

Ob jubileju tovarne števcev

Letos mineva trideset let, odkar smo v Iskri izdelali prvi števec električne energije. V tistih pionirskih časih, ko smo še obnavljali v vojni porušeno domovino, hkrati pa že snovali velike načrte, kako potegniti našo državo iz zaostalosti, je bila elektrifikacija osnovni pogoj za prihodnji industrijski razvoj. Delavci takratne Iskre so se z vneto vključili v ta prizadevanja; lotili so se razvoja števec električne energije, osnovnega in najbolj množičnega merilnega instrumenta, ki je bil za elektrifikacijo države nujno potreben. V skromnih razmerah, z malo ali skoraj brez izkušenj, jim je že leta 1948 uspelo izdelati prve števec. Za tiste razmere je bil to izjemen tehnični dosežek. Od takrat do danes so strokovnjaki Iskre razvili števec raznih konstrukcij za različne namene, v tovarni pa smo izdelali prek deset milijonov števec.

Posebej želim poudariti, da je program v celoti rezultat dela naših strokovnjakov, da na tem področju nismo kupili niti ene licence, kljub temu pa smo dosegli kakovost in produktivnost na svetovni ravni. Prav zaradi tega smo se že pred mnogo leti začeli uveljavljati tudi na tujih tržiščih v močni mednarodni konkurenci.

Števec električne energije je bil eden prvih proizvodov, ki so ponesli ime Iskre po vsem svetu. Danes se vrtijo števeci z Iskrino zvezdo v številnih državah na vseh petih celinah; celo na tako zahtevnih tržiščih kot so Zahodna Nemčija in skandinavske države. Zaradi visoke kakovosti in vzorno organizirane proizvodnje smo v več držav prodali tudi licenco in tehnologijo za proizvodnjo števec.

Program tovarne števec se vedno sodi med naše najuspešnejše programe. Proizvodne zmogljivosti tovarne pa so postale že premajhne, da bi lahko ustregli številnim kupcem doma in po svetu. Zato prav zdaj načrtujemo obsežno rekonstrukcijo, ki bo tovarni števec odprla nove možnosti za razvoj.

Ob trideset letnem jubileju želim izreči delavcem Tovarne števec posebno priznanje za izredne rezultate, ki so jih dosegli s svojim delom, s čimer so veliko prispevali k razvoju celotne delovne organizacije.

Delavcem Tovarne števec ob jubileju iskreno čestitamo in jim želim veliko uspehov pri nadaljnjem delu, veliko osebnih sreč in dobrega počutja pa tudi uspešno sodelovanje z drugimi temeljnimi organizacijami v okviru Iskre Elektromehanike.

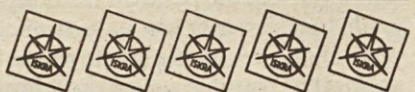
Aleksander Mihev

Iskra za jedrsko elektrarno v Krškem

Investitor in ameriška firma Westinghouse sta se odločila in izbrala Iskra kot najugodnejšega ponudnika in dobavitelja naprav za merjenje in registriranje električne energije v jedr-

4. julij '78

dan iskre
dan borca
~~~~~
škofja loka

Našim
delavcem
pred dnevom
Iskre

Spet je pred nami 4. julij — dan borca. Vendar pa za Iskra ni 4. julij samo dan borca, temveč je to hkrati tudi dan Iskre, ki ga tradicionalno že vrsto let slavimo tudi kot naš dan.

Ni slučaj, da je praznik vsejugoslovanske vstaje v tistem daljnem, danes že zgodovinskem enainštiridesetem letu tudi praznik vseh Iskrašev in Iskre kot take. Gre namreč za to, da je Iskra, njen nastanek, njena rast in tudi njen današnji in prihodnji razvoj kar najtesneje povezan z našim narodnoosvobodilnim bojem. Še več, današnja in sodobna Iskra se je rodila prav med tem bojem, ko so naši delavci, zaposleni v elektrotehniški stroki, elektrotehniki in elektroinženirji prijeli za puške, v boju pa so začeli pomagati tudi s svojimi strokovnimi izkušnjami in znanjem. Spominimo se samo partizanskih radijskih delavnic, tako imenovane baze 99 d, ki je med vojno predstavljala zametek edinstvene radioindustrije na vsem evropskem okupiranem ozemlju, ko je izdelovala že serijsko radijske sprejemnike in oddajnike za potrebe partizanskih enot. Toda to je samo ena izmed tesnih vezi, ki vežejo Iskra in njen, 27.000-članski kolektiv z našim bojem. Tu pa so še druge vrline in pridobitve našega boja, s katerimi so prežeti Iskraši.

V mislih imamo našo novo ustavo in zlasti še izvajanje zakona o združenem delu, ki daje vsem samoupravljalcem, torej delavcem in s tem tudi vsem Iskrašem najširše možnosti uveljavljanja in potrjevanja dela kot najvišje socialistične vrednote, hkrati pa jim kot svobodnim samoupravljalcem daje vse možnosti, da sami razpolagajo s svojim dohodkom, ga usmerjajo in socialistično samoupravno planirajo svoj lepši in boljši jutrišnji dan.

Vse to in še mnogo več je vtakano v četrti julij, v dan borca in dan Iskre.

In ko se bomo letos na naš vsejugoslovanski praznik zbrali v Škofji Loki, mestu z več kot tisočletno tradicijo, se bomo zbrali v čim večjem številu, da bomo tako tudi letos tradicionalno, kar se da slavnostno, hkrati pa tudi kar se da tovariško in vedro, proslavili četrti julij, ki nam naj da s svojim zgodovinskim pomenom čim več vzpodbud za prihodnost in moči za sedanjost, da bomo tudi v tem letu, v letu partijskih kongresov, še bolj poglobili našo samoupravo in humane odnose, hkrati pa še bolj krepko in kakovostno poprijeli za delo, da bi izpolnili čim boljše vse naše samoupravno dogovorjene in sprejete planske.

Zato smo prepričani, da se bo v Škofjo Loko letos zgrnilo na svoj dan in na dan borca čim več Iskrašev ter tako znova množično potrdilo svojo pripadnost našemu samoupravnemu socializmu in naši Iskri, ki se je rodila med našim narodnoosvobodilnim bojem.

Zatorej vsi prvega julija v Škofjo Loko!

Koordinacijski odbor OO sindikatov SOZD Iskra

Svet ZK SOZD Iskra

Koordinacijski odbor ZSMS SOZD Iskra

Aktiv ZB SOZD Iskra

Delavski svet SOZD Iskra

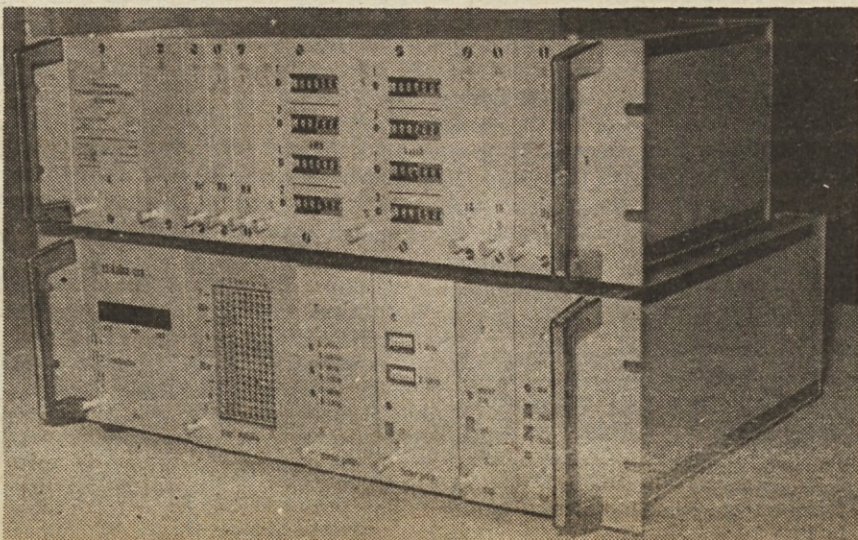
Poslovodni kolegij SOZD Iskra

ski elektrarni Krško. To je pomemben Iskrin uspeh in velika referenca za dobavo kompletnih merilnih garnitur.

Iskra — Tovarna števec bo dobavila za daljnovidna polja in lastno porabo kombinirane elektronske števec v panelnem ohišju za vgradnjo v omare, razreda točnosti 0,2. Števec je v svoji osnovi sestavljen iz štirih dvotarifnih števec za delovno oziroma jalovo energijo, zato je vgrajeno v panel osem številčnikov. Števeci so bili v celoti razviti v Tovarni števec v Kranju.

Iskra bo dobavila JE Krško tudi svojo prvo napravo za zapis podatkov števec, izvedeno z Iskra Data računalnikom 4kPROM in 2kRAM spmina za 40 številčnih vhodov. Zapis podatkov bo na magnetne kasete pisalnika, s posebnimi izhodi pa bosta omogočena daljinski prenos in priključek na procesni računalnik.

S temi proizvodi je Iskrina Tovarna števec dohitela tuje proizvajalce in nudi tako tudi kompletne, najzahtevnejše naprave za merjenje električne energije v elektrogospodarstvu.

V današnji številki malo več prostora posvečamo tovarni električnih števec, ki bo 23. junija praznovala 30-letnico proizvodnje. Zgornji posnetek je iz montaže števec.

Ukrepijmo pravočasno

Pregled prvega trimesečja letošnjega leta nam je odkril zadovoljive rezultate, saj smo dokaj izenačeni proizvodnji, domači prodaji in izvozu ter uvozu in delitve celotnega prihodka uresničili 23 do 25 % od planirane letne vrednosti. Upoštevati je tudi treba, da to razdobje v začetku leta, kar se tiče uspešnosti poslovanja, običajno zaostaja za celotnim poprečjem. Seveda pa nas zadovoljstvo ob teh dokaj dobrih rezultatih ne sme ustaviti pri prizadevanju za boljše.

Redna prodaja je sicer v prvem trimesečju porasla v odnosu na lansko prvo trimesečje, vendar na splošno raste že od lani dalje z nižjo stopnjo, kot bi želeli. Ugotovimo tudi uspeh prodaje na domačem trgu; še zlasti občutno pa je povečanje v izvozu, upoštevaje sicer dejstvo, da dobrih 60 % odpade samo na delovno organizacijo Telekomunikacije. Vzporedno pa moramo na dan z ugotovitvijo, da je bil uvoz za približno 5 % nižji od istega v lanskem razdobju, kritično pa velja premeriti šibke dosežke na področju investicij. Lani v letnem programu družbenega razvoja SOZD za

leto 1978 napovedane investicije v znesku 550 milijonov din so bile naknadno res zvišane za 1 milijardo 832 milijonov din, vendar je dosežek komaj 7,4 % predvidenih naložb malo vzpodbuden. Ta odstotek je tudi precej nižji od zadnjega četrletja 1977, čeprav smo prav tedaj sklepali o potrebi odločnejše investicijske politike.

Dokaj neugodno je potekalo v letošnjem prvem trimesečju zaposlovanje, ki je znatno preseglo še smotno opravičljive okvire, saj je stopnja zaposlovanja presegla skoraj 7 %. Morda je res povečano število zaposlenih ponekod upravičeno, vendar bi morali globalno le gledati na ustrezno razmerje med produktivnostjo in zaposlovanjem.

Nesorazmerja bo treba zato v TOZD ponovno preučiti in uskladiti, kajti v nasprotnem primeru bomo zabredli v težave ter položaj, ki bo v nasprotju z dogovorjenimi trendi celotnega razvoja SOZD Iskre. Zato ukrepajmo pravočasno!

Mara Ovsenik

Gospodarska zbornica Jugoslavije je zadolžila predstavnike treh glavnih elektronskih podjetij, El Niš, Iskra in Rudi Čajavec, da pripravijo materiale in stališča v zvezi z domačo proizvodnjo računalniških sistemov. Na pripravljanih in nato na glavnem sestanku treh generalnih direktorjev se je potrdila popolna enotnost stališč o problematiki proizvodnje računalniških sistemov, ki bo v prihodnjem obdobju, se pravi v naslednjih tednih, predmet opredelitve številnih zveznih organov in ZIS.

Generalni direktorji so odločno podprli družbeno orientacijo na domačo proizvodnjo tovrstne opreme, v kateri je v najvišji obliki vgrajeno predvsem znanje, ki predstavlja tudi največji delež vrednosti teh sistemov.

V ta namen bodo proizvajalci iz vrst elektronske industrije ustrezno združili delo in sredstva in zastavili akcije za uresničevanje kompleksnega jugoslovanskega računskega sistema. Generalni direktor Dragomir Miljković se je udeležil tudi podpisa pogodbe o izgradnji rajonske avtomatske telefonske centrale v Kulturnem domu Ivana Cankarja.

Rajonska ATC v Kulturnem domu »Ivan Cankar«

V Ljubljani je bila 30. maja sklenjena pogodba o dobavi nove rajonske telefonske centrale za področje mesta Ljubljane. Pogodbo sta podpisala direktorica podjetja za PTT promet v Ljubljani Julka Žibert in glavni direktor DO Iskre Elektromehanike Kranj Aleksander Mihev. Pri slovesnem podpisu so bili navzoči tudi predsednik skupščine mesta Ljubljane Marjan Rožič, generalni direktor Ljubljanske banke Janko Smole in drugi vodilni delavci Elektromehanike in SOZD Iskra.

Za novo rajonsko telefonsko centralo so predvidena naslednja vlaganja:

gradnja prostorov bo veljala 25 mio din, oprema telefonske centrale (Iskrin del) 142 mio din, kableske povezave 50 mio din, skupaj torej 217 mio din. Centrala bo vključena v redno obratovanje v 26 mesecih od podpisa pogodbe.

Elektronska avtomatska telefonska centrala Ivan Cankar bo namreč dobila svoje prostore v kletni etaži novega kulturnega doma Ivan Cankar tik poleg Iskrine stolpnice v Ljubljani. Z njo bodo nadomestili sedanjo koračno centralo, ki je že povsem zastarela in Nadaljevanje na 2. strani

Trifazni transformatorski števec jalove in delovne energije z 8 številčniki ter stikalna ura — kar vse je namenjeno za JE Krško.

IZVOZNA STIMULACIJA

Delovanje samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za stimuliranje izvozne dejavnosti

Prav je, da v sredstvih javnega obveščanja seznanimo člane skupnosti SOZD Iskra o delovanju posameznih notranjih predpisov za katere so se slednji odločili z namenom, da bi pospešili gospodarsko dejavnost TOZD, delovnih organizacij in ISKRE kot celote in da se omogoči posamezni organizaciji prilično enake pogoje gospodarjenja ne glede na področje prodaje kam je posamezna organizacija usmerjena.

Naš namen je, da spregovorimo o sprovanju samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za stimuliranje izvozne dejavnosti, o doseženih rezultatih za SOZD kot celoto in o rezultatih, ki jih dosegajo posamezne delovne organizacije.

Združena sredstva za stimuliranje izvozne dejavnosti so namenjena kot prihodek tistim organizacijam, ki s svojim izvozom omogočajo devizni priliv za potrebe lastne proizvodnje in potrebe tistih organizacij, ki same nimajo izvoza oz. ga imajo le v minimalnem obsegu tolikšnem, da ne pokrivajo lastnih uvoznih potreb.

Organizacije, kjer uvoz presega izvoz, so dolžne združevati sredstva z namenom stimuliranja organizacij, ki omogočajo z izvoznim prilivom kritje potreb po uvozu.

Ni tu mesto, da bi govorili o konkretni tehniki obračuna izvozne stimulacije. Sodimo, da je iz sistema stimuliranja izvoza v SOZD Iskra podatki ugotovitve koliko tak sistem dejansko prispeva k pospeševanju izvoza.

Pri navedeni oceni smo uporabili podatke za leto 1976, 1977 in podatke za januar-april 1978 in to le podatke izvoznega priliva iz takozvanega konvertibilnega področja, treba je namreč upoštevati, da je uvoz iz konvertibilnega področja s predpisi praviloma pogojen z izvoznim prilivom. Izvozna stimulacija uvedena v SOZD Iskra je zato namenjena le izvoznikom. ki prejmejo plačilo v konvertibilni valuti, obveznost združevanja sredstev pa je na organizacijah, ki uvažajo in potrebujejo za uvoz konvertibilne devize.

Podatki kažejo, da je SOZD Iskra bodisi v letu 1976 kot v letu 1977 ter tudi v letošnjem letu s lastnim izvoznim prilivom zadostila potrebam po uvozu. Razumljivo, da ustrezno z rastjo trenda prilivov raste tudi trend uvoznih odlivov.

V ilustracijo naj povemo, da predstavlja priliv v razdobju januar april 51 % priliva leta 1976 oz. 48 % priliva leta 1977 medtem ko dosegamo pri odlivu 52 % odliva leta 1976 oz. 45 % odliva leta 1977. Še bolj spodbudni so podatki gledani na enako razdobje leta 1977. Ta primerjava nam kaže, da smo povečali prilive za 44 % odlive pa le za 27 %.

Bolj zaskrbljujoča je slika, če to gledamo po rezultatih posameznih delovnih organizacij. Primerjano z enakim razdobjem preteklega leta so posamezne delovne organizacije SOZD Iskra dosegle naslednje rezultate:

	Izvoz—priliv	v odstotkih Uvoz
TELEKOMUNIKACIJE	238	116
ELEMENTI	37	150
KONDENZATORJI	72	151
ZMAJ	4	177
ŠIROKA POTROŠNJA	45	106
AVTOMATIKA	51	148
AVTOELEKTRIKA	129	74
ISKRA COMMERCE	861	108
SOZD ISKRA — SKUPAJ	144	127

Ne razpolagamo z analizami, da bi lahko podali oceno zakaj taki trendi, ali so to trenutni ali je to trend, ki pri posamezni delovni organizaciji lahko se še nadalje giba v negativnem smislu. Verjetno bi bilo primerno ugotoviti vzroke zakaj posamezne temeljne organizacije in celo delovne organizacije prihajajo postopoma od pretežnega izvoznika na pretežnega uvoznika. Sporazum sicer omogoča notranjo kompenzacijo deviznih sredstev, vendar je tak sporazum učinkovit le dotlej dokler SOZD kot celota zadostuje lastnim potrebam, vendar izvozni rezultati ne morejo biti odvisni le od manjšega števila organizacij, nasprotno, proizvodna orientacija ISKRE je taka, da je izvoz imperativ diktiran z obsegom proizvodnje in družbenih zadolžitvah, ki jih je Iskra prevzela. Nakazani podatki naj bodo posameznim organizacijam v opozorilo za pravočasno ukrepanje, če bodo analize ugotovile, da je ukrepanje potrebno.

Nadalje moramo spregovoriti o obveznosti, ki nastane pri uveljavljanju samoupravnega sporazuma o izvozni stimulaciji. Do izvozne stimulacije je upravičen izvoznik in sicer na doseženi priliv iz konvertibilnega področja. Sredstva za izvozno stimulacijo združuje uvoznik in sicer v trenutku, ko angažira sredstva za uvoz. Menim, da pri uvoznem naročilu ni vedno prisotno spoznanje o ceni uvoza in angažiranju sredstev, ki jih povzroči uvozno naročilo. Podatki namreč kažejo, da so večkrat uvozna naročila za daljše razdobje. Tu se postavlja vprašanje, ali ne bi bilo naročilo možno plasirati večkrat in v manjših zneskih.

Sicer se pri oceni uporabe veljavnega sporazuma in višine stimulacije in obremenitve postavljajo še druga vprašanja, ki bi jih bilo praviloma razrešiti z globljim pogledom v vso problematiko izvoza in uvoza z razpravo med prizadetimi organizacijami, seveda pa tudi z vsakokratnim upoštevanjem vpliva stimulacije, bodisi na izvoz kot na uvoz.

Vsekakor je izvozna stimulacija element, iz katerega je mogoče razbrati smeri gibanja izvoza in uvoza, sodimo pa, da so delavci v naših organizacijah premalo seznanjeni z materialnimi vplivi.

Anton Bukinis

Na letošnjem 6. sejmu opreme in sredstev civilne zaštite v Kranju je ena izmed osrednjih „osebnosti“ slej ko prej kranjska Iskra, ki je na sejem pripeljala približno 60 različnih izdelkov. Skupna značilnost vseh teh izdelkov je, da so tehnološko in oblikovno moderno izdelani ter v glavnem služijo istemu namenu, to je splošnemu ljudskemu odporu oziroma civilni zaščiti in oboroženim silam naše države. Gre pravzaprav za občinske sisteme radijskih zvez, ki naj bi služile predvsem za boljši pretok informacij v izrednih primerih, seveda pa jih je moč uporabljati tudi za povsem „normalne“ zadeve. Več v naslednji številki.

S sestanka komisije ZB

V Ljubljani je bila 29. maja seja aktivna ZB NOV SOZD Iskra, na kateri so obravnavali rezultate letošnjega poslovanja, delo posameznih aktivov ZB v naših delovnih organizacijah, ob koncu pa glede na dosežanje uspešno vodenje aktivna ZB

PRED DNEVOM ISKRE PRIJAVE!

Za osvežitev spomina še enkrat — dan Iskre, osrednja letošnja Iskrina prireditev, se nemudoma bliža. Do 1. julija, ko se bo na gradu v Škofji Loki zbralo 15.000 Iskrašev, nas loči samo še slabih 20 dni, zato čimprej zberite prijave in jih pošljite na naslov: MATJAŽ ERŽEN Iskra TOZD TGA Škofja Loka — Reteče.

Naloga vseh osnovnih organizacij sindikata je, da zberejo prijavnice najmanj polovice vseh članov temeljnih organizacij in jih najkasneje do 15. junija pošljejo na navedeni naslov.

Vse priprave so več ali manj že zaključene, organizatorji čakajo samo še na natančno število udeležencev. V prihodnji številki vas bomo seznanili s podrobnim prometnim režimom v Škofji Loki in okolici, predstavili pa bomo tudi kraj srečanja ter zanimivosti iz bližnje okolice.

Stane Fleischman

Kakovost za vse

Pod tem geslom „Kakovost za vse“ bo aktivno Društvo za kakovost v SR Sloveniji organiziralo letos jeseni, meseca septembra, v Portorožu široko srečanje, ki naj bi povežalo vse, ki se kakorkoli ukvarjajo z vprašanjem kakovosti. V razliko od seminarjev, ki jih je to društvo že priredilo doslej, tokrat težišče ne bi bilo več toliko na strokovnih predavanjih, marveč predvsem na vzajemni izmenjavi praktičnih izkušenj, pogledov in mnenj. Dejansko naj bi se o vprašanju, ki postaja vse pomembnejša komponenta našega družbenoekonomskega sistema, razvil sproščen in vzpodbuden razgovor, ki bi pomaknil razvoj naprej ne samo v teoriji, ampak še posebej v praksi.

Klasična oblika kontrole izdelkov prerašča vse bolj v splet celovitega zagotavljanja kakovosti, ki zajema ne samo proizvodnjo, marketing in izkoriščanje izdelkov na tržišču, ampak tudi zakonodajo in notranje sporazumne določene obveznosti samoupravljalcev sleherne delovne organizacije ter občanov in potrošnikov. Naš človek se torej pojavlja v dvojni vlogi, zato je njegovo nadzorstvo nad kakovostjo toliko važnejše, saj v bistvu velja, da bo to, kar bo izdelal, tudi uporabljal. Da bi pa še posebej vključili v proučevanje te problematike tiste, ki se neposredno ukvarjajo s temi vprašanji v delovnih organizacijah, in to ne samo vodje oddelčnih kontrolorjev kakovosti, tehnologe, analitike in podobno, temveč tudi kontrolorjev in ostalih, se je društvo za kakovost v SR Sloveniji odločilo, da se loti tudi širših posvetovanj o kakovosti. Prvo te vrste naj bi bilo prav jeseni v Portorožu.

Ker bi obravnavali snov celostno, se pravi, da ne bi bile razprave ločene po tematikah, ampak bi se ozirli preko celotnega spektra vprašanj, bo imel vsak udeleženec možnost, da poseže kadarkoli v razpravo, da bi pa vendar lahko gradivo in čas razporedili, organizatorji prosijo vse, ki bi želeli s svojimi prispevki sodelovati, da svojo aktivno udeležbo prijavijo imensko in tematsko naprej do 15. julija. Prispevki, ki bodo prispeli s celotnim besedilom na naslov društva Ljubljana, p. p. 8., najkasneje do 15. avgusta, bodo tudi objavljeni v Zborniku in honorirani. V interesu vseh in kakovosti v naši proizvodnji bi torej bilo, da bi se na srečanje prijavilo čimveč tistih, ki bi k razčiščevanju in razvijanju tega pomembnega področja lahko pripomogli.

Mara

S sestanka Komisije ZB NOV SOZD Iskra.

NOV SOZD Iskra za njegovega predsednika znova izvolili Franca Križnarja, za namestnika predsednika pa Jožeta Pogačnika.

Zbranim borcem je najprej direktor področja za plan in analize Edi Delopst prikazal letošnje poslovne rezultate v SOZD Iskra v prvem trimesečju. Dosežke v obdobju januar—marec je ob primerjavi z enakimi v preteklih dveh letih ocenil kot zelo pozitivne, kar izpričuje tudi finančni rezultat v tem času. Takšni poslovni rezultati v prvih treh mesecih leta so še tembolj pomembni, če upoštevamo, da se v poslovanju marsikje pojavljajo težave, ki jih je treba sproti odpravljati.

Kljub zelo ugodnim rezultatom poslovanja v prvem trimesečju pa še vedno ostajajo nekatera odprta vprašanja, ki jim je treba v bodoče posvetiti večjo pozornost, kot na primer vprašanje zaposlovanja novih delavcev, nadaljnega investiranja ter učinkovitih ukrepov za odpravo poslovnih izgub v nekaterih temeljnih organizacijah združenega dela.

Izvajanjem direktorja Edija Delopsta je sledilo poročilo predsednika aktivna ZB NOV SOZD Iskra Franca Križnarja za preteklo mandatno obdobje. Delo aktivna v tem času je bilo aktivno na vseh področjih, zlasti pa še pri organizacijski preobrazbi znotraj SOZD Iskra, kjer so nekdanji borci tvorno sodelovali z drugimi družbeno-političnimi dejavniki pri uresničevanju zastavljenih ciljev.

Rajonska ATC v Kulturnem ...

Nadaljevanje s 1. strani

je ni moč več povečati. Tako bo nova centrala povezovala osrednji del Ljubljane, del Rožne doline, Mirje, Trnovo, Staro Ljubljano in začasno območje Dolenjske ceste.

Podpis pogodbe za novo rajonsko telefonsko centralo sistema Metaconta 10 C, ki jo bo proizvedla Iskra — Tovarna avtomatskih telefonskih central Kranj, odprta nova obdobje avtomatizacije telefonskega prometa na mestnem področju Ljubljana. Sistem central, ki je predmet te pogodbe, je poznan v svetu kot prva centrala v elektronski tehniki, krmiljena z računalniki s programom in je še danes najmodernejši tip central tako v Jugoslaviji kot v svetu, saj je to praktično edina centrala, ki je v široki eksploataciji in serijski proizvodnji v več državah.

Uvedba tega tipa centrale v področje rajonskih mrež mesta Ljubljane bo prinesla mnogo novitet in kvalitativnih izboljšav tako za porabnike telefonskih uslug kot tudi za vzdrževalno in eksploatacijsko osebje PTT služb. Centrala uvaja krmiljenje z centralnim računalnikom in širok asortiment vseh možnih signalizacij, kar praktično pomeni, da se tak tip centrale lahko uporablja v vseh mrežah in uspešno sodeluje z vsemi do sedaj montiranimi centralami.

Do sedaj je Iskra spustila v pogon že 13 tranzitnih central v sistemu Metaconta 10 C, kot druga faza pa sledi uporaba tega najmodernejšega sistema tudi v avtomatiziranih mrežnih skupinah ter v velikih mestnih mrežah. V najbližnji prihodnosti bo spuščeni že več takih central v pogon, med drugim v Beogradu preko 60.000 priključkov. Ta širok plasman je seveda vplival delno tudi na uporabo teh central na področju Slovenije, in je iz tega programa predvidenih 5 rajonskih central samo na mestnem področju Ljubljana. Prva iz tega sklopa se podpisuje danes in to je rajonska ATC z delovnim nazivom KD „Ivan Cankar“. Tehnični podatki za to prvo cen-

V nadaljevanju so o delu in opravljenih delovnih konferencah borcev poročali predsedniki aktivov ZB delovnih organizacij SOZD Iskra. Delo aktivov se je odražalo zlasti v aktivnem sodelovanju pri uresničevanju ZB, skrbi za članstvo in drugem. Delovne konference so bile povsod skrbno pripravljene, na njih pa so obravnavali vsa aktualna vprašanja borcev v posamezni delovni organizaciji in njihovega aktivnega vključevanja v dogajanja v delovnih organizacijah.

Sledila je izvolitev predsednika aktivna ZB NOV SOZD Iskra in njegovega namestnika. Dosedanje izkušnje in uspešno vodenje aktivna ZB SOZD so bile odločilni faktor za to, da so borci za predsednika aktivna znova izvolili Franca Križnarja, za njegovega namestnika pa Jožeta Pogačnika.

V zadnji točki dnevnega reda so pod razno borci izrazili nezadovoljstvo nad propagando za naše izdelke. Menili so, da jih ne znamo predstavljati dovolj učinkovito na sejmih, kjer bi z demonstracijo lahko vzbudili večje zanimanje pri kupcih. Vsekakor bi propagandnemu delu za naše izdelke ob domači in tuji konkurenci bilo treba posvetiti večjo pozornost in najti oblike, ki bi prinesle boljše rezultate.

Za konec so borci pozvali k čimbolj številni udeležbi Iskrašev na proslavi dneva Iskre v Škofji Loki.

—Ko—

tralo so naslednji: centralo bo izdelala Iskra Elektromehanika, TOZD ATC do sredine leta 1980. Centrala bo obsegala 7 delovnih modulov, kar da kapaciteto 16.000 naročnikov, ter 1.199 dohodnih in 985 odhodnih prenosnikov za povezovanje z ostalimi centralami na tem področju. Možna končna kapaciteta te centrale znaša 30.000 naročniških priključkov.

Sistem central, v kateri bo zgrajena tudi ta RATC, je v svetu poznana kot polelektronska centrala, ker uporablja za spajanje govornih poti Reed kontaktne, ki so vgrajeni v cevke polnjene s plemenitim plini, kontakti pa so pozlačeni. To omogoča zelo hitro vzpostavitev zvez, ki so v vseh pogledih zelo kvalitetne. Kompletno upravljanje centrale pa omogočajo posebni računalniki z delovno oznako Iskra 1600, ki so najmodernejši proizvod računalniške tehnike. Za povezavo služi večje število vhodno-izhodnih naprav, ki so prilagojene hitremu in kvalitetnemu delovanju central. Preko teh naprav pošiljajo svoje želje do računalnika vsi porabniki telefonskih storitev in pa seveda tudi vzdrževalno osebje. Ta računalnik, ki je sestavljen iz dveh paralelno delujočih enot, kar omogoča najvišjo sigurnost v delu, pa upravlja kompletno centralo ter ima zapisane vse informacije, ki so potrebne v telefonskem prometu.

Posebej je treba poudariti, da je ravno uspešno sodelovanje med PTT organizacijami in Iskra omogočilo in usposobilo Iskra tako daleč, da danes stopa popolnoma paralelno v koraku z vodilnimi svetovnimi firmami na področju telekomunikacijskih naprav ter da uspešno proizvaja in montira najmodernejšo avtomatske telefonske centrale, ki so danes v svetu v eksploataciji ter v velikoserijski proizvodnji. To pa je sistem telefonskih central Iskra — Metaconta 10 C, ki je uporaben v vseh telekomunikacijskih mrežah in je svetovno poznan kot sistem, ki se da najenostavneje prilagoditi vsem možnim zahtevam porabnikov.

PROIZVODNJA OŽIVLJA

Člani predsedstva sindikata DO Široka potrošnja so na 17. redni seji 2. junija v Škofji Loki v prvi vrsti obravnavali oceno poslovanja, dotaknili pa so se tudi nekaterih nerešenih vprašanj na področju razprave o ustanovitvi interne banke, prodaje in profesionalizacije športnih referentov. Seje se je med drugimi udeležil tudi predsednik IO KOOS SOZD Iskra Jože Čebela.

Podatki o doseženi proizvodnji do 20. maja so pokazali, da rezultatov ne dosegajo v treh temeljnih organizacijah — v Pržanu, Idriji in Sežani. Povprečna proizvodnja se je po ocenah gibala okrog 53 % predvidene, kar za 2/3 meseca ni zadovoljiv rezultat. Enako zadovoljiv ne more biti tudi rezultat prodaje, kar pa se lahko delno opraviči s sezonskim značajem artiklov, ki jih proizvaja Industrija širokopotrošnih izdelkov. Ocena za kumulativno letno prodaje navaja podatke približno 34,6 %, predvidene letne realizacije, kar pomeni precej velik zaostanek za planiranim ciljem.

V zvezi s problemom prodaje so prisotni več vprašanj namenili statusu interne TOZD prodaje, pa tudi statusu organizacije skupnega pomena Iskra Commerce in njuni medsebojni relaciji. Člani so opozorili na nerešeno problematiko specializacije Iskra Commerce za prodajo izdelkov Široke potrošnje, ter s tem v zvezi sprejeli sklep, da je v najkrajšem času potrebno preučiti možnosti za uspešnejšo

prodajo preko obeh organizacij — TOZD Prodaja Široke potrošnje in Iskra Commerce.

DAN ISKRE

V zvezi z bližnjim dnevom srečanja največjega števila Iskrašev so člani pregledali realizacijo priprav in kritično ocenili zlasti informiranje o poteku priprav. Istočasno so potrdili stališče sindikata SOZD Iskra, da se mora srečanja Iskrašev udeležiti najmanj 50 % vseh zaposlenih, tako da bo letošnje število udeležencev vsaj 15 tisoč. S tem v zvezi so sprejeli odločitev, da je treba nemudoma pričeti z akcijo zbiranja prijav, ki morajo biti oddane organizatorju — TOZD TGA najkasneje do 15. junija. Za vse tiste, ki še niso seznanjeni, komu naj pošljejo prijavo, dodatno pojasnilo: prijave sprejema ERŽEN MATJAŽ, TOZD TGA, Reteče.

ŠPORTNI REFERENTI

Člani predsedstva sindikata in predstavniki ostalih družbenopolitičnih organizacij so na sestanku potrdili stališče sindikata SOZD Iskra, da je potrebno čimprej profesionalizirati dela in opravila športnega referenta.

Predsednik IO KOOS SOZD Iskra Jože Čebela je prisotne seznanil z ugotovitvami športnih strokovnjakov in raziskav znotraj Iskre, ki so pokazale, da so vzroki za nizko izkoriščanje delovnega časa — odstotek izgubljenega v Iskri se giblje med 20 in 30 % — med drugim tudi v neorganizirani obliki, marsikje pa tudi v pomanjkanju športnih in rekreativnih dejavnosti med delovnim časom.

Stane Fleischman

Borci sodelujejo

Dolgoletnega družbenopolitičnega delavca in aktivnega člana Zveze borcev v TOZD Magneti Miodraga Miloradovića smo naprosili za pogovor o delu ZB v Industriji elementov. Povedal nam je, da borci nimajo posebnega programa dela, ampak da se zelo aktivno vključujejo v družbenopolitično delo svoje delovne organizacije.

Predsedstvo Zveze borcev v IEZE se večkrat sestaja in pretresa položaj v posameznih osnovnih organizacijah. Prvi cilj njihovega dela je sodelovanje v vseh družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih ter delegacijah. Z zadovoljstvom ugotavljajo, da je skoraj vseh 76 članov ZB v IEZE zelo aktivnih. Delajo na vseh

Miodrag Miloradović.

področjih v TOZD, KS in drugih družbenopolitičnih skupnostih.

Zveza borcev pa nima lastnega programa dela in po mnenju Miodraga Miloradovića to niti ni potrebno, saj se aktivnost borcev najlepše kaže v vseh gospodarskih in družbenopolitičnih sredinah. To pa je tudi najboljše in predvsem najbolj učinkovito delovanje.

Seveda imajo borci tudi čisto določene naloge. Tako je važen činitelj sodelovanje pri oblikovanju mladinskih organizacij. Tu skrbijo za ohranjanje tradicij NOV med novim rodом, ki revolucije ni doživel. Druga važna naloga je sodelovanje pri oblikovanju samozaščite v TOZD in pomoč pri formiranju SLO. Tu pa pridejo še bolj do veljave izkušnje iz narodnoosvobodilne vojne, kar zagotavlja kontinuirano prenašanje izkušenj v današnji čas.

Borci v IEZE so opravili tudi nekaj svojih akcij. Tako so za dan žena obiskali in obdarili nekatere starejše borke. Zlasti pa so to akcijo za praznike lepo izvedli v Šentjerneju, kjer so obiskali partizanske matere. V to akcijo so borci vključili tudi mladino, kar je dalo pozornosti do bork še poseben pečat. Sploh pa je osnovna organizacija v Šentjerneju najaktivnejša in najštevilnejša. Med 32 člani ZB je v tej TOZD večina žena. Ta delovna osnovna organizacija je živahna tudi v samoupravnih dogovarjanjih, kar je letos še zlasti pomembno ob sprejemanju novih samoupravnih aktov o prilaganju Zakonu o združenem delu.

Sejem opreme in sredstev civilne zaščite v Kranju so danes obiskali sekretarji za ljudsko obrambo naših republik in pokrajin. Delegacijo je spremljal pomočnik zveznega sekretarja za LO general polkovnik Ivan Dolničar.

Sekretarji so bili z letošnjim sejmom zelo zadovoljni. Bili so enotnega mnenja, da je vse boljši in iz leta v leto prinaša več novosti v tehnologiji opreme za potrebe CZ.

Da bi seji v prihodnjih letih lahko dali še boljši pregled domače opreme za CZ, so predlagali, da bi v bodoče morda pripravili poseben katalog, v katerem bi predstavili proizvajalce, dobavne pogoje in tehnične podatke razstavljenih izdelkov. To bi vsem, ki v Jugoslaviji delajo na področju LO oz. CZ, olajšalo nakup potrebne opreme, saj je izbira vedno večja.

Republiški sekretar za LO SR Srbije general polkovnik Dragoman Radojičić je ob koncu obiska opozoril na pomembno vprašanje, ki ga bo potrebno v naši državi kmalu rešiti. Potreben bo dogovor med proizvajalci in uporabniki o standardizaciji opreme in sredstev za CZ. Uporabniki in proizvajalci bodo o tem slejkoprej morali najti skupni jezik.

TOZD TGA RETEČE

Požar uničil 200 m² strehe

V tovarni gospodinjstev aparatov v Retečah je v nedeljo, 4. junija ob 23. uri izbruhnil požar. Zublji so izbruhnili na strehi nad emajlirnico, povzročil pa jih je verjetno pregret dimnik.

Prvi gasilci — iz Škofje Loke — so prispeli na tovarniško dvorišče že slabih 15 minut po izbruhu plamenov, za njimi pa so nesebično priskočili na pomoč v najkrajšem času še gasilci iz tovarne Color Medvode, poklicni gasilci iz Ljubljane, pri gašenju pa so sodelovali tudi člani GD Godešič, GD Škofja Loka, GD Sora Medvode in gasilci GD Reteče.

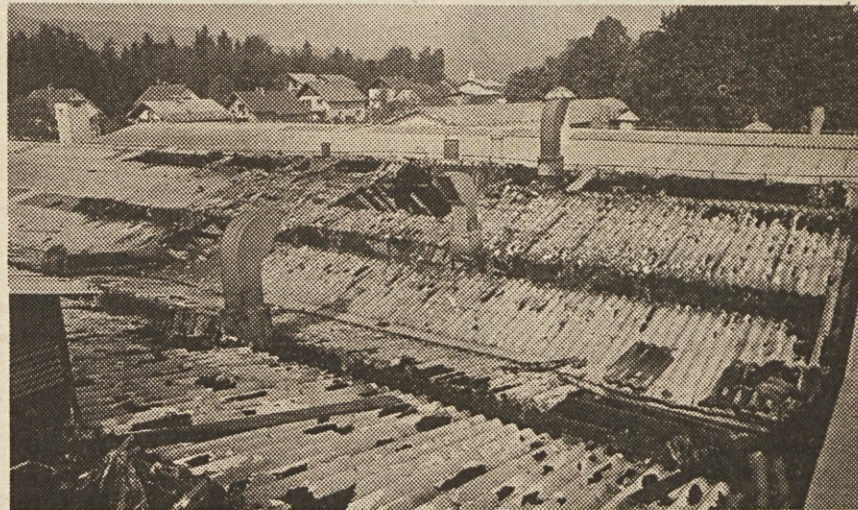
V tovarni so organizirali dve komi-

siji, ki bosta ocenili škodo na osnovnih sredstvih, materialih in nedokončani proizvodnji, z delom pa je pričela tudi komisija Uprave javne varnosti.

Škoda, ki še ni ocenjena, verjetno ne bo majhna, saj je uničenih 200 m² strehe, manjša škoda je na polizdelkih, svoje pa bo seveda dodal tudi zastoj proizvodnje.

Delavci temeljne organizacije iz Reteč so nemudoma pričeli z obnovitvenimi deli, domenili pa so se tudi z GP Tehnik iz Škofje Loke, ki bo v najkrajšem času uredil provizorično streho in zasnilo usposobil delovne prostore.

Stane Fleischman

Poškodovana streha tovarne v Retečah.

Kot nikjer pa tudi pri Zvezi borcev ne gre brez težav. Zlasti moti velika raztresenost TOZD. Tako se borci DO manjkrat srečajo, saj vsako srečanje zahteva mnogo časa in seveda finančnih sredstev. To pa pogostokrat ovira večjo razgibanost Zveze borcev na ravni delovne organizacije. Tudi s finančnimi težavami se dajejo. Prejšnjega načina financiranja prek sindi-

kata DO ni več, novi pa še ni zaživel. Toda, borci se ne dajo. Kljub temu bodo letos zbrali sredstva za potrebne dejavnosti. Letno skupščino bodo organizirali bolj slovesno. Spotoma bodo obiskali več znanih partizanskih krajev in tako obudili spomine na svoje najtežje in vendar lepe čase.

FY

Vpočastitev 25. maja — dneva mladosti je imela mladinska organizacija v Iskri Commerce slavno sejo koordinacijskega sveta. Predsednik Jani Šavs je najprej poročal o nekaterih doslej uresničenih nalogah ter o pripravah na bližnjo letno konferenco ZSM v Iskri Commerce. To najpomembnejše srečanje mladih iz te delovne organizacije skupnega pomena za vso Iskro bo 14. junija, na njem pa bodo ocenili dosedanje delo, začrtali naloge za vprihodnje ter izvolili novo vodstvo ter člane koordinacijskega sveta.

Na slavnostni seji pred dnevom mladosti so že potrdili kandidate: za predsednika bodo predlagali Janija Šavsja, za njegovega namestnika Meri Kozelj, za sekretarja Marjana Česna, za mentorja mladinske organizacije v IC pa Janeza Drašlerja. Člani novega koordinacijskega sveta bodo predsedniki osnovnih mladinskih organizacij.

Slavnostno sejo, ki so se je med drugimi udeležili tudi direktorji temeljnih organizacij v Iskri Commerce in predstavniki drugih družbenopolitičnih organizacij, so zaključili s prijetnim kulturnim programom.

LD

DUŠAN ŽELJEZNOV

(46)

TITO V ISKRI

„Kje pa je Popit?“ je vprašal Tito, da bi ga opozoril na politično aktivnost, nadaljuje svoje poročilo o drugem Titovem obisku v Iskri poročevalec Dela in nadaljuje: „in ko ga je zagledal na sedežu tik zraven sebe, in smeje rekel: Zakaj pa si se tako nagnil nazaj?“ Svetoval je, da bi tudi v statute vnesli take kriterije za sprejemanje članov kot so to zastavili v Iskri.

Seveda niso šli mimo vprašanja osebnih dohodkov. Tito je povsem enostavno vprašal: „Kako pa vprašanje plač?“ Povedali so mu, da je povprečje okrog 2200 dinarjev, da ga nameravajo letos zvišati za 18, ali 20 odstotkov. Direktor Hujs je zatem pojasnil, da je razpon dohodkov približno 1 proti 6 in, da ima samo manjše število delavcev, največ do 80 ljudi, dohodek le do 1000 dinarjev. Tudi če zasluži kdo manj, mu plačajo vsaj 1000, vendar pozneje skušajo ugotoviti, zakaj delavec ne dosega višje norme, ali je na nepravem mestu, ali pa mogoče res ne dela. „Po Marxu se seveda lenoba še ne plača,“ se je zasmejal Tito.

Med pogovorom se je Tito nadalje pozanimal tudi, kako sodelujejo z znanstvenoraziskovalnimi ustanovami in ustanovami za preskrbo z električno energijo. Prav na podlagi svojih najnovejših vtisov iz znanstvenoraziskovalnih ustanov in industrije v Sovjetski zvezi in Združenih državah Amerike je opozoril na potrebo povezovanja industrije z znanostjo. Kritiziral je stanje

zaprtega kroga, v katerem se akademije in univerze zapirajo same vase. „Seveda pa moramo tudi znanstvenikom dati ustrezne laboratorije.“ Obžaloval je, da je veliko naših znanstvenikov odšlo v tujino in da ustvarjajo drugod, na primer, v Houstonu ima nek naš rojak Vučelić pod seboj kar 300 strokovnjakov. Tito je ugotovil: „To samo dokazuje, kaj so naši ljudje zmogni, seveda pa je to znanje treba tudi plačati, mi pa za naše znanstvenike včasih nismo dovolj poskrbeli.“ Prav tako je glede na to, da Iskra s svojo elektriko veliko sodeluje tudi z Jugoslovansko armado, ugotovil, da „vse to, kar gre v vojsko, ni izgubljeno, ampak nasprotno, da še kako prispeva k splošnemu vzgonu tehnologije.“

Ko so skupno ugotovili, da danes ni več tako težko dobiti devize, zlasti ne za takšno podjetje, kot je Iskra, da pa je nasprotno najvažnejše dobiti in obdržati dolgoročno in perspektivno tržišče, je predsednik Tito svojim sobesednikom dejal, da bolj kot Evropa postaja danes važno za nas tržišče v Aziji, Afriki in Latinski Ameriki, še posebej, ker se tamkajšnje dežele v razvoju vse bolj otrešajo nekdanjega tujega gospodstva na področju gospodarstva. Tudi nova mednarodna banka za azijsko-afriški razvoj bo odprla nove možnosti.

„Nafta je postala danes nevarno orožje. A zdaj pridejo na vrsto še problemi z drugimi surovinami: bakrom, cinkom, fosfati, železom. Vse te surovine se bodo začele zdaj drugače obračati kot doslej in tako je prav.“ Tito je tudi opozoril na to, da danes izgubljajo svoj smisel nekatere velekompanije kot je na primer Shell. Enako kritično pa je ošvrknil tudi naše trgovce. „Nekoč sem srečal v Kartumu skupino naših trgovcev in jih vprašal, kako gredo posli. Dobro, so se mi pohvalili, samo ne

pustijo se ogoljufati. Pošteno povedano, ozmerjal sem jih, kajti naš namen ni, da nekaj odkramarimo, nato pa gremo, ampak da si s solidnimi posli ustvarimo solidno tržišče.“

Tito je hkrati z navedbo konkretnih možnosti v mnogih arabskih deželah, na primer, v Libiji in drugod, opozoril tudi na to, da je prava sramota, kako si naša podjetja včasih v tujini nepošteno konkurirajo. „Na Japonskem sem bil v Osaki v najmodernejši tovarni elektronike. Japonci, ki imajo na tem področju dve veliki firmi, se v deželi sicer na vse pretege koljejo, na zunaj pa so vsi eno.“

Ko je govoril o energetskih virih, je med drugim menil, da imamo v Jugoslaviji sicer samo še polovico vodnih sil izkoriščenih — „pa še tu smo včasih odvisni od dragega boga,“ — toda poskrbeti bomo morali za nove hidrocentrale in termocentrale. Tudi atomske centrale so, kot je nadaljeval, nujnost, seveda ob strogem upoštevanju varnosti pred radiacijo. Na nafto pa ne kaže preiti, je sodil Tito in glede sedanje krize s petrolejem pripovedoval, kako smo zaenkrat zaradi svojega prijateljstva z arabskimi deželami še dobro zvozili, da se pa bo cena zvišala.

Glede energetike same pa je sklenil z mislijo, da bo morala iti elektrifikacija poslej bolj načrtno pred industrializacijo, ker moramo elektrificirati tudi še železnice. „Tako občutljiva podjetja kot je Iskra in podobna, pa bi morala imeti seveda svoje lastne elektrarne, da bi premostili konice,“ se je strinjal s kolektivom predsednik Tito in ob koncu sprejel njihovo darilo — kolekcijo delovnih vrtnalnih strojčkov zanj in prvi mali prenosni Iskrini televizor za ženo Jovanko. „Zakaj pa televizor samo zanj, zakaj pa ne za oba,“ je smeje se protestiral predsednik Tito, ki mu je Iskra tudi za oddih namenila samo — dalo.

PRED DNEVOM ISKRE

PREDSTAVLJAMO ORGANIZATORJE

ELEKTROMOTORJI – ŽELEZNIKI

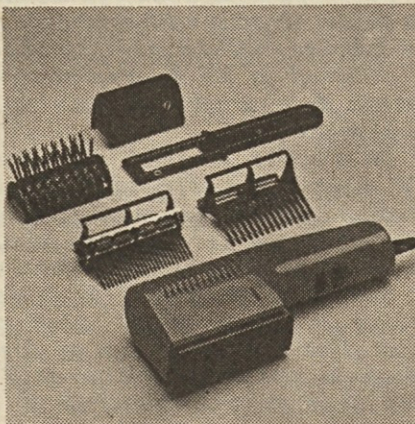
Največja temeljna organizacija združenega dela s 770 zaposlenimi DO Široka potrošnja je v Železnikih, v slikoviti Selški dolini, z vseh strani obdana z visokimi gorami, ki so še pozno v poletje zasnežene.

Leta 1976 so v Železnikih praznovali 30. obletnico kovinarstva, vendar pa so bili Železniki (že ime samo pove) znano železarsko mesto že precej pred tem, saj so prvi sledovi o fužinarstvu že v trinajstem in štirinajstem stoletju. Sopi, kose, predvsem pa žebli, ki so jih v „vigenjcih“ kovali Železnikarji, so sloveli daleč izven kranjskih meja, ognjišča, ki so dolgo vrsto let slovela, pa so morala zaradi prehude konkurence sredi preteklega stoletja ugasniti. V Železnikih je nastopila stoletna kriza. Boren zaslužek za domačine so bila priložnostna dela s spravilom lesa, ženske so klekljale, toda vse to je zadoščalo zgolj za borno življenje.

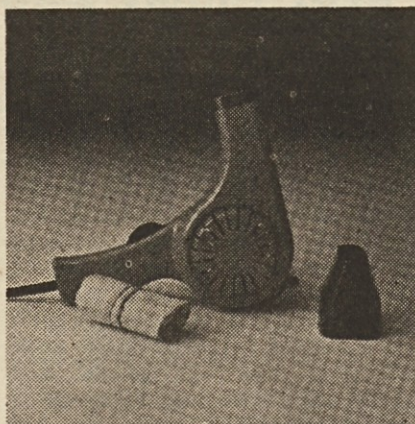
Želja po ustanovitvi kovinske industrije je bila močna že pred vojno, vendar je vojna tok želja prekinila. Svetlejši časi so nastopili takoj po vojni, s pričetkom akcije za ustanovitev kovinarske zadruge. V začetku aprila 1946 je bil ustanovni občni zbor kovinarske zadruge, ki se je poslej imenoval „Niko.“ Opremo in orodje so zadržali v glavnem prinesli s seboj, ustanovitelji pa so imeli pred očmi predvsem potrebe kraja in družbe kot celote – dovolj je bilo delovne sile, močna pa je bila tudi železarska tradicija.

Kljub velikim težavam se je zadruga lepo razvijala, širila je proizvodni program, si zagotovila lasten vir energije, poleg pisarniškega materiala pa je pričela izdelovati tudi precizna šestila, laboratorijske tehtnice itd.

Odločilno za nadaljnji razvoj je bilo leto 1953, ko se je vgrajen v laboratorijsko centrifugo zavrtel prvi elektromotor. Že naslednje leto se je zadruga preimenovala v tovarno kovinskih in elektromehanskih izdelkov. Hkrati s širjenjem so se večali tudi

Set za friziranje, ki ga sestavljajo sušilnik las, različni glavniki, ščetke in šoba za usmerjanje toplega zraka izdelujejo v kooperaciji s firmo Braun.

Eden od vrste proizvodov v vgrajenim motorjem – sušilnik za lase. Tem aparatom namenljajo precej pozornosti, izdelovali bodo močnejše, lažje in tišje – ter kvalitetnejše.

problemi, delovni prostori so bili premajhni in zastareli, strojni park je bil dotrajan, tako da so leta 1957 pričeli graditi nove prostore. V novi tovarni so takoj prevzeli naročila za proizvodnjo malih elektromotorjev za ameriškega kupca, leta 1958 pa so zabeležili že prvi izvoženi elektromotor v Severno Ameriko. Naslednje leto 1959 se je od tovarne Niko odcepila proizvodnja tehtnic, septembra 1962 pa se je priključila podjetju Iskra Kranj, istočasno pa se je tovarna počasi pričela specializirati za proizvodnjo elektromotorjev. V tem času se je od nje odcepil obrat pisarniške opreme in obdržal ime „Niko.“

Razvoj je šel naglo naprej, tako da so v letu 1971 zaradi povečanja naročil in pomankanja delovne sile postavili v Idriji

Milena Volf montira lužne črpalke.

obrat za montažo malih elektromotorjev. Zmogljivosti tovarne so s tem znatno razširili, zaposlili pa so tudi precej brezposelne delovne sile na idrijskem področju. Tri leta kasneje je ta obrat postala samostojna TOZD s 300 zaposlenimi, ki so ustvarili 70 milijonov dinarjev celotnega dohodka.

Elektromotorji Železniki sedaj delujejo v sestavi Delovne organizacije Industrija širokopotrošnih izdelkov, glavni proizvodni program pa so še vedno elektromotorji, izdelujejo pa tudi gospodinjske aparate v kooperaciji s tujimi firmami.

PROIZVODNI PROGRAM

Osnovni program so različni elektromotorji, dopolnjujejo pa ga kooperacijske izmenjave, kjer Železniki prispevajo motorje, v zamenjavo pa dobivajo sestavne dele za gospodinjske aparate. Najstarejša kooperanta sta italijanski Girmi in zahodnonemški Braun, v zadnjem času pa so kooperacijske odnose razširili še na vrsto drugih firm – AEG, češka ETA, zahodnonemška firma ABC, švicarska firma Havelco itd.

Med gospodinjskimi aparati zavzemajo največji del aparati za predelavo hrane, za osebno nego, ter ostali gospodinjski aparati, letos pa so pričeli izdelovati pretočne črpalke lastne izvedbe in oblike, ki lahko služijo za različne namene – za vrtove, hišna opravila, itd.

Mira Langerholc reže navoje na ohišja motorjev.

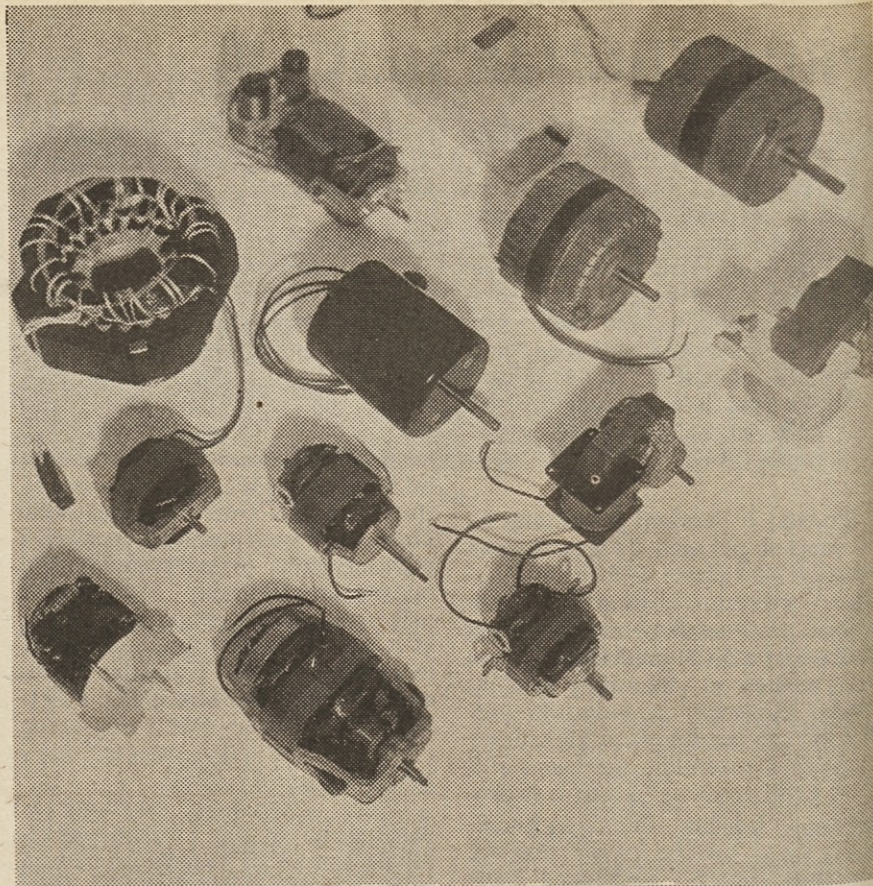
Programska usmeritev še vedno temelji na elektromotorjih kot osnovni proizvodni usmeritvi. Nekoliko spremenjena pa je težnja v proizvodnji le-teh. Sestavne dele za elektromotorje, ki jih bodo proizvajali, bodo v večjem številu montirale druge TOZD v delovni organizaciji, v načrtu pa imajo tudi veliko povečanje proizvodnje motorjev in sesalnih enot za gospodinjske aparate. Skladno s tem bodo razširili tudi proizvodnjo motorjev za kooperante, vrednost elektromotorjev in aparatov pa bo tudi v bodoče zavzemala enak del.

Tovarna, ki še vedno v osnovi proizvaja – in bo proizvajala elektromotorje, pa ima v načrtu zlasti dvig kvalitete in zahtevnosti izdelkov, po katerih je tudi največ povpraševanja. Več poudarka bodo namenili tehnologiji, strojni opremljenosti, manj pa delovni sili, ki je na tem področju v glavnem že izčrpana.

Največja teža v bodoče bo na motorjih za sesalne enote in na kolektorskih motorjih, ki jih bodo proizvajali predvsem za kooperacijo Girmi-Iskra in za direktno prodajo tovarni šivalnih strojev Băgat Zadar.

Viko Golja pri struženju statorskih paketov.

Elektromotorji malih moči, ki jih v Železnikih proizvajajo v zelo širokem obsegu.

RAZVOJNI NAČRTI

Že plan za leto 1978 predvideva milijon 600 tisoč izdelkov, kar je v primerjavi z realizacijo v preteklem letu količinsko 28 % in vrednostno 32 % povečanje. Hkrati z veliko rastjo proizvodnje pa predvidevajo zelo majhno rast števila zaposlenih, saj za letošnje leto predvidevajo povprečno število 780 delavcev. Tudi osebne dohodke nameravajo zvišati za 265 %, tako da bi se dvignili nad 5.000 dinarjev, seveda pa so to zgolj planski podatki, ki bodo odvisni od uspešnosti poslovanja.

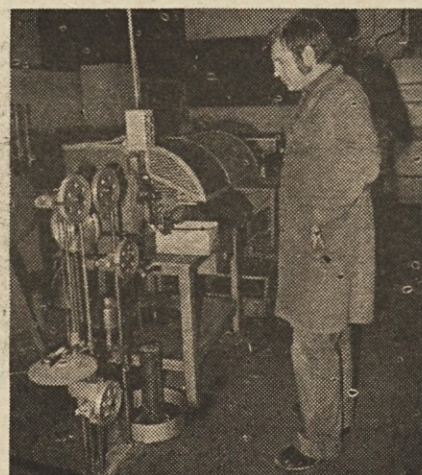
Tako kot v preteklem letu imajo tudi letos in v bodoče planiranih precej investicij. V osnovna sredstva in v trajna obratna sredstva nameravajo v letošnjem in prihodnjem letu vložiti preko 75 milijonov dinarjev sredstev, seveda pa bo to investiranje prineslo še vrsto drugih rezultatov.

Kolektorskih motorjev nameravajo v letošnjem letu izdelati za 37 % več kot v preteklem letu, sesalnikov 43 %, sušilnih avb 54 %, povečali pa bodo tudi število sestavnih delov za TOZD Montaža Idrija in sicer za 32 %.

Proizvodnja na delavca se bo v letošnjem letu povečala za 29 %, dohodek pa za 128 %.

Z ozirom na zastarelo prostorsko in strojno opremo je nujno priti do nove strojne opreme, ki bo omogočila vpeljati sodobno tehnologijo, kajti samo tako bodo lahko na trgu konkurenčni.

Vse zastavljene naloge so zahtevne in bodo zahtevale največje vključevanje vseh služb v tovarni – ne samo neposredne proizvodnje. Naročil imajo dovolj, jasen in stabilen pa je tudi proizvodni program. Zavedajo se, da bodo največje angažiranje pri izpolnjevanju ciljev med drugim lahko dosegli tudi z brezkompromisnim izplačevanjem osebnih dohodkov v odvisnosti od mesečne realizacije plana.

Peter Drstvenšek razrezuje priključne kable.

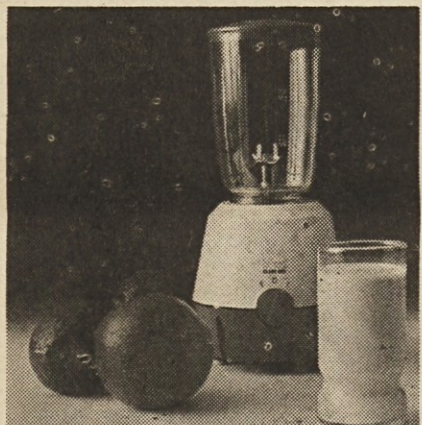
PRODAJA

Za letošnje leto predvidevajo 511 milijonov dinarjev realizacije. Izvoza planirajo prek 5 milijonov dolarjev, od tega skoraj 4/5 v okviru kooperacij. Ta vsota zadošča za vse potrebe po uvozu repromateriala.

Za letošnje leto planirajo 4,7 milijona dolarjev uvoza, kako velik pa je vpliv nabavnih cen na rezultat poslovanja pove po datek, da je v strukturi proizvodnje in stroškov kar 65 % čistega reprodukcijskega materiala. Za letošnje leto predvidevajo celotni prihodek v višini 513 milijonov dinarjev, kar je več kot 20 % povečanje v primerjavi z realizacijo preteklega leta.

Izvoz poteka v glavnem na konvertibilna področja – Severna Amerika, zahodna Evropa, pa tudi Južna Amerika. Uspehi dolgotrajnih kooperacij (z italijanskim Girmijem sodelujejo že enajsto leto, z nemškim Braunom poteka letos deseta obletnica itd.) so na dlani: samo Girmiju so dobavili že preko 3 milijone motorjev, od njih pa so dobili sestavne dele za milijon 700 tisoč aparatov. Pomemben dosežek je tudi izmenjava z Braunom, kamor je Iskra prodala 900 tisoč motorjev, v zamenjavo pa je dobila sestavne dele za skoraj 300 tisoč aparatov.

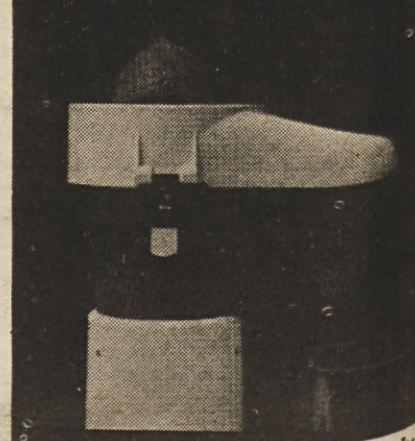
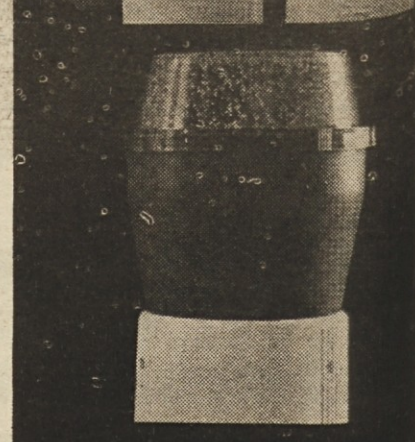
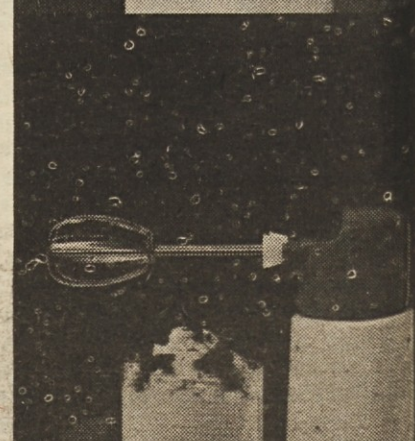
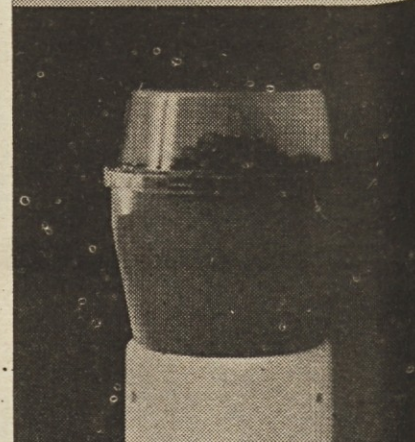
Stane Fleischman

Mešalnik M-14, ima kozarec s prostornino 3/4 litra, neprekinjeno lahko obratuje 5 minut z 9 tisoč vrtljaji na minuto, v njem pa lahko žvrkljamo kreme, testo, meljemo meso za tatarske in sasekljane zrezke itd.

Eden izmed vrste sesalnikov – Iskra 4004 Automatic, ki ga izdelujejo v tovarni elektromotorjev v Železnikih v kooperaciji z nemško firmo AEG, ima mehansko regulacijo moči in vrsto različnih priključkov ter je zavrlo svojih dobrih lastnosti zelo iskan pripomoček sodobnega gospodinjstva.

Mešalnik 33, ki ga v Železnikih izdelujejo v kooperaciji s firmo Girmi, je vsestransko uporaben gospodinjski aparat, saj z njim lahko pripravite sadne napitke, stepate smetano, ribate sir, meljete kavo itd.

TOZD ELEKTROMOTORJI ŽELEZNIKI

Več poudarka samozaščiti

V tovarni Elektromotorjev v Železnikih se temeljito pripravljajo na večjo skrb pri podružbljanju samozaščite na vseh področjih.

Ugotovili so, da glede na situacijo doma in v tujini še niso storili dovolj, da bi samozaščitno ravnanje prodrlo v najširše ravni znotraj in zunaj proizvodnih prostorov. V okviru priprav na seminar s področja družbene samozaščite, ki ga bodo v sodelovanju z občinskimi odbori za SLO organizirali v bližnji prihodnosti, so se dotaknili predvsem nekaterih ugotovitev.

Ne samo v povezavi z varnostno situacijo, temveč nasploh bo potrebno zaostriti disciplino. Kljub temu, da so v Iskri že precej storili, preverjali stanje pripravljenosti, pa bo treba še marsikaj dopolniti. Delo bo teklo predvsem na področju usklajevanja akcij, čeprav so samoupravni akti v glavnem sprejeti, pa bo treba konkretnije določiti nosilce izpolnjevanja teh aktov.

Čimprej bo treba aktivirati narodno zaščito, ki bo morala svoje delo

aktivneje opravljati. Potrebno pa bo tudi preveriti vrsto problemov — gibanje tujcev v tovarni, samozaščitna borba proti notranjemu nasprotniku, vzpostaviti bo treba pravilen odnos na področju kvalitete dela, odločnejše pa nameravajo poseči tudi na bolečo točko vsake tovarne — alkoholizem, ki je v neposredni povezavi z disciplino na delovnem mestu, z izmetom itd.

Razprava na seminarju bo potekala na osnovi konkretnih ugotovitev, udeleženci — člani odbora za SLO, člani DPO, vodilna poslovodna struktura in vse samoupravne strukture, ki kreativno sodelujejo in so odgovorne za izvajanje samozaščitnih nalog — pa bodo pregledali tudi možnosti usklajevanja dela z ustreznimi organi na ravni Delovne organizacije.

Predvideni enodnevni seminar je še zlasti potreben zaradi novoizvoljenih samoupravnih organov, seveda pa se zavedajo, da bo samo s konkretnim programom možna opredelitev konkretnih nalog.

S.F.

Stane Fleischman.

združena z željo in voljo po spremenjanju obstoječega. To je seveda naloga združenja socialistične mladine, da te sile usmeri prav, da ta volja ne konča pri svobodnih dejavnostih ali popoldanskih sestankih po gostilnah.

Ali je torej torišče mladine predvsem v krogu tovarne ali izven nje?

„Plod slabih izkušenj iz preteklosti je bilo, da je bila skoraj vsaka točka programa usmerjena ven iz tovarne, strogo ločena od proizvodnih problemov. Mislim pa, da to nikakor ne gre več naprej; če sta že sindikat in partija organizirana v prvi vrsti v proizvodni, je to tudi prvenstvena naloga za mladino, tudi iz tega je doslej morda izviralo nezaupanje do mladine. Naredili smo nekaj anket po posameznih TOZD, v katerih smo vprašali, kaj mladino najbolj zanima. Ugotovili smo, da mladina sploh ni tako nezainteresirana za področje okrog sebe; problem je le, da manjka sposobnih organizatorjev. Glede na to, da se delo in teža dela mladine prenaša na te, oz. na OO ZM, je naša naloga, da v prvi vrsti ustanovimo nove organizacijske enote. Naša ŠP ima npr. dislociran obrat v Višnji gori, Sežani, Štorjah in v Kranju in to so vsekakor področja, kjer je nemalo mladincev, ki niso vključeni v svojo organizacijo, niti v OZD, mogoče le v okviru krajevne skupnosti, največkrat pa še to ne.“

Ali se je v organizacijskem pogledu za mladino po sprejetju novih orientacijskih programov v zvezi sindikatov kaj spremenilo?

„Seveda se zdaj v zvezi s temi stališči, oz. organiziranostjo sindikatov po novem programu, kot si ga je zastavil RSZS, poraja dvomljivo vprašanje tudi glede organiziranosti mladine v tej zvezi. Če je sindikat povezan v vertikalni liniji občina-republika itd., in če postaja dvomljiva vrednost koordinacijskega sveta sindikata na ravni DO, se je treba s tem v zvezi vprašati, kako je z mladino. Mladina je povezana v svojih osnovnih organizacijah, hkrati pa se zastavlja vprašanje, kakšen je smisel koordinacijske konference na ravni DO. Osnovna naloga le-te, ki je napisana tudi v statutu mladine in ki je bila tudi sprejeta, je namreč ta, da je njeno delo izključno koordinacija in okvirna teoretična pomoč pri delu osnovne organizacije.“

Zadnje čase pa smo ugotovili tudi na ravni SOZD, da v večini primerov koordinacijska konferenca ni več koordinacijski forum, ampak nekaj stimulator oz. zaganjač, motor, ki postavlja naloge. Jasno je, da v takšni obliki naprej ne more iti. Koordinacijska konferenca mora prevzeti bistveno drugačne akcije. Dejstvo pa je, da so v zgodovini bili pozitivni rezultati te konference in zato misli-

mo, da koordinacijske konference, kot telesa, ki usklajajo delovanje in pomaga pri poenotenju dela posameznih OO, ne more izpuščati v sestavljanju odgovornih struktur.“

Torej po DO še ne drži maršalova teza, da je na mladini bodočnost? Kaj bi kot predsednik v tem obdobju sam lahko naredil?

„Za mladino velja geslo, da si postavlja take cilje, ki jih niti z dvigalom ne more doseči, kaj šele s svojimi močmi. To je odmaknjeno od realnosti in jasno je, da ostaja vedno pri tem, da je program neizpolnjen. Zato nimam ambicij, da bi bil programsko zelo široko začrtan, želel pa bi, da bi se v njem dotaknili res vseh področij, kjer naj bi bila mladina prisotna. Če bo ta program vsaj delno izpolnjen na vseh področjih, ki smo jih omenili, bo mladina dosegla svoj namen, približala se bo enakopravnosti ostalih DPO in pričela ustvarjati tradicijo, da je res suverena politična organizacija. Za začetek smo določili, da se bomo bolj aktivno ukvarjali s proizvodnimi problemi, da bi naše delo res imelo težo na OO, ne pa na sestankih na ravni DO, seveda v okviru tistih kompetenc in možnosti, ki jih ima koordinacijska konferenca. Široka potrošnja npr. je imela v prvem kvartalu letos silno slabe proizvodne in poslovne rezultate. Poprečna realizacija je bila ca.

80 % fizične proizvodnje, in tu je naloga, ki je mladina ne sme prezreti, čeprav je jasno, da bi bilo dosti lažje, če bi šla mladina mimo tega. Druga aktualna tema, ki jo moramo obravnavati, je samoupravni sporazum o združevanju v DO. Vse ostale DPO, ki so se pri tem angažirale, so že dale in še bodo dale svoj prispevek. Mladina je bila ob tem doslej mogoče preveč ob strani. So še druga področja, kot na primer idrijska TOZD, ki je v zadnjih letih poslovala z veliko izgubo. Za uspešnost izpeljave sanacijskih programov in vseh investicij, ki so za ta TOZD predvidene, je neizogibno potrebno angažirati tudi mladino, da po svojih močeh sodeluje.“

In za konec, ker ste tudi sami novinar, kako se počutite s peresom v roki in s predsedniškimi nalogami?

„Sem novinar v DO Široka potrošnja. Imam status, ki je dosti boljši kot marsikje drugje, kar pa se statusa nasploh tiče, pa menim, da nam ga ne bo nihče podaril, ampak ga bomo morali izboriti sami. Sicer pa smo tukajšnji mladinci zaprosili za mentorstvo ZK, ki naj bi nam v težjih akcijah, ki jim sami ne bomo kos, priskočila na pomoč. Tako bomo res drug drugemu v oporo!“, je zaključil sobesednik.

Mara Ovsenik

Kakovost pri združevanju organizacij združenega dela

Od 12. do 14. junija bo v Portorožu pod pokroviteljstvom Gospodarske zbornice Slovenije strokovno posvetovanje, na katerem bodo udeleženci razpravljali posebej o družbenoekonomskih izhodiščih in smernicah za področje kakovosti v našem družbenoekonomskem sistemu, o zagotavljanju kakovosti, o urejanju področja kakovosti v samoupravnih aktih ter o oceni nekaterih rešitev v praksi. Na tem ožjem posvetovanju bodo sodelovali tisti, ki se v delovnih organizacijah ukvarjajo s pripravljanim sporazumom in drugih aktov v OZD, dalje s pripravo organizacijskih predpisov in problematiko zagotavljanja kontrole kakovosti v proizvodnji. Posamezne teme za to posvetovanje pripravljajo dr. Rudi Babič, podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije, Franc Gerbec,

predsednik odbora za samoupravna in pravna vprašanja na GZS, dr. Stojan Cigoj, prof. Pravne fakultete, magistri Wedam in Polajnar, asistentki, ki na katedri združenega dela na Pravni fakulteti, ing. Erik Vrenko, direktor področja za organizacijo SOZD Iskra, ing. Lotar Kozina, pomočnik direktorja za kakovost SOZD Iskra in drugi. Na posvetovanju bodo obravnavali tudi nekatere specifične probleme kakovosti v posameznih vejah, kot na primer v metalurgiji, kovinsko-predevalni, prehrambeni industriji itd. — do uslug v turizmu.

Pogoj za napredek v kakovosti je vsekakor hkrati podrobno specficiran a obenem sistemsko enoten pristop k temu vprašanju.

Mak

Frank za pomoč

Ob obisku naše tovarne Perles v Švici, smo se pogovarjali tudi s Hansom Moserjem, ki je predsednik tovarniške komisije v tem podjetju.

Kakšne so oblike soodločanja v vašem podjetju, v kakšnih zadevah največ soodločate in ali to pomeni tudi vpliv na poslovni uspeh, kadrovanje, ipd.?

„Naša komisija soodloča o vprašanjih, ki zadevajo celoten kolektiv, kot na primer razmerja v plačilni lestvici, o času koriščenja dopusta (ne o dolžini le-tega!), o razporeditvi delovnega časa (spet ne o dolžini), o ureditvi delovnih mest in podobno.“

Soodločanje komisije pri reševanju problemov podjetja, kot tudi sodelavcev, ima vsekakor vpliv na poslovni uspeh. Morda pomeni včasih katera naših odločitev finančno breme podjetja, toda prepričani smo, da z boljšim sodelovanjem med nami in upravo podjetja to in še kaj več doprinesemo. Nasprotno pa na kadrovske

politiko naša komisija nima nikakršnega vpliva.“

Kakšen je socialni položaj pri vas, kakšen je njegov standard in zaslužek? Kako je s socialno varnostjo delavca, ali je čutiti vpliv socialističnega podjetja?

„O socialni problematiki naših sodelavcev vemo zelo malo, v kolikor pa pri nekem sodelavcu pride do nekega težjega socialnega problema, oz. ko le-ta zaide v težave, se sam oglasi in šele nato razpravljamo o eventualni pomoči. V ta namen razpolagamo s socialnim fondom v katerega vsak delavec vsak mesec vloži 1 frank. Tako nam je omogočeno, da v takih primerih lahko pomagamo z vsotami, med 100 in 600 franki, v določenem primeru bi lahko dali tudi več, toda tako težkega problema pri nas ne srečo še ni bilo.“

Imate dve komisiji: delavsko in nameščensko. Kako delujeta in ali se v času razlikujeta v mnenjih? Kdaj odločata skupno?

Nameščenska komisija še ne obstaja dolgo, in zaradi tega do tesnejšega sodelovanja še ni moglo priti. Do sedaj sta se obe komisiji sestali dvakrat, pa še od tega je bila prva skupna seja pod vodstvom direktorja.

Ali ste kadarkoli imeli stavko?

„Nismo še nikdar štrajkali.“

Ali gre pri udeležbi naših, jugoslovanskih delavcev, za strokovno pomoč ali morda tudi za sodelovanje manualnih delavcev?

„Izvezemsi upravo, imamo enega Jugoslovana, ki je mojster, ostali so manualni delavci.“

Tako nam je na kratko odgovoril Ivan Moser, predsednik tovarniške komisije Perles v Švici.

Mak

TOZD TV PRŽAN

Vrsta inovatorjev

V pržanski temeljni organizaciji ima komisija za inovacije precej dela, saj različnih koristnih predlogov in tehničnih izboljšav skoraj ne zmanjka. Pregledali smo predloge, ki so bili že pregledani v preteklem obdobju.

Lani je bilo 7 koristnih predlogov, ki so bili že tudi nagajeni. Karel Šerek iz obrata v Višnji gori je prijavil spremembo pri vijačenju lijačnega zvočnika, Dušan Sever je izdelal indikator kot pripomoček za odkrivanje napak na kanalniku in tastaturi TV sprejemnikov. Drago Rozman je predlagal drugačno označevanje transportnih gondol, Janez Blaznik pa je predlagal izboljšavo pri vratih maske za televizor GAMA. Marjan Turjan je izdelal sklop za avtomatsko zaščito monitorjev, Franc Ivanuša pa je predlagal drugačno tiskanje podatkov na

hrbtno steno TV sprejemnikov.

Alojz Žirovnik je prijavil dve izboljšavi, eno pri avtomatskem podajalcu trakov, za tehnično izboljšavo na stroju za rezanje žičnih oblik, kjer je bil ocenjen prihranek 40.700 dinarjev, pa je prejel 4.500 dinarjev nagrade.

Pomemben prispevek pri pocenitvi embalaže je izdelal Bogo Čeh. Prihranek v 4 mesecih je bil kar 201.000 dinarjev, komisija pa mu je odobrila nagrado 15.000 dinarjev.

Skupina sodelavcev iz Višnje gore Marjan Petrič, Emil Pavlovčič in Karel Šerek je dognala tehnično izboljšavo pri izdelavi žičnih oblik, ki je zaradi skrajšanja časa prinesla 25.600 dinarjev prihranka.

Seznam inovatorjev pa s tem seveda še ni zaključen, saj komisija pregleduje in ocenjuje še vrsto predlogov.

SF

RAZGOVOR S PREDSEDNIKOM MLADINE V ŠP STANETOM FLEISCHMANOM

Enakovreden glas mladine

Razgovor s Stanetom Fleischmanom je bil dvakrat aktualen, saj je bil pred kratkim izvoljen za predsednika ZSMS v eni od delovnih organizacij SOZD Iskre, široki potrošnji, obenem pa je tudi aktivni novinar, tako da je bil pomemben tako rekoč v domačem krogu. Obenem pa je tudi v svojih odgovorih, polnih mladega angažiranega poleta načel vrsto vprašanj, s katerimi se bomo najbrž morali v prihodnje bolj ukvarjati vsi.

Na vprašanje, s kakšnimi občutki sprejema novo dolžnost predsednika mladine v ŠP, ni ponavljal fraz:

„Glede na politično dolžnost nič več ne sprejemam, ker sem jo že sprejel po volilni konferenci. Omenim naj samo še to, kakšne naloge sem prevzel in kakšen je program naše organizacije za bodoče, oziroma kaj sem sam k programu prispeval. Gre za nalogo, kako vzpostaviti na noge mladino v DO, ki je znana po tem, da je razparcelirana praktično po vsej Sloveniji. Tudi mladina ima nalogo, da okrepí povezovalno z DO, čeprav je treba seveda poudariti, da DO ne nastaja s papirnatim združevanjem, ampak se tovarne po logični poti ustvarjajo znotraj DO. S tem v zvezi je mladina sprejela v okviru svojih programskih nalog tudi cilj, da po svojih močeh angažirano in seveda v povezavi z ostalimi DPO pomaga pri krepitvi enotnosti na vseh področjih, se pravi na področjih dela, samoupravljanja in vse politike, od kadrovske in programske naprej.“

Ali je angažiranje mladine kaj posebnega, specifičnega?

„V zvezi s tem bi omenil predvsem

specifičnost, ki velja za mladino, ne samo v moji DO, ampak v celotni Iskri. Mladina je žal v tolmačenju mnogih okrnjena družbenopolitična organizacija. Naj navedem primer: pred zasedanjem DS se zbere nekakšna verifikacijska komisija oziroma politični aktiv, na katerem obravnavajo teme delavskega sveta, na predlog DPO. Največkrat pa pod besedo DPO pojmujejo samo sindikat, partijo. Da pa bi še mladina rekla kakšno besedo, ni v navadi. Mladina mora torej opraviti najprej s prepričanjem, da je neresna DPO, in s tem v zvezi zastaviti vse sile, da se šele formira v zavesti drugih in da se začne ustvarjati enakovredna tradicija, to je, da je glas mladine enakovreden glasu sindikata in partije.

Drugo področje, ki pa je že nekako operativno, pa je kadrovska politika. Pri samem kadrovanju in zlasti s tem v zvezi pri izobraževanju je pomembno to, da mora mladina ne samo dajati predloge na strogo strokovnem področju, ampak tudi na samoupravnem oziroma političnem področju. Razen tega je mladina prevzela že vrsto nalog, ki jih več ali manj lahko ocenimo kot negativni ostanek preteklosti. To so npr. obrobne naloge, kot so organiziranje proslav, pomoč pri organizaciji, skratka drobnjakarstvo, ki nima globlje vsebine. Pri tem ostane vloga mladine obrobništvo, sindikatu, ki bedi nad tem.

Ozrimo se še na delovne akcije, saj je to zelo zanimivo področje, na katerem se dejavno angažira za mladino značilna lastnost — revolucionarnost,

S seje predsedstva sindikata DO Široka potrošnja (K članku na 3. strani)

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem Razvojnemu oddelku TOZD TV Pržan za darilo in dobre želje. Delovnemu kolektivu želim veliko nadaljnjih uspehov

Milutin Urbas

30 let proizvodnje števcov

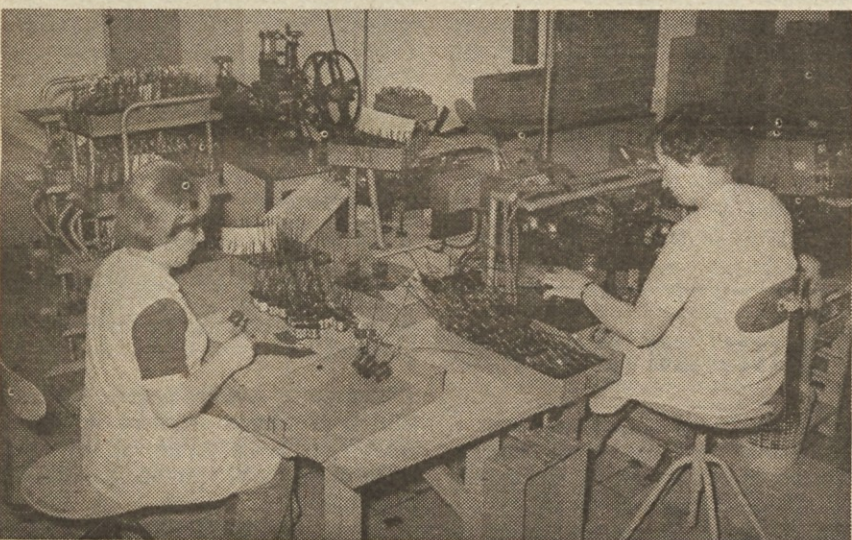
Hiter povojni razvoj v elektrifikaciji naše dežele je narekoval elektroindustriji, da sprejme v svoj program tudi proizvodnjo števcov električne energije.

Števci električne energije imajo glede na svoj namen uporabe specifično vlogo, saj služijo elektrogospodarstvu za obračun porabljene električne energije. Da potrošnik, oz. dobavitelj električne energije ne bi bila materialno oškodovana, je nujno potrebno, da števci pravilno delujejo. To je odvisno predvsem od kakovosti števca oz. njegove konstrukcije, ustreznih tehnoloških postopkov, uporabljenega materiala in ne nazadnje tudi od dobro organizirane in opremljene tehnične kontrole.

Pravilnost merjenja električne energije neposredno občutita potrošnik in dobavitelj. Zato specializirani metrološki inštituti ugotavljajo ustreznost določenega tipa števca za serijsko proizvodnjo oz. uporabo v električnem omrežju. Pri konstrukciji števca in organizaciji proizvodnje je torej potrebno resno upoštevati prej omenjene specifične pogoje uporabe in prodaje teh izdelkov.

Razvojni oddelek kranjske Iskre (takrat se je imenovala še „Strojne tovarne“) se je te odgovorne naloge lotil z veliko vnemo že v letu 1946. Že v naslednjem letu so bili izdelani prvi prototipi enofaznih števcov, toda pot do velikoserijske proizvodnje je bila še dolga in naporna. Z marljivostjo delavcev, ki so si pridobili nekaj izkušenj že v bivši finomehanični vojni industriji — LGW, so bile začetne težave premagane v sorazmerno kratkem času. Že v letu 1948 je bilo izdelanih 10.000 enofaznih števcov. To je bilo tudi potrebno, saj je zaradi pospešene povojne obnove povsod primanjkovalo teh izdelkov, uvoza pa praktično ni bilo. V naslednjih letih sta se obseg proizvodnje in kakovost izdelkov, zaradi potreb in zahtev trga, hitro povečevala, saj je proizvodnja v petih letih presegla 120.000 števcov na leto.

Zaradi takratnih zahtev so bili ti števci v začetnem obdobju grajeni za manjše tokove (5 A) in točnostni razred 3. Z rastočim življenjskim standardom se je povečalo število raznih električnih aparatov in s tem tudi poraba električne energije v gospodinjstvu. To je sililo našo tovarno, da je začela razvijati in izdelovati električne števece modernjših konstrukcij, večjih zmogljivosti in točnosti.

Oplaščanje napetostnih tuljav.

Prvemu enofaznemu števcu tipa E 1 so sledili novi modernjši do sedanjega tipa E 7. Tako smo v 30 letih razvili 7 osnovnih tipov enofaznih števcov; proizvodnja le-teh je presegla 7,5 milijonov kosov. Seveda so imele te osnovne izvedbe glede na zahteve raznih kupcev doma in po svetu, še vrsto variant.

Cirila Peterlin kontrolira ležaje.

Desetletne izkušnje na področju proizvodnje enofaznih števcov in povečane razvojne in orodjarske kapacitete so predstavljale solidno osnovo za prehod na zahtevnejše trifazne števece. Iskra jih je pričela izdelovati v letu 1958. To je bilo v skladu s potrebami trga, saj so se prav tedaj močno spremenile, in to zaradi ukinitve pavšalnega obračuna električne energije v kmetijstvu. Vzporedno s tem so tudi gospodinjstva že

začela vgrajevati trifazne priključke. Ta usmeritev je prvotno razmerje, ko je prišlo na en trifazni števec 10 enofaznih, tako spremenila, da domači trg zdaj kupuje 30 % več trifaznih kot enofaznih števcov.

Prav tako kot pri enofaznih smo tudi pri trifaznih števcih od začetnega tipa T1 za potrebe domačega in tujega tržišča razvili več osnovnih tipov števcov. Število variant je še znatno večje kot pri enofaznih, saj je namen teh izdelkov precej širši.

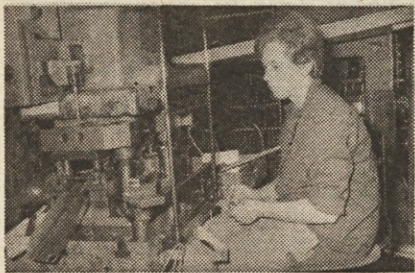
Za bolj enakomerno porabo električne energije čez dan je elektrogospodarstvo uvedlo časovno različne tarife. Za takšno merjenje porabljene energije so bili potrebni ustrezni instrumenti: dvotarifni števci in tarifne stikalne ure. Proizvodnja je hitro sledila zahtevam trga, zato smo že leta 1960 izdelali prve dvotarifne števece in štiri leta pozneje tudi stikalne ure. Najprej je bilo treba, zaradi povsem nove tehnologije, zahtevnejše dele uvažati. Po dveh letih smo jih že začeli izdelovati doma in so bili res kakovostni in še cenejši od uvoženih. Tako kot enotarifne števece smo tudi dvotarifne števece in stikalne ure v minulem obdobju nenehno prilagajali potrebam domačega in tujega trga. Vzporedno s proizvodnjo stikalnih ur je stekla tudi proizvodnja malih sinhronih motorjev, sprva samo za stikalne ure, pozneje pa tudi kot samostojen izdelek v raznih variantah.

Razvoju tehnike in tehnologije je sledila tudi tovarna števec. Prav zdaj uvajamo v proizvodnjo izdelke, ki temeljijo na povsem novi tehniki in tehnologiji. Rezultati pravilne usmeritve so se pokazali z osvojitvijo proizvodnje tonsko frekvenčnih sprejemnikov (TS) za daljinsko krmiljenje tarifnih naprav in drugih porabnikov električne energije. TS sprejemniki bodo v bližnji prihodnosti skoraj povsem zamenjali elektromehanske tarifne stikalne ure. Kakor števci električne energije in stikalne ure, so tudi TS sprejemniki rezultat dela naših strokovnjakov in se lahko primerjajo z najmodernejšimi izdelki te vrste v svetu. Bistveni element TS sprejemnika izbiralnik je grajen, namesto v dosedaj običajni mehanski, v visoko integrirani mikroelektronski tehniki. To zagotavlja brezšumno delovanje in ima še vrsto drugih prednosti.

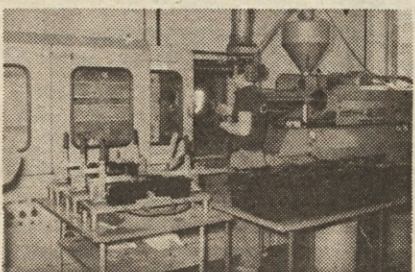
Proizvajalci in distributerji električne energije zahtevajo za merilna mesta, kjer imamo opravka z velikimi močmi, vedno

seglj tehnološko zaključeno celoto, so bili k njej priključeni še aplikativni razvoj, operativna tehnološka priprava in gospodarska priprava (planski oddelek), proizvodnja specifičnih sestavnih delov in tehnična kontrola.

Ta reorganizacija pomeni za kasnejšo Tovarno števcov pomemben mejnik. Stik med službami, ki so skrbale za pripravo novih in tekočih izdelkov in neposredno proizvodnjo je bil s tem tesnejši, kar se je kazalo tudi v bolj kakovostni in bolj gospodarni proizvodnji. Pri tem je bila odločilnega pomena koordinirana organizacija proizvodnje specifičnih sestavnih delov in

Štancanje sestavnih delov za števece.

Izdelava plastičnih okrovov števca.

Elektroforeza — lakiranje okrovov števca.

montaže ter enotno organizirana tehnična kontrola.

V tem obdobju je bil v proizvodnji osnovnih elementov merilnega sistema števca, t.j. tokovnega in napetostnega jedra dosežen bistven tehnološki napredek. Deloma avtomatizirani postopki štancanja, zakovanja, žarenja in elektroforetskega lakiranja niso imeli za posledico samo bistvene skrajšanja delovnih operacij, temveč tudi boljše in enakomernejšo kakovost ključnih sestavnih delov.

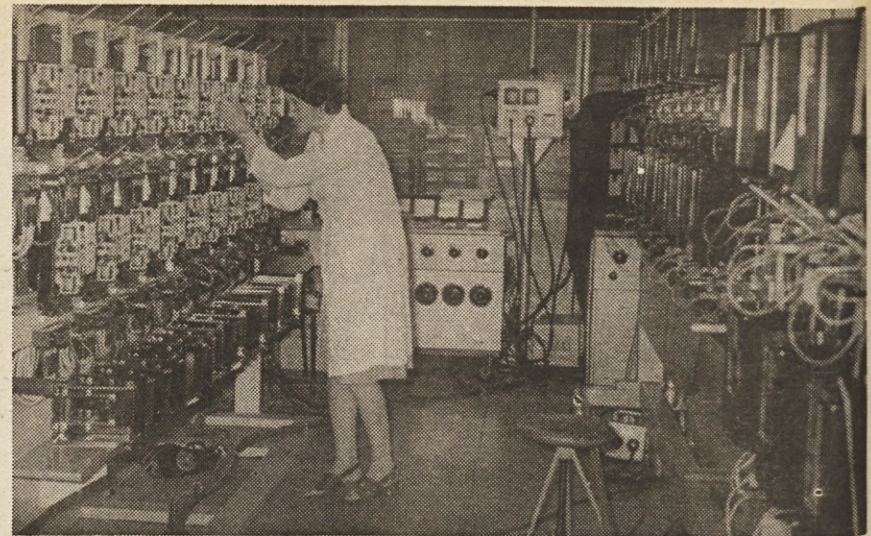
Pomembne tehnične in organizacijske spremembe so bile izvedene tudi v drugih delih tehnološkega procesa. Naj navedemo samo nekatere najbolj značilne. Novi postopki izdelave diskov za rotorje predstavljajo bistven premik v kakovosti teh elementov. Proizvodnja napetostnih tuljav je v novem obdobju skoraj povsem avtomatizirana, kar je omogočilo bistveno povečanje proizvodnje ob zmanjšanju števila delavcev in delovnih površin. V modernizacijo klasičnih dvosklopičnih in magnetnih ležajev smo vložili velike napore in sredstva, kar se kaže v pozitivnih proizvodnih rezultatih pri teh funkcijsko tako kritičnih elementih. Bistven napredek je bil dosežen tudi v tehnologiji proizvodnje zaviralnih magnetov.

Urejanju delovnih mest za končno sestavo izdelkov je bila posvečena posebna pozornost. Ta del proizvodnje oz. montaže je razporejen na tekočih trakovih. Nove ureditve delovnih mest so zasnovane na WF metodi, ki sloni na velikih izkušnjah in solidnih teoretičnih osnovah za merjenje dela. Z uporabo WF metode za urejanje večine delovnih mest v proizvodnji števcov so se zmanjšali časovni normativi, omogočeno je pravičnejše nagrajevanje in povečanje zasluga zaposlenih.

Zelo pomembna tehnološka sprememba teče prav zdaj, in sicer na področju umerjanja oziroma justiranja sestavljenih števcov. Postopki justiranja bodo (deloma so že) prenešeni iz umerjalnice na tekoče trake. Čas justiranja bo z uporabo nove opreme bistveno krajši, prihranili pa bomo tudi precej proizvodnih površin.

Kontrola tehnološkega procesa: od vstopa reproduksijskega materiala v tovarno, prek proizvodnje sestavnih delov, do končnih izdelkov, je imela že od vsega začetka svoje mesto tudi v proizvodnji števcov. Seveda so se njena organizacija, kadri in oprema in s tem tudi učinek v 30 letih spremenili. Predvsem se je širila njena funkcija in odgovornost. Danes tehnična kontrola ne spremlja in nadzira samo tehnološkega procesa tekoče proizvodnje, ampak se vključuje že pri razvoju izdelka. Končnega izdelka ne spremlja samo do odpreme oz. skladišča, ampak tudi tedaj, ko deluje, dokler je izdelek v rabi. Zadnjo funkcijo izvaja v tesnem sodelovanju s tovarniško servisno službo in z vzdrževalci v elektrogospodarstvu. Tak način spremljanja kakovosti izdelka omogoča uspešen in hiter prenos aktualnih informacij vsem, ki delujejo pri tekoči proizvodnji in nastajanju novih izdelkov.

Značilna novost v kontrolni dejavnosti je tudi v uvajanju avtomatske kontrole končnih izdelkov. Subjektivne napake sicer natančnih kontrolorjev so s to metodo kontroliranja izločene. S programom določene kontrolne točke se avtomatsko na-

Posnetek iz umerjalnice števcov.

stavljajo, ugotovljene merilne podatke računalnik takoj obdelava in posreduje pisalniku. Ob zaključku kontrolnih meritev je tudi že izpisan merilni protokol za posamezne števece in za celotno preizkušeno količino (srednja vrednost, največja odstopanja, itd.).

USPEHI 30 LETNE PROIZVODNJE

Prek 10 milijonov števcov in stikalnih ur, to je rezultat 30-letnega dela in naporov kolektiva Tovarne števcov in drugih tovarn, obratov in služb, s katerimi smo združeni v enotno DO Elektromehaniko. Brez združevanja znanja in dela teh velikih rezultatov ne bi mogli doseči.

Lani smo izdelali prek 700.000 števcov, od tega kar 320.000 trifaznih, nad 30 % števcov je bilo dvotarifnih. Mimo navedenih osnovnih izdelkov je tekla še proizvodnja stikalnih ur, tonsko frekvenčnih sprejemnikov, v manjšem obsegu pa še precizijskih elektronskih števcov. Skupna vrednost te proizvodnje je znašala preko 400 milijonov din.

Letos se bo vrednost proizvodnje povečala za približno 20 %: izdelali bomo več trifaznih števcov, več tonsko frekvenčnih sprejemnikov, povečala se bo proizvodnja precizijskih elektronskih števcov. V proizvodnem planu imamo tudi dobavo sestavnih delov za licenčno proizvodnjo števcov v Tuniziji in Turčiji.

USPEŠNI DOMA IN V TUJINI

Na domačem trgu, kjer smo edini proizvajalci števcov, pokrivamo prek 90 % potrebe po standardnih števcih. Dokaj manjši je naš delež pri prodaji tarifnih stikalnih ur.

Naša proizvodnja je znatno večja od potreb domačega trga, zato števece tudi izvažamo. Z izvozom števcov v tuje dežele smo pričeli že pred 20 leti. Prvi rezultati so bili skromni, saj smo takrat slabo poznali posebne zahteve kupcev v drugih državah. Iz leta v leto smo prilagajali izdelke raznim tujim predpisom, mednarodnim in nacionalnim standardom ter drugim željam kupcev in se tako usposabljali za svetovno tržišče. Danes izvažamo prek 40 % naše proizvodnje na vse kontinente sveta, v več kot 20 dežel. V industrijsko razvite dežele so naši glavni kupci v Zahodni Nemčiji, Švedski, Belgiji, Finski in Avstraliji. Od dežel v razvoju v zvezi z našim izvozom velja omeniti predvsem Venezuelo, Tunis, Saudsko Arabijo, Abudabi, Malezijo in Kuweit.

PERSPEKTIVEN PROIZVODNI PROGRAM

Kot v preteklosti tudi zdaj snujemo programe oziroma razvoj izdelkov za prihodnjo proizvodnjo predvsem na domačem razvojno-tehnoloških možnostih. Pri tem seveda ne izključujemo prenosa tujega znanja in dosežkov.

Naš program bo tudi v prihodnje vezan pretežno na potrebe elektrogospodarstva v zvezi z meritvami električne energije v Jugoslaviji in v svetu. Razvojne naloge so in bodo predvsem usmerjene na merilno opremo za male in velike porabnike.

S sedanjo osnovo proizvodnje pokrivamo v glavnem potrebe malih potrošnikov z električnimi števci razreda 2, prirejenimi za najrazličnejše standarde in merilna območja oziroma tokovne obremenitve do 66% (15-100 A). Naš razvoj klasičnih števcov bo usmerjen na podaljševanje obratovalne dobe 30 let, kar je ekonomsko utemeljeno s hitro rastočimi stroški vzdrževanja in je zato tak razvoj v skladu z interesi elektrogospodarstva.

Druga usmeritev našega razvoja so števci za srednje potrošnike, kar terja točnostni razred 1. Ti števci bodo v prehodnem obdobju praviloma še induksijske izvedbe, pozneje bodo verjetno uvedeni tudi statični-elektronski števci.

Števci razreda 1 bodo opremljeni z raznimi tarifnimi napravami, pri čemer je še posebej aktualen kazalnik maksimuma. Za manjše in srednje potrošnike bomo upo-

Regalno koordinatno skladišče v montaži števcov.

rabili mehanski kazalnik maksimuma. Za velike potrošnike, kjer se zahteva večja točnost, bo kazalnik maksimuma grajen na elektronskem principu. Ta izvedba ima tudi sicer širše možnosti uporabe.

Za prenos merjenih podatkov in krmiljenje raznih naprav pripravljamo induksijski števec z daljnikom impulzov.

Da bi bil program v zvezi s precizijskimi meritvami energije bolj popoln, predvidevamo, v sodelovanju z drugimi proizvajalci, osvojitve proizvodnje registriranih naprav. Pri tem bomo izkoristili že osvojeno znanje in izkušnje s področja mikroprocesorjev, ki bodo tvorili osnovno enoto te naprave. Te naprave bodo prilagojene za vidne in magnetne registracije. Podatke bo možno tudi prenašati prek posebnega sistema na centralnem mestu.

Na področju statičnih elektronskih števcov so dosednji razvojni dosežki že dali proizvodno uporabne rezultate, predvsem to velja za precizijske števece razreda 0,2. Njihova uporabnost je prirejena in bo še razširjena za najrazličnejše zahteve kupca. Mimo izvedb v standardnem izolacijskem okrovu so razvite tudi variante za vgradnjo. Števci so lahko eno ali dvosmerni in eno ali dvotarifni. Izhodi so prirejeni za različne registrirane in druge naprave.

Da bi bil program v zvezi s precizijskimi meritvami energije bolj popoln, predvidevamo, v sodelovanju z drugimi proizvajalci, osvojitve proizvodnje registriranih naprav. Pri tem bomo izkoristili že osvojeno znanje in izkušnje s področja mikroprocesorjev, ki bodo tvorili osnovno enoto te naprave. Te naprave bodo prilagojene za vidne in magnetne registracije. Podatke bo možno tudi prenašati prek posebnega sistema na centralnem mestu.

Tiskanje napisnih ploščic.

Avtomatska naprava ZERA za umerjanje števcov z računalnikom.

Za induksijske števece razreda 2, ki so namenjeni za male porabnike električne energije (gospodinjstva), je značilna sorazmerno nizka cena in dolga obratovalna doba brez vzdrževanja. Teh pogojev s statičnimi števci, ki so grajeni po doslej znanih principih, ni mogoče doseči. Lahko pričakujemo, da bo razvoj elektronske, predvsem mikroelektronske, to omogočil. To je razlog, da tudi v našem razvoju intenzivno proučujemo to problematiko.

Za krmiljenje tarifnih naprav in raznih porabnikov električne energije zdaj uporabljamo mehanske stikalne ure z električnim navijanjem pogonskega sistema; pripravljamo pa še nove časovne mehanizme, kjer ne bo več potrebna mehanska nemirka, ki jo bo nadomestil kremenčev kristal. S tem se bo znatno povečala zanesljivost in točnost delovanja stikalne ure.

Za velike porabnike je predvidena proizvodnja posebnih stikalnih ur z možnostjo fleksibilnega nastavljanja dnevnega in tedenskega programa. Dana bo tudi možnost sinhronizacije s tem pa bo omogočeno pravilno zajemanje maksimalne moči pri potrošnikih z več merilnimi mesti.

Na sprejemniku z elektronskim dekodiranjem za mrežno tonsko komando (MTK), ki ga že proizvajamo, je pripravljena nova izpopolnitve oziroma dopolnitev. Tako dopolnjen sprejemnik bo omogočal neposredno krmiljenje števcov s kazalnikom maksimuma z istočasno možnostjo kumulativnega štetja in sinhronizacije sistema. To pomeni, da bo mogoče vse kazalnike maksimuma nekega področja sinhronizirati na določen čas. Predvideno so še druge dopolnitve in variante za prilagoditve nacionalnim standardom in posebnim zahtevam posameznih kupcev.

Za potrebe večjih porabnikov, npr. tovarnih in določenih ustanov, predvidevamo razvoj in proizvodnjo lokalnih MTK-sistemov. S takimi napravami bi z osrednjega mesta lahko krmilili določene funkcije nekega energetskega sistema, npr. spreminjali kritično obremenitev v električnem omrežju, in tako dosegli, da ne bi prišlo do prekoračitve konice, ki je dogovorjena z elektrogospodarsko organizacijo.

V program vključujemo razvoj in proizvodnjo opreme za širše področje meritev. Nadaljevanje na 7. strani

Poslovanje v aprilu

V aprilu smo letošnje proizvodne rezultate poslabšali, saj smo ostali pod planom za 35 milijonov din, plan eksterne proizvodnje dosegamo le z 89,4 %. V delovni organizaciji smo plan domače proizvodnje izpolnili s 86,9 %, medtem pa smo plan kooperacijske proizvodnje presegli za 21,1 %.

Vzroki za slabo izpolnitev proizvodnega plana v aprilu so predvsem v izpadih v Elektroniki za 53 %, v IPT za 39,6 %, Merilnih napravah za 37,4 %, v Elektrooptiki za 32,4 %, TEN za 29,2 %, v ATC za 25,6 % in ERO za 12,2 %.

V kumulativni delovna organizacija, kljub slabim rezultatom v aprilu, še vedno presega plan eksterne proizvodnje za 1,1 %. V prvih štirih mesecih niso izpolnile zadanih nalog naslednje temeljne organizacije: ATC, TEL, Elektronika, Elektrooptika, Računalniki in Merilne naprave. Vse ostale pa v kumulativni presegajo plan, največ Tovarna ERO – 18,3 %.

Izpolnitev plana proizvodnje po asortimanu se je glede na mesec marec v aprilu poslabšala za 1,1 %. Največ odstopa Elektronika, za 52,7 %.

V prvih štirih mesecih letošnjega leta smo proizvedli za 11,8 % več kot lani v istem obdobju. Vse temeljne organizacije so proizvedle večje količine izdelkov kot lani, razen ATC, ki je imela lani še kooperacijsko proizvodnjo.

Močno omejevanje uvoza nam povzroča probleme pri preskrbi z uvoznim materialom. Tudi za prihodnje ni boljše obetov, zato si moramo prizadevati, da čim hitreje in uspešno rešujemo tekoče naloge in nastale zastoje v proizvodnji.

Za konec pa še kratak pregled po nekaterih temeljnih organizacijah, ki niso izpolnile planskih zadolžitve v mesecu aprilu:

Tovarna ATC

je mesečni plan v aprilu izpolnila le s 74 %. Zaradi premajhnih zmogljivosti v tehnični kontroli je ostalo v tovarni za 17 milijonov nepreizkušenih izdelkov, kar predstavlja okrog 20 % mesečnega plana proizvodnje. V proizvodnji crossbar central plan ni bil izpolnjen zaradi premajhnih zmogljivosti na spajkanju in spremembe na C 7 sistemu ter delnega pomanjkanja elementov iz Tovarne TEA. Pri Metacomti je največji izpad povzročilo pomanjkanje materiala in premajhna zmogljivost na liniji računalnika.

Tovarna elektronike

je v aprilu močno zaostala za proizvodnimi obveznostmi, saj je realizirala le 47 % mesečnega plana proizvodnje. Velik izpad je bil v skupini brezžičnih zvez zaradi nepravčasne preskrbe z materialom. Tovarna je izpade delno nadomestila z večjo proizvodnjo drugih izdelkov.

Tovarna ERO

je plan eksterne proizvodnje izpolnila s 87,8 %. Izpadli so naslednji izdelki BC 113 V zaradi neplačanih priključkov, KB 109 A 60 je izpadel skoraj v celoti zaradi nezadovoljive kvalitete rotorja v domači produkciji. Delno je izpadla tudi kooperacija SKIL. Izpadi so bili delno nadomeščeni z večjo proizvodnjo rezervnih delov.

Tovarna merilnih naprav

je v aprilu izpolnila le 62 % planiranih obveznosti. Plan ni bil dosežen zaradi preobremenjenosti delavcev v kontroli za prevzem naprav za posebne namene.

TOZD TEL

Dobre priprave na referendum

V Iskri na Blejski Dobravi je bil 24. maja referendum, na katerem so se delavci odločali o dveh samoupravnih sporazumih: o združevanju dela delavcev v delovno organizacijo in o združevanju dela delavcev v TOZD.

Priprave na referendum so potekale zelo razgibano in v skladu z ZZZ. Svoje naloge so dobro opravile družbenopolitične organizacije, predvsem sindikat z organiziranjem javnih razprav po sindikalnih skupinah in OO ZSM s pripravi na referendum in polno udeležbo.

Uspeh ni izostal. Tako beležijo v tej temeljni organizaciji Elektromehanike od 409 zaposlenih 95,8 % udeležbo. Proti je glasovalo 11 delavcev, 9 glasovnic je bilo neveljavnih.

V četrtek, 25. maja, so v TOZD TEL na izrednem zasedanju delavskega sveta sprejeli tudi dogovor o združevanju sredstev sklada skupne porabe in njihovi uporabi v delovni organizaciji Iskre Elektromehanike v letošnjem letu. Z dogovorom bodo zagotovljeni enaki pogoji in razdelitev sredstev SSP vsem zaposlenim v DO.

Alojz Jug

Pred kratkim so v Tovarni telekomunikacij v Kranju podpisali pogodbo o dolgoročni kooperaciji med firmo ITT Regelungstechnik iz Essna in TOZD Mehanizmi iz Lipnice s področja regulacijskih sistemov za toplotno tehniko.

A. Boc

Ekonomika varstva pri delu (I)

Sodobna ekonomika v naši družbi dobiva vse večji pomen in uporabnost tudi pri naporih za izboljšanje delovnih pogojev in pri ukrepih varstva pri delu. To je rezultat dinamičnega razvoja družbenoekonomskih odnosov in pogojev, ki omogočajo, da izboljševanje delovnih pogojev in sodobno varstvo pri delu postaja vse bolj sestavni del proizvodnega procesa, proizvodne tehnologije, produktivnosti in – nenazadnje – humanizacije človekovega dela.

To je le ena od ugotovitev iz uvodnega referata Z. Simonovskega, namestnika predsednika zveznega komiteja za delo in zaposlovanje, s katerim se je meseca maja začelo znanstveno posvetovanje na temo ekonomika varstva pri delu. Kljub temu, da se tudi sam pridružujem tistim, ki kritično gledajo na poplavo raznih posvetov, simpozijev in podobnih oblik izmenjave mnenj, moram v tem primeru ugotoviti, da sem bil na dobro pripravljeno posvetovanje, ki je prvič in zelo celovito osvetlilo ekonomske vidike varstva pri delu. Edina zamera, ki je bila izrečena Institutu zaščite na radu in Beogradu kot organizatorju, je bila programska odsotnost izobraževanja v zvezi z varstvom pri delu oz. ekonom-

skega vidika takega izobraževanja. Vendar samo izobraževanje v zvezi z varstvom pri delu predstavlja obsežen in zaokrožen sistem.

Razprava o ekonomiki varstva pri delu je bila sprožena. Treba jo je nadaljevati predvsem iz treh razlogov:

– Naš družbeno ekonomski razvoj, zasnovan na dohodkovnih odnosih, je zaostрил delovanje ekonomskih zakonitosti. Za to je spoznavanje in razčlenjevanje ekonomskih zakonitosti na področju varstva pri delu neobhodna nujnost samoupravne prakse. Ustvarjalna moč delavcev v združenem delu bo tako prišla bolj do izraza.

– Delovni človek v našem celotnem samoupravnem sistemu je kot proizvajalec in tudi kot samoupravljalec v središču vsega dogajanja. Zato varstvo delavca pri delu ne more biti le socialna komponenta dela. Delovni človek predstavlja najpomembnejši del proizvodnih sil, zato ukrepi za vzdrževanje njegovih neokrnjenih sposobnosti predstavljajo ekonomski interes celotne družbe.

– Dohodkovni odnosi in dosledna uporaba načela delitve po rezultatih dela zahtevajo globlje spoznavanje medsebojne povezanosti in vpliva delovnega okolja in velikega števila poškodb ter zdravstvenih okvar na oblikovanje in delitev dohodka. In obratno.

Že dosednji razvoj je kazal veliko željo spraviti dejavnost varstva pri delu na višjo raven, čeprav so bili ekonomski vidiki (vpliv na produktivnost ipd.) močno v ozadju. Pri tem pa smo imeli in imamo opravka z mnogimi objektivnimi in subjektivnimi težavami.

Varstvo pri delu se razvija vzporedno z razvojem gospodarstva in znanstvenih dosežkov. Družba pa določa minimum varstva pri delu (potom obveznosti, sankcij idr.), ki mora biti dosežen v temeljnih organizacijah. Istočasno pa obvezuje vse družbene činitelje, (sindikate, delegatske skupščine idr.), da napredujejo tudi v svojih prizadevanjih za boljše varstvo pri delu. Koliko v celotni družbi in koliko v vsakem delovnem okolju posebej dosegamo tako postavljeni minimum varstva pri delu in koliko so pri tem udeleženi družbeni činitelji, je stvar ocen, ki se med seboj tudi precej razlikujejo.

Ena izmed poudarjenih ocen je, da se v Jugoslaviji z varstvom pri delu še premalo ukvarjamo. Temeljna slabost je, da delavci v temeljnih organizacijah še ne poznajo dovolj ekonomskih posledic nezadovoljivega varstva pri delu. Za večjo učinkovitost na tem področju, za širšo in globljo dejavnost, bi morale temeljne organizacije bolj celovito ekonomizirati. Delavci pa bi morali precej bolj poznati ekonomske kazalce varstva pri delu. Ta ocena se dobro pokriva in je tesno povezana z drugo oceno, namreč da tehnokratske sile v veliki večini organizacij združenega dela držijo samoupravljanje na izredno nizkem nivoju. Pot iz tega pomeni usposobiti delavce za aktivno odločanje o vseh vidikih dela in življenja.

Eden izmed zelo priznanih ekonomistov je zelo dobro nakazal tri izhodiščne smeri bodočega razvoja ekonomike varstva pri delu:

– Razvijati t.i. predhodno varstvo. To je oblikovanje ustreznih pogojev dela prej, preden delavec začne delati (investicijski objekt, delovna sredstva oz. tehnološka oprema, strokovno usposabljanje idr.). Na tem področju ima ekonomika prvorazredno vlogo, saj je že dolgo znana resnica, da je cenejše sprotne „vgrajevanje“ elementov varnosti kot pa naknadno „dograjevanje“.

– Ugotavljanje stanja varstva pri delu oz. dosežene stopnje varnosti. Danes še nimamo dovolj elementov in instrumentov za to. Delavec mora dobiti tak vpogled na stanje, da bo lahko vplival. Vse to pa je najtesneje povezano z informacijskim sistemom.

– Postaviti sistem planiranja in programiranja varstva pri delu na mikro in makro področju. Ker je delovno okolje najbolj ogroženi del življenjskega okolja, je treba za planiranje varstva pri delu v organizacijah združenega dela postaviti osnove, se organizirati in delovati kontinuirano.

P.P.

Podatki za mesec:	Vredn. proizv.	Dosežen plan	Dosežen plan	Dosežen plan	Dosežen izvoz	Dosežen OD	Število nadur
APRIL	v 000 din	proizv. v %	asort. v %	prodaje v %	na letni plan	v %	na 1 zaposl.
TOZD				(domači trg)	v %		
1. ATC	59.247	74,4	95,3	83,5	8,7	122,5	6,5
2. TEA	24.753	102,5	89,6	106,4	6,5	122,5	2,3
3. TEN	13.240	70,8	85,9	63,0	0,1	116,6	—
4. Elektronika	5.311	47,0	47,3	104,9	9,1	104,8	—
5. TEL	13.044	115,8	78,8	129,6	1,0	127,8	4,0
6. IPT	3.009	60,4	91,7	66,0	—	118,1	—
7. EO	10.263	67,6	93,4	5,7	5,1	148,9	—
8. Vega	11.409	100,5	88,1	104,3	3,7	124,4	4,1
9. MSO	12.735	108,3	89,1	117,9	9,9	120,5	26,5
10. Števci	46.845	107,2	76,2	116,1	6,2	122,1	1,5
11. Instrumenti	16.555	104,2	90,9	113,9	6,7	119,9	3,7
12. Mehanizmi	7.535	109,3	86,8	98,5	8,6	121,7	1,7
13. Stikala	26.709	110,5	94,1	135,0	6,4	122,4	1,6
14. ERO	46.726	87,8	89,4	140,6	8,4	123,8	3,7
15. Orodjarna	51	51,9	97,2	—	—	124,0	2,8
16. Mer. naprave	1.922	62,6	71,9	75,5	—	122,4	6,1
17. Skup. proizv. delov	96	—	—	—	—	119,5	2,2
18. Vzdrževanje	11	—	—	—	—	117,4	3,7
19. Restavracija	—	—	—	—	—	—	—
20. DS SS	132	—	—	—	—	123,2	3,9
21. Računalništvo	1.368	109,5	—	—	—	117,5	1,7
SKUPAJ DO	300.970	89,4	82,4	105,0	6,2	122,7	4,4

Pred kratkim so se v Merkurju v Kranju srečali uredniki glasil OZD s področja občine Kranj. Ocenili so skupno predkongresno publikacijo „Pozdrav 8. kongresu ZKS“ in se pogovarjali o možnosti racionalizacije stroškov ob poenotenju oblike (formata) glasil OZD v občini in medsebojnem sodelovanju urednikov.

30 LET PROIZVODNJE ŠTEVCEV ELEKTRIČNE ENERGIJE

Nadaljevanje s 6. strani

energije. Sodimo namreč, da bodo z nadaljnjim tehničnim razvojem, še posebej na področju mikroelektronike, dane objektivne možnosti za združevanje merjenja, kakor tudi večje avtomatizacije in optimalnejše distribucije raznih vrst energije.

Vrednost izvoza števcov se je predvsem v zadnjih 5 letih hitro dvigala in se je v tem obdobju povečala za 2,5-krat; tako je lani že presegla 8 milijonov dolarjev.

Mimo izvoza končnih izdelkov smo v novem obdobju dosegli tudi pomembne rezultate v izvozu oziroma prenosu tehnologije na tuje partnerje. Po naši licenci že teče proizvodnja enofaznih števcov v španjskem podjetju „Metrega“. Teče tudi reali-

zacija pogodbe za prenos tehnologije enofaznih števcov tunizijski firmi SIAME. Proizvodnja na osnovi te pogodbe bo stekla letos. Trifazne števe bo še letos po naši licenci pričelo izdelovati turško podjetje T.T.E.A.S. Pripravljamo pa se na sklenitev novih podobnih poslov.

Za sorazmerno uspešno prodajo števcov na tujih trgih ima veliko zaslug naša renomirana izvozna organizacija, ki deluje v okviru Iskra Commerce. Prek svojih predstavništev in lastnih firm v vseh pomembnih središčih sveta skrbi za primerno informiranost kupcev na svetovnih trgih, o široki ustvarjalni dejavnosti ISKRE, med drugim tudi o proizvodnih dosežkih Tovarne števcov.

PREDSTAVLJAMO VAM DRUŠTVO CIVILNIH INVALIDOV VOJNE

V Kranju je bilo medobčinsko društvo civilnih invalidov vojne ustanovljeno leta 1972. Naloga društva je, da vsem invalidom zagotovi ustrezno varstvo. Člani društva so vsi, ki so dobili kakršnekoli poškodbe med NOB kot civilisti kot tudi tisti, ki so utrpeli poškodbe z vojnim materialom. Po novem zakonu o civilnih invalidih vojne spadajo sem tudi osebe, ki so se ponesrečile v diverzantskih akcijah.

Zakon je odprl možnost za članstvo v društvu tudi tistim, ki so utrpeli psihične ali bolezenske okvare med vojno npr. v koncentracijskih taboriščih. Uveljavljanje raznih pravic in ugodnosti, ki jih novi zakon zagotavlja civilnim invalidom vojne, bo glavna naloga društva CIV pri uresničevanju določil omenjenega zakona v praksi.

Medobčinsko društvo CIV ima trenutno okrog 180 članov, poleg te pa še nekaj članov, ki še nimajo priznane invalidnosti. Tu gre v glavnem za osebe s psihičnimi in fizičnimi poškodbami. Zaradi številnih vprašanj, ki so se pojavljala pri dosedanjem ocenjevanju stopnje invalidnosti v primerjavi

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame

IVANKE SVATOVŠEK

se zahvaljujem vsem sodelavcem za izraženo sožalje in denarno pomoč

hčerka Irena Tomić,
Tovarna ATC

ZAHVALA

Ob boleči izgubi
najinega dragega očeta

JANEZA BLAGOVIČA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem in sodelavkam v delavnici za stružene dele TOZD TEA in TOZD Stikala za izrečeno sožalje, denarno pomoč in spremstvo na njegovi poslednji poti

hčerki Angela Jenko in
Rezka Dolinar

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega očeta

IVANA KOCJANČIČA

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem TOZD ERO za darovani venec, denarno pomoč in izrečena sožalja. Vsem še enkrat iskrena hvala

hčerka Minka Šmitek
z družino

OBČINSKA KONFERENCA SZDL KRANJ — PRIPRAVLJALNI ODBOR

vabi gorenjske borce in aktiviste ter vse delovne ljudi in občane, posebno pa še mladino na

X. JUBILEJNI ZBOR GORENJSKIH AKTIVISTOV IN BORCEV NOV,

ki bo v Kranju v nedeljo, 11. junija 1978.

Zbor bo na razstavišču Gorenjskega sejma, v primeru slabega vremena pa v pokritih prostorih sejma. Ob 9. uri bo odprta razstava „Tkalci na Gorenjskem“, ob 10. uri pa pričetek slavnostnega programa, na katerem bo govoril predsednik Izvršnega sveta Skupščine SRS dr. Anton Vratuša. Po programu bo tovariško srečanje.

Pripravljalni odbor

AKCIJA MODRI TELEFON

Vi sprašujete, 23-33 odgovarja

Prostor, ki je na voljo za objavo odgovorov na vaša vprašanja, je omejen. Zato boste morali nekateri kak teden počakati. Poskušali bomo izdati poseben informativni list, v katerem bodo sami odgovori na vaša zanimiva vprašanja.

V večini naših tovarn imamo ozvočenje, ki je po našem mnenju nezadostno izkoriščeno. Razmišljamo, da bi poskusno uvedli poseben program. Tako bi vas lahko dnevno seznanjali z aktualnimi novicami in važnejšimi obvestili. Zato vam za prihodnjo sredo predlagamo, da nam med 8. in 9. uro na tel. 23-33 sporočate pripombe o tem predlogu. Zanima nas tudi, kaj menite o našem glasilu, informativnem listu. Ali ste dovolj obveščeni? Kakšne informacije pogrešate? Česa je v „Iskri“ preveč? Želite sodelovati s svojimi prispevki, pa nimate izkušenj, korajžje? Pokličite nas, pomagali vam bomo, da boste postali naš dopisnik. Vse objavljene prispevke dobro honoriramo. V sredo bomo torej spregovorili o obveščanju. Sporočite nam tudi, o čem bi radi kramljali z nami v prihodnje. Morda stanovanja, otroško varstvo ali pa zdravstvo?

Urednik

Tov. Kocjančič iz TOZD TEA vprašuje:

„Zakaj tudi DO Iskra Elektromehanika nima takšnega terminskega koledarja kot ga ima večina delovnih organizacij na Gorenjskem, t.j., da delajo vsako prvo soboto v mesecu, en mesec pa po dve soboti. V Iskri imamo včasih več mesecev same proste sobote?“

ODGOVOR:

Razporeditev prostih sobot v Elektro-mehaniki še vedno temelji na dogovoru, ki je bil sprejet pred nekaj leti, saj je bila naša delovna organizacija med prvimi, ki je pripravila letni terminski koledar. Osnove dogovora so v tem, da s terminskim koledarjem želimo zagotoviti čim manj nihanj v številu obratovalnih in plačanih dni v posameznih mesecih. Drugo pa je bila želja, oz. zahteva, da naj bi bilo čim več prostih sobot v glavni sezoni. Vsako leto je bil predlog terminskega koledarja poslan v TOZD, ki so posredovale svoje pripombe, na osnovi katerih je bil izdelan dokončni predlog. Zadnja leta pa smo ga skušali tudi usklajevati z večjimi podjetji v Kranju, kar pa nam ni najboljšo uspelo, oz. nismo uspeli povsem izenačiti in uskladiti rešitev, saj je vsako podjetje navajalo svoje razloge za svoje rešitve.

Vsekakor nam je situacija pri praznovanju letošnih prvomajskih praznikov pokazala, da na tak način, če se razporeditve prostega časa loteva vsako podjetje po svoje, najbrže ni dobra rešitev predvsem zaradi tega, ker je veliko zakoncev zaposlenih v različnih podjetjih. Glede na to bi bilo verjetno koristno, da vse delovne organizacije dostavijo predloge svojih terminskih koledarjev občinskemu organom, ki bi v primeru velikih neskladij organizirali ustrezno dogovarjanje in pa sporazumevanje o organizaciji prostega časa, oz. prostih sobot.

Tov. Kocjančič iz TOZD TEA vprašuje:

„V 20. številki glasila Iskra ste pisali o tem, da bi tudi v naši delovni organizaciji kazalo uvesti gibljiv delovni čas v večjem obsegu kot doslej. Konkretnega odgovora, kdaj bo uveden GDČ pa v članku nisem zasledil.

Zanima me, kdaj bo končno uveden GDČ v večjem obsegu kot je že npr. v Savi in, ali so v toku priprave na gibljiv delovni čas tudi v Elektromehaniki?“

ODGOVOR:

Prvi predlogi o uvedbi gibljivega (v uporabi so tudi drugi izrazi) delovnega časa so bili v naši delovni organizaciji pripravljeni že v marcu leta 1976. Glede na pomanjkanje izkušenj in seveda tudi sredstev za opremo je bilo s sklepom poslovnega odbora dogovorjeno, da se preide na tako organizacijo delovnega časa postopoma. Kot prve so tak delovni čas uvedle dislocirane TOZD TEN, IPT, MSO, TEI Horjul in Komercialno področje v PPC v Ljubljani, kasneje pa se je v manjšem obsegu tak delovni čas začel uvajati v TOZD ATC (tehnični razvoj) in TOZD Števci (tehnični razvoj).

Za uveljavitev takega delovnega časa je potrebno zagotoviti osnovne tehnične (registrirne naprave) in organizacijske pogoje, pri čemer mislimo, predvsem na zagotovitev delovne discipline.

Predlog o uvedbi gibljivega časa je bil v letu 1976 poslan vsem TOZD v proučitev. Odzivi so bili različni. Pozitivni so bili predvsem tam, kjer ni dvozmenskega dela, kjer delovni čas službi ni neposredno odvisen od proizvodnih ciklusov, na individualnih mestih, ki niso organizirana v nekem procesu itd. Negativni odzivi pa so bili iz tistih enot, kjer gre za takomenovano vezano delo (tekoči trakovi in druge vrste tehnološke soodvisnosti dela, prevozi z javnimi sredstvi ipd.). Osnovna ugotovitev vseh pripomb pa je bila, da glede na možnosti koriščenja gibljivega delovnega časa niso vsi delavci v enakopravnem položaju.

Ne bi tu naštevali prednosti in pomanjklivosti gibljivega delovnega časa, vendarle pa smo v preteklem času dobili določene izkušnje. Če bi hoteli vse strniti v eno, bi lahko rekli, da je tak čas primeren samo za sredine, kjer obstaja dobra delovna disciplina, predvsem pa korekten odnos vsakega posameznika do svojega lastnega dela. Če temu ni tako, imamo opraviti s težavami; pojavljajo pa se tudi že spoznanja, da taka organizacija delovnega časa, čeprav rešuje nekatere probleme — med drugim tudi prometne konice — ni ravno najboljša rešitev za industrijska podjetja, oz. organizacijo proizvodnje.

Kljub vsemu pri nas možnost za uvedbo gibljivega časa še nadalje proučujemo. Moramo pa vedeti, da bomo morali vložiti

znatna sredstva za nabavo registrirnih naprav. Klasične ure so zelo neprimerne, saj zahtevajo nemajhno povečanje administrativnega dela zaradi dnevnega ročnega preračunavanja. Naš razvoj števec je zato razvil registrirno napravo, ki jih je že začela izdelovati tovarna mehanizmov v Lipnici v moduli za 25 delavcev z vrhno omejitvijo 100 delavcev. Prednost te naprave je, da avtomatično (prek števca pogovorov) evidentira dnevni delovni čas, kot tudi kumulativni seštevek opravljenih ur v teku meseca. Naprava stane od 70—80.000 dinarjev. Vsakdo si lahko na tej osnovi izračuna, kakšna sredstva so potrebna za nabavo opreme.

Kot že omenjeno, to vprašanje ostaja še naprej aktualno in računamo, če bodo seveda s tem sporazumni delavci v TOZD, da bi organizacijo gibljivega delovnega časa v širšem obsegu uveljavili v l. 1979.

V.D. DIREKTOR
ORGANIZACIJSKEGA
PODROČJA:
Jakob Vehovec

VPRAŠANJE:

Ponovno sprašujete, zakaj odtegujejo dopust za proste sobote. K odgovoru v predzadnji številki „Iskre“ objavljamo dopolnilo. S tem odgovorjamo tudi vsem tistim, ki vas zanima, kdaj bodo pričele veljati določbe o kriterijih za dopuste v novih pravilnikih o delovnih razmerjih.

ODGOVOR:

Četrti odstavek 63. čl. Zakona o delovnih razmerjih (Ur. list SRS št. 24/77) — v nadaljnjem tekstu ZDR — določa: če je vpeljan petdnevni delovni teden, se šteje dan, za katerega je ta dan daljši, glede uveljavljanja pravic delavcev iz dela v TOZD (letni dopust ipd.) kot delovni dan.

ZZD in ZDR pa določata trajanje letnega dopusta v delovnih dneh (letni dopust traja najmanj 18 delovnih dni in največ 30 delovnih dni v posameznem koledarskem letu...). V obdobju enega tedna pa je šest delovnih dni. Letni dopust se praviloma izrazi v daljšem nepretrganem trajanju (en del dopusta mora trajati nepretrgoma 12 delovnih dni — 93. člen ZDR) in se pri tem štejejo sobote kot delovni dnevi, ne štejejo pa se kot delovni dnevi, dnevi tedenskega počitka in prazniki, ki so dela prosti.

V TOZD nimajo enotnega načina obračunavanja prostih sobot. V naših TOZD so delavci v svojih še trenutno veljavnih SS o medsebojnih razmerjih določili, da se pri planiranju dopusta v dopust planirajo tudi proste sobote, ki praviloma padejo v čas koriščenja dopusta, če delavec izrazi dopust v enkratnem ali dvakratnem trajanju. Planirane proste sobote se tako obračunajo po določeni lestvici (npr.: 18 delovnih dni — 16 obratovalnih dni, 30 delovnih dni — 26 obratovalnih dni, itn.). Podobne določbe pa so tudi v osnutkih pravilnikov o delovnih razmerjih, ki jih bodo delavci naših TOZD sprejemali predvidoma koncem junija oziroma v začetku julija 1978. Določbe teh pravilnikov se bodo začele uporabljati 8 dan po objavi teh pravilnikov na običajen način v TOZD razen določb, ki določijo kriterije za redni letni dopust, ki se bodo začele uporabljati s 1. 1. 1979.

B. Račič

VPRAŠANJE:

Tovariša Hudolina iz TOZD TEA zanima, kako je v naši DO z dodatnim dopustom za invalide. Franc Šenk iz Orodjarne sprašuje, zakaj v Tovarni ERO že priznavajo dodatnih 5 dni dopusta delavcem, ki so stari nad 50 let. Tudi Alojza Čerina iz TOZD TEA zanima, kako lahko invalidi uveljavljajo dodatni dopust. Ida Božič iz GPP TEA nas je prosila za pojasnilo o 7. poglavju SaS o združitvi v DO.

ODGOVOR:

ZDR v svojih čl. 141., 142., 143, 144 in 145 določa pravice delovnih invalidov in drugih invalidnih oseb in dolžnosti TOZD v zvezi z ugotavljanjem možnosti za zaposlitev invalidnih oseb. Vse te določbe ZDR so prenesene tudi v osnutek oz. že predloge pravilnika o delovnih razmerjih naših TOZD. Določila čl. 91 odst. 5 ZDR, ki obravnavajo „povečan letni dopust“ še do 5 delovnih dni delavcem, ki imajo najmanj 50 let starosti, ne glede na starost pa delavcem, ki imajo priznan status invalidne osebe po posebnih predpisih, in delavcem s telesnimi okvarami, in sicer v obeh primerih, če mu je priznana najmanj 60 % telesna okvara, pa se že upoštevajo pri odmeri letošnjega dopusta v vseh naših TOZD, kljub temu, da pravilniki o delovnih razmerjih še niso sprejeti, ampak se neposredno uporabljajo ZDR.

Ob tej priložnosti bi odgovoril še na vprašanje, ki se pojavlja v vseh TOZD pri odmeri letnega dopusta. To je vprašanje odnosa maksimalne dolžine letnega dopusta 30 delovnih dni in povečanega letnega dopusta 35 delovnih dni. ZDR določa v 91. členu trajanje letnega dopusta od najmanj 18 delovnih dni in do največ 30 delovnih dni, ne glede na to ali delavec dela poln delovni čas ali krajši delovni čas od polnega. Delavci pa nato določijo dolžino letnega dopusta po osnovah in merilih določenih v samoupravnih splošnih aktih o delovnih razmerjih tako, da se upošteva maksimalna možna dolžina rednega letnega dopusta v trajanju 30 delovnih dni. Izjema od tega pa je takomenovani povečani letni dopust (5 delovnih dni) tako, da delavci po spredaj omenjenih osnovah in merilih lahko dosežejo največ 35 delovnih dni dopusta (do 30 delovnih dni po osnovah in merilih za redni letni dopust in 5 delovnih dni povečanega letnega dopusta).

B. Račič

Radijske in telefonske zveze na Gorenjskem

Radiotelegrafisti Prešernove brigade (1944).

Radijske zveze med vojaškimi enotami, na katerih postaje so se navezovala tudi nekatere terenske organizacije, so bile v letih 1944 in 1945 na Gorenjskem zelo pomembne, saj se je dogajalo, da v času ofenzivnih povečane dejavnosti domobrancev na levem bregu Save ni bilo drugih zvez kot radijskih.

Za radijske zveze se je že v letu 1943 zavzemal zlasti Pokrajinski komite KPS za Gorenjsko in Koroško. Maja 1943 je poročal Edo Bregar-Don sekretarju PK KPS, Maksu Krmelju, o radijski postaji, ki bi jo uporabljali v zvezi z Dolomitskim odredom. Dobil je oddajnik, s katerim bi lahko vzpostavil zvezo z bataljoni, ki pa zaenkrat še ne bi mogli oddajati. Kasneje so skrb za te zveze prevzele vojaške enote. Januarja 1944 je organiziral štab IX. korpusa dobro radijsko zvezo z Gorenjsko, natančneje s štabom Gorenjskega odreda. Postaja Rado IX. korpusa je povezovala XXXI. divizijo z Gorenjskim odredom in pozneje s tremi gorenjskimi odredi, postaja Viktor pri IX. korpusu pa je vzdrževala zvezo s 4. operativno zono. Brigade so dobile radijsko zvezo junija 1944. Že januarja 1944 so pri štabu korpusa končali prvi tečaj za radiotelegrafiste, ki so jih z radijskimi postajami vred poslali v obe diviziji in v odrede. Posamezni odredi in brigade so bili s pomočjo radijskih zvez tudi neposredno povezani z Glavnim štabom. Kokrški odred je od Gorenjskega odreda dobil dve radijski ekipi: ekipo Storžič (pri štabu Kokrškega odreda) in Stol (pri prvem bataljonu). Zvezo so imeli z IX. korpusom, Glavnim štabom, 4. operativno zono in Kokrškim odredom. Decembra 1944 so jim Nemci postajo uničili, od 4. operativne zone so nato dobili nov oddajnik. Na radijsko postajo Škofjeloškega odreda se je preko Komande Gorenjskega vojnega področja nekaj mesecev navezoval tudi Oblasni komite KPS za Gorenjsko, zlasti za zvezo z glavnim vodstvom. Jeseniško-bohinjski odred je dobil svojo radijsko postajo sredi septembra 1944, ker pa je bil aparat pokvarjen, so vzpostavili redne zveze šele oktobra.

30. julija 1944 je sprejel Oblasni komite KPS sklep, da zaprosi CK KPS in štab IX. korpusa, naj preskrbijo radiooddajno postajo, vendar jo je dobil šele proti koncu leta 1944. Tedaj jo je dobil tudi OK KPS Kranj.

TELEFONSKE ZVEZE

Gradnja zalednega telefonskega omrežja na Gorenjskem je bila povezana z razširitvijo tega omrežja s Primorske (to je bilo od februarja 1944 naprej). Prve zaledne telefonske zveze na Primorskem so bile vzpostavljene že jeseni 1943, na več krajih, največ pa na Cerkljanskem. Telefonsko omrežje na Primorskem in Gorenjskem je bilo razdeljeno na šest zon, med katerimi je imela 4. zona — za zahodno Gorenjsko — centralo na Martinju vrhu. Zona je bila ustanovljena v začetku maja 1944, kontrolor je bil Marjan Križaj-Samo. Glavna naloga te zone je bila zbiranje materiala potrebnega za pospešeno gradnjo novega omrežja. V načrtu je bila gradnja telefonskih zvez do Škofje Loke in do Kranja. Aprila 1944 je sovražnik ob vdoru na Cerkljansko uničil telefonske zveze, ki pa so jih hitro obnovili. Iz Martinj vrha so linijo potegnili še naprej na Gorenjsko, do Zapravala in do Poljan. Telefonsko centralo z dvanajstimi stalnimi priključki (za Železnike, Javorje, Žetino, Mlako, Martinj vrh, Ob-kom KPS, komando GVP, OK KPS Škofja Loka, komando mesta Škofja Loka...) so imeli pod Blegošem, Ker na področju Gorenjske ni bilo mogoče postavljati drogov, so uporabljali le izolirno žico, pozneje pa proste vode.

Pri raznih večjih vojaških akcijah so znali štabi enot z domiselnim povezovanjem in uporabo lastnih sredstev, stalnih zalednih linij in tudi nemških telefonskih linij vzpostaviti telefonske zveze s skoraj vsemi enotami, ki so neposredno napadale ali varovale napadajoče enote. Spretno so prisluškovali tudi sovražnim pogovorom. Zelo dobro so na primer delovale telefonske zveze med napadi na Gorenjo vas, Poljane, Železnike in drugje. Telefonska linija je bila skoraj v krogu napeljana okrog postojank. Nanjo so bile priključene telefonske centrale enot, ki so napadale, telefonisti pa so uporabili nemško telefonsko linijo Škofja Loka-Gorenja vas. Sistem telefonskega omrežja je bil zasnovan tako, da so bile končne telefonske postaje blizu postojank, ki jih je sovražnik navadno uporabljal kot izhodišča pri svojih ofenzivah. Telefonisti in z njimi povezani obveščevalci so jih nenehno nadzirali in vsako spremembo takoj sporočili višjim poveljstvom, ki so tako imela možnost, da v vsakem trenutku vedo, kakšno je stanje v kateremkoli delu Gorenjske. Zato so bila kakšna večja presenečenja s strani sovražnika izključena. Brigade na Gorenjskem niso imele stalnega telefonskega omrežja.

Zaključena lastna telefonska omrežja so imeli tudi gorenjski odredi. Maja 1944 je imel Gorenjski odred svojo postajo priključeno na stalno omrežje, telefonisti pa so bili na razpolago kontrolorju 4. telefonske zone in so pomagali pri napeljavi linije proti Gorenjski. Telefonske zveze so poznejši trije gorenjski odredi gradili v okviru svojih enot postopno. Tako je imel marca 1945 Kokrški odred že 7 km dolgo linijo. S telefonom so bili povezani štab Kokrškega odreda, obveščevalni vod, izvidnica obveščevalnega voda, 2. in 3. bataljon in Okrožni komite KPS Kranj. Imeli so sedem telefonskih aparatov. Jeseniško-bohinjski odred je prevzel že v poletju 1944 izdelano telefonsko zvezo od Okrožnega komiteja VOS Jesenice, ki je povezovala Bohinjsko Bistrico preko Polja in Stare Fužine s Srednjo vasjo. Zveza je šla po starem, mrtvem električnem vodu. Jeseniško-bohinjski odred jo je še izboljšal in je imel kmalu že devet priključkov. Povezani so bili štab odreda v Stari Fužini, 1. in 2. bataljon, obveščevalni center, vod za zvezo, intendanтура, komanda mesta Bled ter vasi Polje, Stara Fužina in Srednja vas. Te zveze so uporabljali še po osvoboditvi, do konca leta 1945. Odred je imel tudi svoj sistem telefonskih zvez. Otroci iz Zasipa so pobrali kakšnih 10 km žice nemškega poljskega telefona med Podhomom in Vintgarjem in tako je imel odred kar 20 priključkov. Omogočali so mu popolno nadzorstvo nad sovražnikovim gibanjem. V začetku novembra 1944 je imel Škofjeloški odred dva angleška poljska aparata in štiri namizne aparate, 4 km dobro izolirane in 2 km slabše izolirane telefonske žice. Samo v novembru so med raznimi premiki telefonisti pobrali 45 km telefonske linije.

Vod za vezo škofjeloškega odreda na Kladjah.

(Iz kataloga Zveze med NOB na Gorenjskem, ki ga je pripravila Nada Holyinski, kustosinja Gorenjskega muzeja Kranj, ob strokovni razstavi Zveze med NOB na Gorenjskem, v Kranju 1978. I.)

VIII. simpozij JUKEM v Sloveniji

Po 12 letih bo v naši republiki ponovno jugoslovanski simpozij o električnih meritvah in merilni opremi. Prireditve bo od 17. do 19. oktobra 1978 v Mariboru v organizaciji Regionalnega odbora JUKEM.

Predvidoma bodo na simpoziju zastopana vsa področja merjenja:

- metrološka merjenja,
- merjenje v industriji,
- laboratorijske meritve,
- merjenje v elektrogospodarstvu,
- merjenje v medicini.

Organizator posebej predlaga naslednjo tematiko: legalna metrologija, operacijski ojačevalniki, pretvorniki, fotometrijske metode, laserji, avtomatizacija merilnih postopkov. Strokovne skupine se bodo formirale glede na tematiko in obseg prispelih referatov. Panelni razpravi, ki sta vključeni v program simpozija, bosta obravnavali naslednji temi:

- atestiranje in
- metrologijo.

V času simpozija bo tudi razstava merilne opreme z demonstracijami. Prijave za sodelovanje z referati, poročili ali tezami za razpravo za okroglo mizo pošljite organizatorju najkasneje do 1. julija 1978 rok za prejeto referato pa je 1. september 1978.

Podrobnejše obvestilo o simpoziju bo na voljo v juniju. Organizator prosi vse zainteresirane, ki želijo podrobnejše informacije, naj se prijavijo pisмено ali telefonsko na naslov: Visoka tehniška šola (simpozij JUKEM), 62000 MARIBOR, Smetanova 17, tel. 25-461 interna 77.

TOZD FERITI

Profesionalizacija — visok cilj

Že štiri leta si v Feritih prizadevajo doseči profesionalno raven kakovosti svojih izdelkov. V ta program so vložili mnogo načrtnega strokovnega dela. Aktivirali so ves domač strokovni kader in pritegnili k sodelovanju tudi zunanje strokovne institucije.

Kaj je pravzaprav profesionalna raven? Na to so mi odgovorili vodja razvoja navitih komponent Janez Japelj, vodja razvoja feritov Vojin Gardašević in direktor Dušan Dolničar. Pa tudi na druga vprašanja s tega zanimivega področja sem dobil izčrpne odgovore.

Profesionalna kvaliteta izdelkov je tista, ki jamči veliko zanesljivost med uporabo. Zato se ti izdelki lahko uporabljajo tudi v profesionalni tehniki — odtod tudi ime. Sploh pa tehnika in zahteve okrog feritnih jeder zelo hitro rastejo. Feritna jedra, ki so zamenjala druge mehko-magnetne materiale imajo vse važnejšo in zahtevnejšo funkcijo. Ker so neprevodna — to je v bistvu keramika, so porabna pri višjih frekvencah. Največja pridobitev pri tem je zmanjšanje izgub energije.

Kot smo že rekli, se je ideja o profesionalizaciji rodila v feritih pred štirimi leti. Pogoje za tak kvaliteten nivo pa so dobili lani ob rekonstrukciji tovarne. Ob tem so se ubadali s celo vrsto težav. Predvsem je bilo težko nabaviti strojno opremo in predvsem instrumentarij. Doma merilnih instrumentov izdelujemo malo in zato so bili skoro izključno vezani na uvoz z zahoda. Tu pa so se srečali z mukami carinskih ovir, zaprek in prepovedi.

No, uspelo jim je obvoziti mnogo postavljenih vrat in tako so se za silo opremili za najzahtevnejša merjenja. Zakaj toliko govorimo o instrumentariju? Zato, ker je le-ta bistven element pri pridobivanju najvišje kakovosti. Profesionalna raven namreč zahteva precizno spremljanje proizvodnje, mnogo vmešnih meritev in kontrol. Šele tako je mogoče zagotoviti najboljšo kakovost.

Ko že govorimo o najvišji kvaliteti feritnih jeder in navitih komponent, naj opozorimo na veliko težavo, ker primanjkuje standardov za kakovost. Standardi niso postavljeni niti pri nas, niti po svetu. Zato je edina možna primerjava približevanje, oz. vzporejanje z izdelki renomiranih firm po svetu.

Po dobrih izdelkih s tega področja sta pri nas zlasti znani firmi Siemens in Philips. To sta zdaj tudi največja konkurenta na jugoslovanskem trgu, saj so doslej vse tovrstne visokokvalitetne ferite za profesionalno rabo proizvajalci uvažali. Zato je uspeh, da so osvojili proizvodnjo profesionalnih feritov v TOZD Feriti, še toliko večji, ker bo prispeval k manjšemu uvozu.

Novo proizvodno področje pa je zahtevalo tudi precej novega strokovnega kadra, zlasti za razvoj pa tudi za tehnologijo in spremljanje proizvodnega procesa s stalno kontrolo v vseh fazah. Tega kadra pa redne šole sploh ne dajejo, ker nimamo rednih šol za tehnično keramiko. Zato so si izobrazili višji kader s pomočjo Inštituta „Jožef Stefan“ in doma. Pri uvajanju te nove proizvodnje pa so tesno sodelovali z Inštitutom Jožef Stefan in IKM.

Ta nova kvaliteta zahteva poleg pogostih meritev — nekatere elemente merijo stooctotno in ne le vzorčno — tudi klasifikacijo, po domače bi rekli prebiranje proizvodov po višini kakovosti. Le tako, s temeljitim merjenjem, klasifikacijo in stalnim spremljanjem kakovosti lahko zagotovijo naročnikom naj-

boljše izdelke profesionalne kvalitete.

Zanimivo je, da tako zahtevni kontrolni in kvaliteten izbor ne zmanjšuje količin. Tu so si pomagali zaenkrat z dobro organizacijo del pri

TOZD ELEKTROLITI MOKRONOG

Stanovanja so še vedno problem

Kot vsaka TOZD tudi Iskra v Mokronogu skrbi za čimvišji standard na delovnem mestu. Kolikor je v adaptiranih prostorih mogoče so si uredili prostor, malice in okolje. Težje pa je s stanovanji, saj namensko zbranih 48 starih milijonov ne zadostuje niti za eno družinsko stanovanje. Prošenj in potreb pa je veliko. O tem sva se pogovarjala s Cvetko Dvornikovo, ki kot referent splošne službe opravlja delokroge del kadrovičarja, sekretarja, tajnice pa še nekaj drugih zadolžitvev ima.

Delovni pogoji so zaradi „čistega“ proizvodnega programa, ki zahteva zelo natančne klimatske in higijske pogoje, kar ugodni. Imajo centralno kurjavo in kar dobro urejeno prezračevanje. Nekaj faz dela je malo težjih, pa se zaradi narave dela ne da mnogo napraviti za izboljšanje. Pač pa jih pesti prostorska stiska.

Nenamenski prostori so premajhni in ne morejo niti ene delovne linije izpeljati v istem prostoru. Zato je razumljivo mnogo prekladanja in prevažanja, kar zakomplicira organizacijo dela in seveda večja stroške. Zato zelo veliko pričakujejo od gradnje novih proizvodnih prostorov v drugem letu. Sicer pa je čas, saj so v provizoriju že 15 let — od začetka obratovanja.

S kuhinjo so zelo zadovoljni. Kuharici pripravita vsak dan topli obrok dopoldne in popoldne, včasih je moč

meritvah, načrtujejo pa polavtomatizacijo in avtomatizacijo meritev.

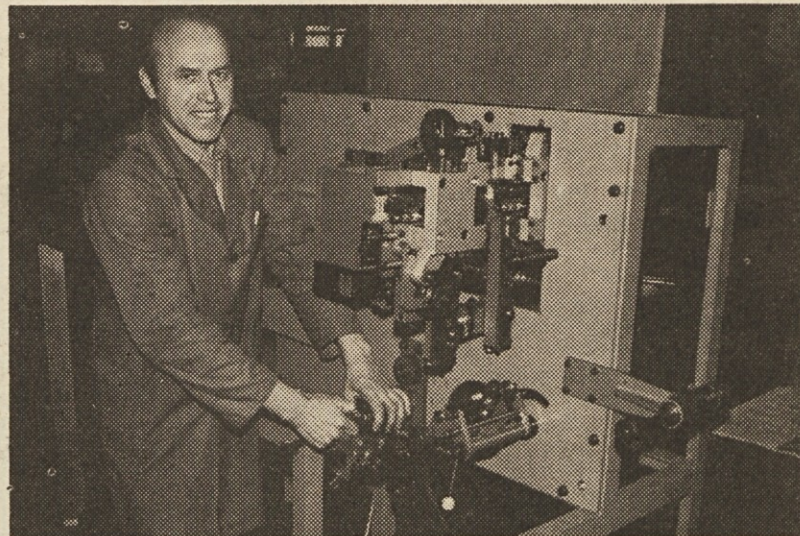
Velik uspeh pri visoki kvaliteti feritnih jeder pa je šele prva stopnja profesionalizacije. Počasi že prehajajo v proizvodnjo novih komponent: navitih komponent s feritnimi jedri. To je že višja oblika od zgolj izdelave elementa — ferita. Tako že zdaj proizvajajo okrog 60 % navitih komponent za široko potrošnjo, zadnji dve leti pa že tudi navite komponente za profesionalno rabo. Le-te so zlasti iskane pri kupcih. Zato se razvoju in izpopolnjevanju te proizvodnje zelo intenzivno in strokovno posvečajo.

Prav za to vejo bodo drugo leto tudi začeli z drugo stopnjo rekonstrukcije tovarne, da bi tako izdelali več in še kvalitetnejših iskanih navitih komponent s feritnimi jedri.

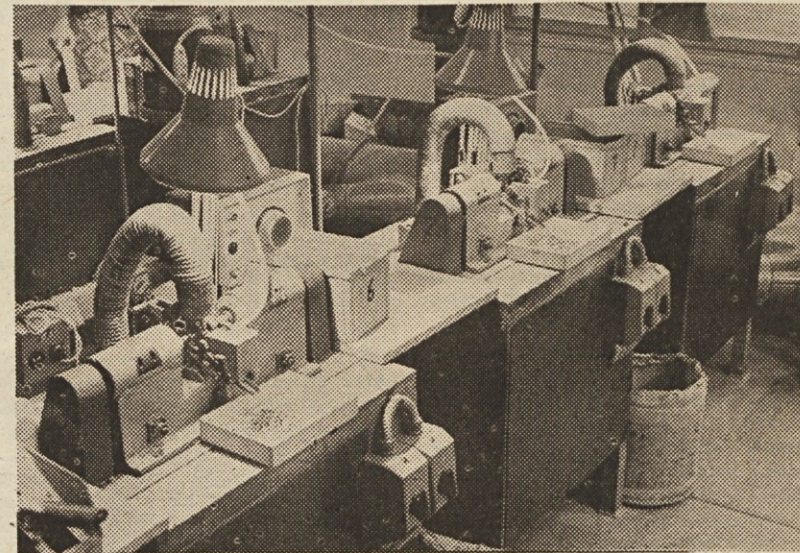
Fy

S kamero po TOZD

TOZD Magneti: Eden izmed desetisoč delov v fičku je tudi magnet v brzinomeru, ki ga izdelujemo v Iskri, TOZD Magneti. Na sliki: Fikreta Beganović pri zlaganju.

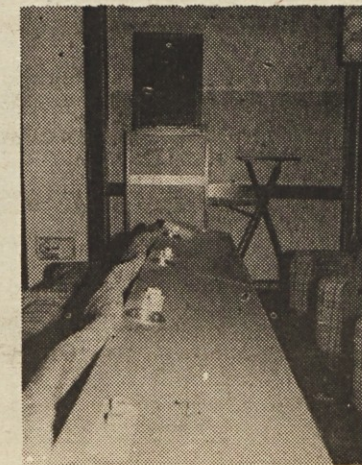
TOZD Orodjarna se vse bolj preusmerja na proizvodnjo strojev za izboljšanje tehnologije, polavtomatizacijo avtomatizacijo. Na sliki: Janez Zupančič pri montaži avtomata za lepljenje in pakiranje dušilk v TOZD Feriti.

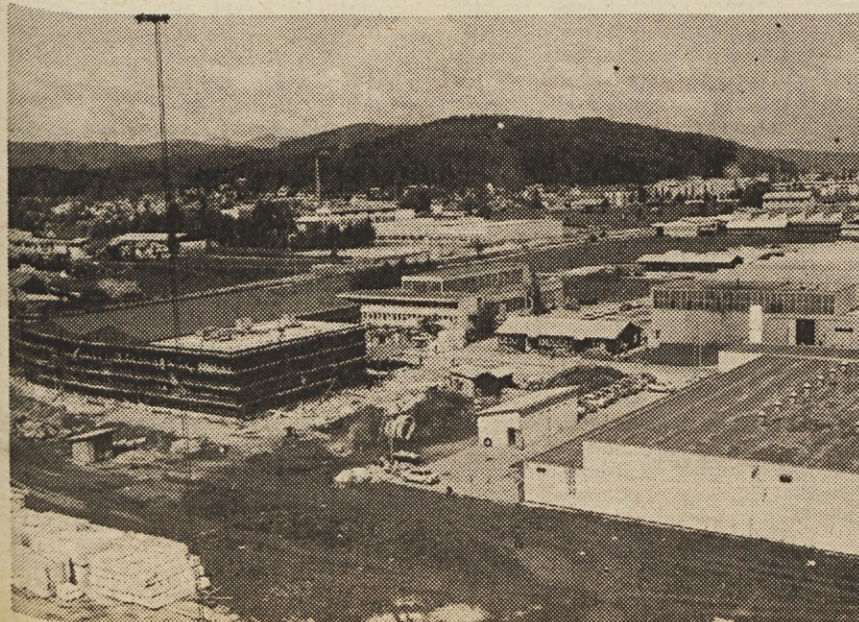
TOZD Keramika Vižmarje: Doma so skonstruirali in v domači orodjarni izdelali avtomatske vrtalne stroje za vrtanje keramičnih teles: S tem so skrajšali čas vrtanja 15-krat in poleg tega dosegli večjo zanesljivost in kvaliteto.

Razširjeni kolegij DO IEZE je razpravljal o usmeritvi IEZE do leta 1983. Strokovne predloge je podal Marjan Henigman, komentiral pa jih je glavni direktor Gojmir Blenkus. Ostali člani so razvili živo in plodno debato. O tem smo več pisali v prejšnji številki.

ISKRINE IZDELKE najdeš povsod: posnetek je iz kinodvorane hotela Delfin v Poreču. Na mizah so naprave za vključevanje mikrofonov in slušalk za simultano prevajanje, v ozadju zvočni steber.

**DOPISUJTE
V ISKRO**

VSI SKUPAJ USTVARJAMO NOVO AVTOMATIKO

„Zdaj smo pred važno odločitvijo. Delavci Avtomatike hočemo ustvariti novo Avtomatiko. Nova programska usmeritev nam daje možnosti, da uveljavimo vsa sodobna organizacijska načela in da uresničimo določila zakona o združenem delu“. Tako je zapisano v uvodu Elaborata o programski usmeritvi in samoupravni organiziranosti delovnega procesa. Čeprav je bilo v pripravi omenjenega dokumenta vključenih skoraj 300 delavcev Avtomatike, ga ne moremo vzeti kot nekaj dograjenega, saj bo v njegovi notranji zgradbi potrebno še marsikaj dopolniti, pač pa kot temelj, na katerem bomo naslednjih nekaj let gradili našo nadaljnjo organizacijo in celotno politiko. Da bi zapisana načela še izpolnili so se v sredo, 31. 5. 1978 za okroglo mizo zbrali poslovodni delavci delovne organizacije ISKRA — Industrija za avtomatiko.

Nova Avtomatika - organizacija, ki omogoča večjo produktivnost

Franc VREČEK: je podal povzetek Elaborata. Povedal je, da začetek dela na elaboratu sega že v lanski november, ko so bile postavljene osnovne zasnove o organiziranosti DO in ko so bili sprovedeni prvi ukrepi z nalogo, da se napravi konkretni predlog, kaj so cilji Avtomatike in kako naj bo to delo oziroma proizvodni proces organiziran, da bi se takšni cilji dosegli. Prvi krog razprav, ki je potekal v mesecu marcu in aprilu, je obsegal dogovarjanje o programski usmeritvi in samoupravni organiziranosti. V razprave na to temo je bilo vključenih približno 1000 delavcev, ki so imeli priliko dajati predloge in pripombe in postavljati vprašanja. Z namenom, da bi prišli do čimboljših rešitev, so se tudi člani podkomisij delavskega sveta posvetovali s strokovnimi krogi. Tako so se v tem času dogradile tudi osnove elaborata, ki smo jih smiselno poskušali urediti tako, da smo izhajali iz programske in investicijske usmeritve in same organiziranosti poslovanja. Odločitev o teh gradivih, ki so v elaboratu zajeta, je danes za nas izrednega pomena, ker v bistvu iz njih sledijo vsi samoupravni sporazumi, organizacijski predpisi in poslovnik naše DO.

V prvih treh poglavjih elaborata je zajeta programska in investicijska usmeritev. Sama organiziranost poslovanja, s poudarkom na tistih funkcijah, za katere se dogovarjamo, da jih izvajamo skupno — bodisi v TOZD skupnega pomena ali v delovnih skupnostih, so zajete v poglavju 4. Če hočemo preprečiti, da se tudi v bodoče ne bodo ponovila prekrivanja in da se bodo izvajale vse potrebne funkcije v okviru poslovanja v posameznih TOZD, smo poskušali dokaj smotno opisati predmet poslovanja v poglavju 5. Poslovna povezanost proizvodnih ciklusov in dohodkovna povezava posameznih faz celotnega proizvodnega procesa sta obdelani v poglavju 6 in 7. Iz določil zakona o združenem delu izhaja 8. poglavje, medtem ko je 9 podrobneje obdelano v posebnem aktu, v delovnem osnutku predloga samoupravnega sporazuma o spremembah v organiziranju DO.

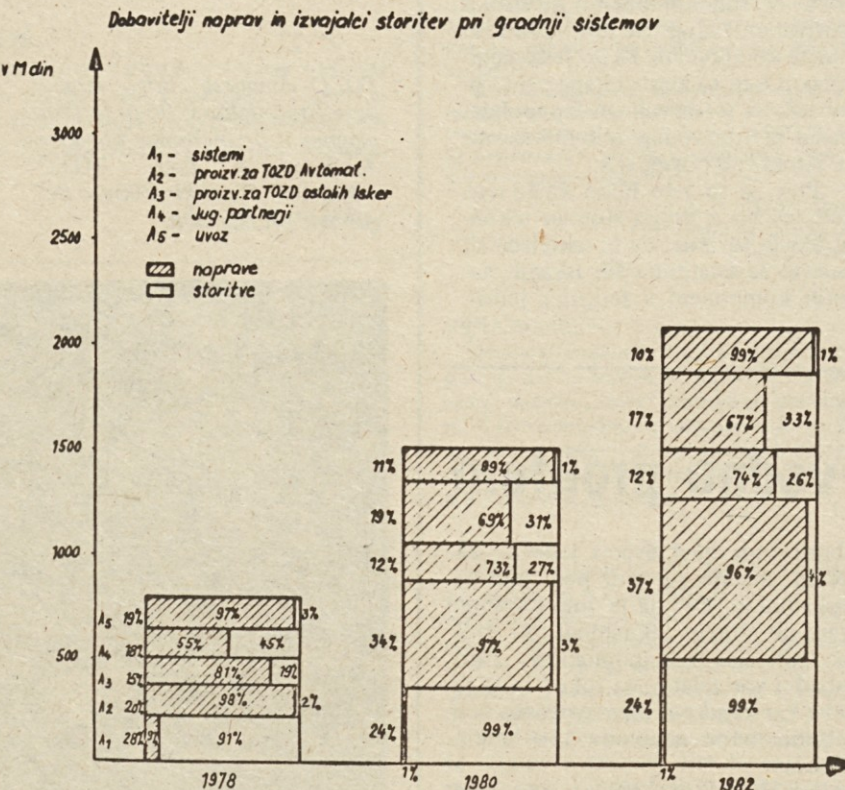
Nova programska usmeritev — večji dohodek

Vprašanje: Če navežemo vaše izvajanje na programsko usmeritev kot eno od osnov elaborata, kaj je potem njeno bistvo v srednjeročnem razvoju?

Franc VREČEK: Razvidno je, da daje mo v programski usmeritvi poseben poudarek tistemu, delu, ki ga tolmačimo pod imenom gradnja sistemov. Ta del predstavlja v letošnjem letu strukturno udeležbo velikostnega reda 50 %, do leta 1982 pa naj bi se povečal na približno 65 %. S tem ni rečeno, da ostali deli (elementi in naprave) v eksterni proizvodnji ne bodo naraščali. Hočem poudariti le to, da bomo v bodoče poskušali nuditi trgu predvsem kompletna postrojenja. Naj dodam še to, da je v teh 65 % strukturne udeležbe vnešen velik del naših naprav in elementov. To pa se navezuje že na prikaz interne realizacije tistih naprav, ki jih gradimo v lastne sisteme in tistih elementov, ki jih vgrajujemo v lastne naprave. Za 1982. leto predvidevamo porast elementov na 18 % celotne produkcije, kar pomeni, da bomo dali prednost proizvodnji tistih elementov, ki jih rabimo pretežno za lastne potrebe. Proizvodnja elementov splošne potrebe pa bo ostala skoraj nespremenjena, vendar računamo, da bomo približno 25 % teh elementov sami vgradili v naprave. Proizvodni naprav povečamo v usmeritvi posebno pozornost, saj naj bi se strukturna udeležba, ki danes predstavlja približno 31 %, v obdobju 5 let povečala za 33 %. Tudi za samostojne naprave velja, da jih bomo do 1982. leta skoraj 50 % lahko prodajali v sistemih. Sisteme smo delili na del, ki že danes obstaja in del, ki bi v naslednjem obdobju na novo nastajal, vendar je njihov zasutek danes že tu. Avtomatika je bila v sedanjem obdobju usmerjena izrazito na domači trg. V bodoče pa nameravamo najmanj 16 %

svoje produkcije realizirati na izvoz in to predvsem na izvoz sistemov in naprav, ki že sedaj narašča od 7–10 %. Pri obravnavanju sistemov kot novega TOZD skupnega po-

mena, je bila narejena analiza dobaviteljev naprav in izvajalcev storitev pri gradnji sistemov.

Iz prikazanega diagrama je razvidno, da predvidevamo bistveno povečanje storitvenega dela.

Naša enotnost bo omogočila hitrejši napredek!

Vprašanje: Zavedamo se, da smo s sprejemom te nove usmeritve šele na začetku poti?

Drago PODLOGAR: V teku razprav, ki smo jih že v lanskem letu intenzivno vodili v TOZD naše Avtomatike, je vse bolj prihajala do izraza želja in spoznanje, da moramo iz Avtomatike narediti neko novo delovno organizacijo, ki bo imela za svoj strateški cilj organizirati tak proizvodni proces, ki bo na tržišču plasirala svoje izdelke v čim kompleksnejši obliki. Prav ta elaborat nam daje izhodišča, ki nam bodo omogočila, da bomo tak koncept tudi realizirali. Predstavlja novoteto, da bomo v TOZD materialne proizvodnje lahko uvedli specializacijo in da bomo svoje proizvode preko ustreznih strokovnih dejavnosti, ki bodo združene v TOZD Trženje, TOZD Sistemi in TOZD Razvojni institut plasirali kot kompleksne projekte. Jasno je, da tu še vrsta stvari ni obdelanih in da vrsto predlogov lahko pričakujemo s strani delavcev iz TOZD materialne proizvodnje in TOZD skupnega pomena, ki se bodo na novo formirale in delovnih skupnosti. Mislim pa, da iz vsega elaborata sledi, da bomo morali združiti vse sile in napore, če bomo hoteli uresničiti postavljene cilje. Dejstvo je, da smo v materialnem delu globoko zaostali in da je precejšnji del naših osnovnih sredstev že amortiziran. Zato bomo morali vlagati tudi v modernizacijo tehnologije, v nove programe in kadre, v razvoj in vse ostalo, kar je za dober proizvodni proces potrebno. Pri tem mislim na izgradnjo svojega poslovnega, ekonomskega in samoupravnega informacijskega sistema, brez katerega je vodenje tako zahtevnega proizvodnega procesa nemogoče. To pomeni, da si moramo ustvariti močno tehnično bazo in koordinacijo dela med vsemi, ki opravljajo izredno zahtevne in integrativne funkcije in to ne samo znotraj tega procesa, temveč tudi do okolja, ki je tu povezano; v ekonomskem smislu pa do uresničevanja načel zakona o združenem delu. Vsakemu delavcu moramo dati svoje mesto in perspektivo, ki bo motivirala slehernega, da bo postavljene cilje realiziral v uspele rezultate. Brez tega, da bomo vsi najbolj racionalno sodelovali, tako velikih nalog ne bo mogoče realizirati. Menim, da smo na najboljši poti, da zastavljene programe uspešno izpeljemo in da se bomo čez nekaj let s ponosom ozirli na to obdobje, ko sprejemamo in izvajamo preobrazbo naše DO.

Dobre proizvodne programe pospeševati!

Vprašanje: Investicijska vlaganja so bila šibka točka naše DO. Kakšno je njihovo mesto v srednjeročni usmeritvi?

Viktor KOROŠEC: Danes smo že nekajkrat ponovili, da je v vsakem trenutku v Avtomatiki prisoten poudarek investicijskemu vlaganju, investicijski politiki. Če izhajamo iz dosežanega razvoja DO, lahko rečemo, da investicijska vlaganja niso rastla sorazmerno s proizvodnjo. Iz podatkov izhaja, da je danes v Avtomatiki 64 % celotne opreme opisane. Takoj se pojavi vprašanje, kako izvajati zahtevne projekte. Z ozirom na podatke o programskem prestrukturiranju je potrebno, da s investicijskimi vlaganji to prestrukturacijo uresničimo v naslednjem petletnem obdobju. Realizacija programske usmeritve se bo morala pokazati po strateških projektih, s tem da bomo morali dati prednost projektom kot so: računalništvo, zasnova sistemov za vodenje in krmiljenje, signalizacija in avtomatizacija procesov, sistemi, naprave in elementi, s katerimi se pridobiva toplotna energija, projekt profesionalnih elektronskih naprav in elementov višjega kvalitetenega razreda, projekt proizvodnje začetniških, napajalnih in pretvorniških naprav, itd. Pretežni del investicijskih vlaganj bi morali usmeriti tudi v zaposlovanje kadrov (približno 20–30 novih inženirjev letno), v opremljenost delovnih mest in laboratorijev, za zagotovitev prostorskega minimuma za tako intenzivno inovativno dejavnost, ki bo zahtevala tudi del uvoza opreme. Drugo izhodišče pa je, da bomo morale TOZD ne glede na želje, investicijska vlaganja izvajati na skupno dogovorjenih osnovah oziroma potrebah torej na njihovi programski in ekonomski utemeljitvi. Vključno s tem pa bomo morali vsi investicijski elaborati posameznih TOZD zajemati potrebe kadrovske in štipendijske politike, standarda, civilne zaščite in ostalih širših družbenih potreb.

Pregled investicijskih vlaganj po posameznih TOZD predstavlja:

V TOZD, ki se bodo organizirale in konstituirale iz TOZD TELA naj bi predstavljala vlaganja do 1982. leta 589 milijonov, s tem da bi proizvodnja morala narasti na milijardo štiri milijone s 1672 zaposlenimi.

TOZD SVN naj bi investirala 259 milijonov ob porasti proizvodnje na 557 milijonov s 527 zaposlenimi.

V TOZD ELA naj bi znašale investicije 10 milijard, proizvodnja pa 279 milijonov pri 343 zaposlenih.

Ugotovitev: elaborat je dobra osnova, na kateri bomo gradili novo Avtomatiko.

Referendum je razpisan

30. junija se bodo delavci Avtomatike odločali na referendumu o samoupravnem sporazumu o spremembah v organiziranju delovne organizacije.

Tako so sklenili delegati delavskega sveta delovne organizacije Iskra — Avtomatika na svojem 12. rednem zasedanju 6. junija 1978.

Družbeno-politične organizacije Iskra—Avtomatika so na svoji skupni seji (5. junija 1978) ugotovile, da sta tako delovni osnutek samoupravnega sporazuma kot elaborat, ki pojasnjuje razloge za spremembe v organiziranju, skrbno pripravljena. Zato sta dobra osnova za najširše javne razprave. Sindikalna organizacija je sprejela načrt organizacije razprav na zborih delavcev.

(Več o obeh sestankih v naslednji številki).

Ustvarjalci elaborata pri ocenjevanju svojega dela.

V TOZD Napajanja bi vlagali v višini 240 milijonov, ob porasti proizvodnje na 389 milijonov s 525 zaposlenimi.

TOZD Orodjarna tu gre za novo usmeritev v proizvodnji orodij, ki bo zahtevala 166 milijonov ob porasti proizvodnje na 335 milijonov. Število zaposlenih se bistveno ne menja, 156 delavcev.

TOZD Inženiringi bodo vlagale v višini 305 milijonov, proizvodnja pa naj bi narasla na 576 milijonov s 456 zaposlenimi.

TOZD PCT naj bi vlagala v višini 77 milijonov, realizacija pa naj bi se ob 125 zaposlenih dvignila na 143 milijonov.

Če pogledamo še TOZD skupnega pomena in delovne skupnosti, nameravamo v TOZD Razvojni institut vložiti 48 milijonov ob 193 zaposlenih, v TOZD Trženje in delovne skupnosti pa 35 milijonov pri 130 zaposlenih. Pri zadnjih dveh skupinah bo poudarek na opremljenosti, kadrih in izgradnji oziroma dograditvi prostorov.

Takšen obseg investicijskih vlaganj predstavlja, da bi do leta 1982 od sedanjih vrednosti proizvodnje v višini 128 starih milijard v letošnjem letu dvignili na 340 milijard leta 1982.

Združeni delavci razvoja bodo bolj učinkoviti

Vprašanje: Razvojna dejavnost je v elaboratu dobila precej pomembno mesto?

Franc VRŠNAK: Dotaknil bi se nekaterih bistvenih stvari v razvojni dejavnosti, ki je vreden dejavnik v realizaciji programske usmeritve. V tem poglavju elaborata smo poskušali prikazati kaj bomo razvijali, kako in na kakšen način bomo te razvojne programe lahko izpeljali. Prikazali smo tudi udeležbo tehničnih strokovnjakov, ki bodo delovali pri realizaciji tega programa. Pri razvojnem programu želimo na eni strani modernizirati naše obstoječe programe, po drugi strani pa razviti nove, sodobne elemente, naprave in sisteme, z upoštevanjem najmodernejših tehnologij, ki je odraz naše želje, da moramo biti tudi v tehniki in izvedbi najmodernejši prav tako kot poskušamo biti v organizaciji in vodenju poslovne politike. Programi so razdeljeni po treh grupah naše proizvodnje in sicer elementi, naprave in sistemi. Morda je program novih proizvodov preobširen, kajti le tržne analize nam bodo dale lahko odgovor, kdaj se bodo vključili posamezni programi in v kakšnem obsegu bodo morali biti narejeni. Važno je, da imamo že danes na razpolago tehnični potencial, ki ve kaj hoče in kaj je potrebno, da bomo lahko na profesionalnem področju strokovno na zadostni višini. Poglavje, ki govori o tem, kako bomo to realizirali, v glavnem upošteva eno samo parolo: tudi tu bo potrebno združiti vse razpoložljive strokovne sile, da bomo z večjim učinkom realizirali naše razvojne naloge, kar pa pomeni večja disciplina dela. S stabilizacijo DO bo tudi našim programom dan večji polet, kajti ugotavljamo, da je v zadnjem letu prav razvojna dejavnost zaradi nestabilnosti upadla. S čvrsto programsko politiko in njenim izvajanjem pa bo postala naša DO zanimiva tudi za nove strokovne kadre, katerih število nameravamo podvojiti, saj ravno avtomatika nudi inženirjem neizčrpen vir strokovnega življenja. Po drugi strani pa bo naša delo racionalno, če ne bomo šli v dubljanje v samem razvoju in da bomo izvajali dela specializirano, zlasti pri napravah izvajali tipizacijo, uporabljali skupne module in podsestave, kar je danes modern trend pri gradnji naprav. V elaboratu so navedene tudi slabe strani današnjega razdrobljenega razvoja. Z združitvijo, ki je nakazana, bi razvojne kapacitete postale bolj efikasne, uvedli bi tudi nekaj novosti kot izvajanje določenih del v obliki projektov interdisciplinarnega značaja. Nova je tudi razvojna enota, kjer bi izvajali delo

skupnega pomena za celotne DO in po stalnem razvojnem programu. Nakazana je tudi zelo važna ugotovitev, da bo za financiranje potrebno v večji meri aktivirati tudi zunanje viire, ki smo jih do sedaj izkoristili pod 1 % možnih. Preko banke in Raziskovalne skupnosti lahko izkoristimo ta vir do višine 20–30 %.

Delo razdeliti in bolj organizirati

Vprašanje: In kakšne so organizacijske rešitve tako za TOZD kot za celotno DO?

Jože GODEC: Če vzamemo našo DO kot nek zaključen reprodukcijski proces, ki se kot realizacija na tržišču venomer odvija in če želimo, da bo ta proces učinkovit, torej najbolj ekonomičen in racionalen, je potrebno dela, ki se v tem procesu pojavljajo, najbolj natančno definirati. Pri tem smo izhajali iz hipotetičnega modela teh aktivnosti. Ko smo naloge definirali, smo našli 14 poglavitnih aktivnosti. Znotraj njih pa smo definirali poglavitna dela. Iz te grobe delitve je izšlo 250 nalog, podrobnejše pa smo šli v delitve le tam, kjer je bilo to potrebno zaradi lokacije opravljanja aktivnosti. Za opravljanje nalog pa je bilo potrebno določiti nosilca in odgovornost, ki pri svojem delu potrebuje informacijo. Ko smo naloge razmejili po posameznih subjektih, smo operirali z definicijami kot koordinacija delovnega procesa, ki smo ga terminološko privedli na nivo kolegijskega poslovnega organa, koordiniranje dela, ki nastopa na določenem strokovnem področju pri posameznih delavcih, nato je organizacija delovnega procesa, ki je na nivoju TOZD, organizacija dela znotraj posameznih enot in strokovno usklajevanje. Tako smo pri definicijah delitve dela našli približno 2000 povezav med posameznimi subjekti. Okvir, iz katerega smo izhajali, je bil podan v organizacijskih izhodiščih DO, in sicer, da so TOZD materialne proizvodnje organizirane produktno, po tehnološki specializaciji in da hočemo za ostale dejavnosti organizirati funkcijo v TOZD skupnega pomena, delovni skupnosti za skupne zadeve in delovnih skupnostih, ki opravljajo administrativno-strokovna dela za več TOZD. Menim, da je tudi za naprej to prava organiziranost DO. Če definiramo produktno in funkcijsko shemo na nivoju TOZD in delovnih skupnosti, dobimo tipično matrično organiziranost DO. Vendar pa tu obstoja nevarnost, v kolikor ne bomo uvažali novosti na področju vodenja procesov, da posamezne specializirane enote izgubijo pregled nad kompleksnim poslovanjem DO in nad svojo vlogo v celotnem reprodukcijskem procesu. Zato bo za posamezne večje projekte potrebno definirati produktne vodje, ki naj bi povezovali določeno področje s celoto. To nalogo naj bi opravljal delavci, ki so najbolj sposobni in imajo največji pregled nad dejavnostjo. Na takšen način dela oziroma odgovornost, ki izhaja iz teh nalog se neposredno navezuje informacijski sistem, ki ga bo potrebno izpeljati dvodimenzionalno. Tako bomo dobili vse informacije o odvijanju procesov v neki posamezni enoti skupno s strukturno objektov po vseh organizacijskih enotah. Seveda s tem, da definiramo za posamezne nivoje odločanja obseg, količino in kvaliteto informacij. Delovne naloge so razdeljene do nivoja TOZD, znotraj njih pa bo stvar urejanja v statutih. Naj navedem za primer TOZD skupnega pomena — TOZD Trženje, kjer naj bi bili kolegijski poslovni organ, organizator poslovnega procesa, s tem da se v glavnem deli v tri organizacijske enote: prodaja sistemov, prodaja elementov in naprav in servis. Ostale službe, ki so potrebne za odvijanje dejavnosti so še gospodarjenje in planiranje, regionalna prodaja, izvoz, mednarodna kooperacija, raziskava trga itd. Pri tem pa je bistvenega

(Nadaljevanje na 12. strani)

Njeno življenje je pesem

„Prek dvajset pevske sestave de-
luje danes v novogoriški občini,“ mi je
dejala Alenka Saksida, zaposlena kot
tajnik na Zvezi kulturno-prosvetnih
organizacij občine Nova Gorica, sicer
pa dirigentka moškega pevskega zbora
„Ciril Silič“ iz Vrtojbe, nad katerim
ima Iskra – Avtoelektrika Nova Go-
rica pokroviteljstvo.

Alenka Saksida.

Pred kratkim je v sodelovanju z
osnovno organizacijo sindikata prire-

Moški pevski zbor „Ciril Silič“.

Prebrali smo za vas

Vsaka knjiga spominov ima svoj čar, svojo obliko, svojo barvo in tudi
svoj vonj, če hočete. Čeprav je večina piscev spominov neprofesionalna,
to se pravi, da se loteva pisanja iz najrazličnejših vzrokov, najdemo vendar
med njimi tudi pisce, ki s svojo pripovedjo in načinom pisanja presegajo
običajno pismeno raven in hote ali nehoti kažejo določeno nadarjenost v
stilu pisanja, načinu pripovedovanja, zgradbi spominov, večji ali manjši
iskrenosti in ne navsezadnje tudi v humorju. Takšni so tudi partizanski
spomini Ivana Suliča-Iztoka pod naslovom „Rafali za svobodo.“

Svoje spomine na partizanske dni pričinja Ivan Sulič-Iztok s popisovanjem
svoje vojaščine na Sardiniji, spremljamo njegov napet in ne-
varnosti poln pobeg domov na Primorsko ter njegov odhod v partizane.
Tu so zabeleženi njegovi prvi boji in prva hujša ranitev, iz katere se je
skoraj čudežno izlekel, ozdravel in potem spet nadaljeval boj. Zelo dra-
gocene in zanimive so daljše piščeve strani, ki nam pripovedujejo o usta-
novitvi Gregorčičeve brigade, potem pa slede dokaj obsežne in enkratne
strani o prvem partizanskem pohodu v Beneško Slovenijo. Te strani so
zlasti dragocene in zgodovinsko pomembne tudi danes za Slovence v
Italiji, saj so napisane dokaj avtentično, zelo objektivno in tudi izredno
zanimivo ter nam podajajo dobro in nazorno vzdušje ob prihodu prvih
slovenskih partizanov na ozemlje beneških Slovencev, ki so sprva, zavoljo
fašistične propagande, sprejeli slovenske partizane nezaupljivo, a so
kasneje s partizanskim ravnanjem in obnašanjem spoznali in doumeli, da
gre za ljudi istega naroda, ki so jim prvič v zgodovini prinesli idejo o
njihovi slovenski samobitnosti in podobo socializma našega narodno-
osvobodilnega boja.

Sulič seveda nadaljuje svoje spomine vse tja do padca fašizma in do
kapitulacije Italije 9. septembra 1943. leta ter zaključuje, žal za vedno,
svoje spomine z neuspeliimi pogajanj v Gorici ter začetkom novega
obdobja bojev in težav po italijanski kapitulaciji.

Zapisati moramo, da je žal smrt prehitela našega avtorja, da bi popisal
svoje partizanske dni do končne zmage, vendar je že teh skoraj štiristo
strani njegovih spominov zelo zanimivo in tehtno pričevanje o partizan-
skem gibanju, uspehih in neuspehih na Primorskem in ob mejah našega
narodnostnega ozemlja pred kapitulacijo Italije dokaj tehtno, podrobno
in tudi zgodovinsko zanesljivo, da bodo iz njega zgodovinarji našega boja
zagotovo lahko črpali vrsto podatkov in ugotovitev za celovit prikaz na-
šega narodnoosvobodilnega boja.

In za konec še nekaj besed o stilu, načinu in zgradbi pisanja našega
avtorja. Redka so namreč tovrstna dela, ki bi nam znala naravnost literar-
no tako živo neposredno prikazati ne samo pisca samega, temveč tudi
številne njegove tovariše in soborce, ki so ostali živo upodobljeni na
strane spominov. Dalje je tu treba poudariti avtorjevo izredno objektiv-
nost in iskrenost, saj je zapisal vse tako, kot je bilo brez pretiranega
slavoljublja in poudarjanja heroičnosti, zato so tudi neuspehi prikazani
mirno in stvarno ter tako samo še podčrtujejo in poglobljajo uspehe, ki so
bili v tistem času in na tistem območju doseženi spričo tako nadmočnega
in številnega sovražnika. Avtor je objektivni tudi do svojih nasprotnikov,
Italijanov, ki jih prikazuje v humani, človeški luči ter so zato popisi bojev
z Italijani tudi zato tako plastični in prepričljivi. Dalje naš avtor ne pri-
kriva tudi določenih slabosti in težav v samih partizanskih vrstah, kar daje
delu spet svojstven mik in nadih tiste objektivnosti, ki je včasih še kako
pogrešamo pri podobnih tovrstnih delih. In ne navsezadnje je tudi speci-
fičen piščev humor, ki besedilo samo požlahtni, pa čeprav govori o še
tako banalnih in vsakdanjih rečeh, ki pa so bile vseeno sestavni del do-
gajanja in partizanskega življenja.

Delo je založila založba Borec iz Ljubljane v opremi Nadje Furlanove.

D.Ž.

„Najprej vas prosim, da se našim
bralcem predstavite!“

„Z glasbeno in pevsko dejavnostjo
se ukvarjam praktično že od otroških
let, pravzaprav pa nosim to v sebi še
od mojih staršev. Moj oče je bil pro-
fesor glasbe, z mambo pa sva med
drugimi peli v zboru slovenske filhar-
monije, skratka, vsa družina je živila v
tem ambientu. Velikokrat smo doma
priredili razne kulture večere in s
tem preverjali, katera glasbena dejav-
nost je težja, pevka ali instrumental-
na. Ko sem prišla pred 11. leti na Go-
riško, praktično ni bilo možnosti, da
bi opravljala moj poklic – profesor
francoščine in nemščine, zato sem iz-
rabila veliko priložnost in nadaljevala
z delom v kulturi. Prav sedanje delov-
no mesto pa mi je omogočilo, da sem
lahko „direktno“ vplivala na kulturo,
posebno na pevsko.“

„Kakšen je bil odnos do kulture na
Goriškem v tistih časih?“

„Priznati moram, da odnos do kul-
ture v tistih časih ni bil pravilen, ču-
titi je bilo nek „mačehovski“ odnos.
Spominjam se, da smo dolga leta peli
le kot dekor, kot neko dopolnilo slo-
vesnosti, ne pa kot dejanska potreba
delovnega človeka po načinu izpovedi
in izražanja. Z vsemi močmi sem po-
izkušala, da bi se tovrstna dejavnost
drugače vrednotila in z veseljem ugo-
tavljam, da smo povsem uspeli.“

„Kako je dobil zbor ime „Ciril
Silič“?“

„Leta 1973 je moj zbor doživel
hud udarec. Ta udarec ni prizadel le
vrtojbenske pevce, pač pa celotno pri-
morsko in goriško pevstvo. V tem letu
smo izgubili Cirila Siliča, človeka, ki
se je ves predajal prav tej dejavnosti,
ki je vcepljal ljubezen mladim in naj-
mlajšim v solkanski šoli in ki je bil
pravzaprav stebler primorskega petja.
Takrat preprosto ni bilo človeka, ki bi
popeljal vrtojbenske pevce naprej v
iskanje preprečljivejše zborovske izpo-
vede, v iskanje lepe pesmi. Takrat sem
poizkusila, čeprav daleč od tega, da bi
imela kakršnokoli pevovodsko ali di-
rigentsko ambicijo, pač pa le kot člo-
vek s svojo najglobljo pripadnostjo tej
dejavnosti, in tako smo pričeli nadvse
resno delati. Zbor se je še istega leta,
na eni strani iz velikega spoštovanja
do vložnega dela Cirila Siliča na
področju pevske kulture pri nas, na
drugi strani pa zaradi najglobljega spo-
mina nanj odločil, da bo nosil njegovo
ime.“

„Koliko pevcev je v vašem zboru iz
Iskre – Avtoelektrike?“

„V mojem zboru, ki šteje 40 pev-
cev, je kar tretjina članov iz vaše de-
lovne organizacije. Mslim, da je tak
način povezovanja pravilen, saj le-ti
preživijo večji del svojega življenja v
krogu sodelavcev, potem pa se srečajo
v taki dejavnosti, v organizirani sku-
pini, kjer na enak način izpovedujejo
svojo notranjost in tako izkoristijo
svoj prosti čas. Istočasno pa je tudi
delovna organizacija spoznala, da je
kulturna dejavnost znotraj delovnega
kolektiva še kako potrebna ter da je
potrebno odmeriti tej sferi doberšen
del našega vsakdanjega življenja. Prav
ta osveščenost človeka, odnos do
dela, odnos do sebe, svoje okolice, vse
to pomeni korak bližje, k večjemu vla-
ganju človeka v delovne rezultate
skratka, v izgradnjo samega sebe in
družbe v kateri dela. Iskra se je že zelo
zgodaj odzvala akcijam in začela ko-
reniteje in organiziraneje sprovajati
program kulturnih akcij.“

„Primorska, sploh pa Goriška rada
poje. Kako vas sprejmejo poslušalci,
kakšen je njihov odnos do vašega
petja?“

„Poudariti moram, da si želimo
vedno znova novih pevske moči,
predvsem prav iz vašega kolektiva.
Preko celega zbora želimo uresničiti
to poslanstvo, to našo dejavnost, ki
danes ni več le poraba prostega časa.
Velikokrat govorimo o tem, da je
občinstvo neosveščeno, vendar dobro
ve, kaj je dobro in kaj je slabo. To
smo že doživeli skozi naše delo, pri-
reditve, koncerte. Na splošno pa lahko
rečem, da je publika, naši poslušalci,
čudovito občinstvo.“

„Nam lahko poveste uspehe zbora
pod vašim vodstvom?“

„Naš zbor sodeluje vsako leto na
reviji pevskega zbora „Primorska
poje“. Večkrat smo že snemali za
radio Koper in Ljubljana, posneli smo
že TV oddajo, vsako leto se predsta-
vimo vsaj z enim celovečernim kon-
certom, skupaj z našimi rojaki pa so-
delujemo večkrat v zamejstvu. Kot
velik uspeh pa si štejemo to, da smo
bili izmed zborov „Primorska poje“
izbrani za snemanje plošče, saj prav to
kaže na visok nivo zborovskega petja,
predvsem pa množičnosti.“

„Alenka, samo še nekaj besed o
Iskri, koliko jo poznate?“

„Iskra vsekakor poznam po tem,
da je ena glavnih nosilk razvoja v no-
vogoriški občini. Iskra sem spoznala
tudi v obdobju, ko je moj soprog delal
kot zdravnik v vaši splošni ambulanti,
še najbolj pa jo poznam po pripove-
dovanju članov zbora, saj je še kako
lepo slišati, ko pravijo, da se je danes v
Iskri govorilo o pevskem zboru, o po-
tujoči knjižnici, o gledališču itd. Mi-

slim, da se naš zbor prav po zadnjem
koncertu, ki smo ga priredili za vaše
člane, počuti bolj „Iskriški“, zato že-
limo še naprej tako tesnega sodelo-
vanja in trdnjše povezave. Predvsem
pa želimo še v naprej izpovedovati naš
trud in naše delo, mi pa zmoremo to
le s splotom pesmi kot darilo našemu
pokrovitelju – kolektivu Iskre –
Avtoelektrike.“

Marko Rakušček

Mi smo »podjetje v razsulu«

Kot je že znano, bo konec
junja letos prenehal delovati
Referat za štipendije, oz. Služ-
ba štipendiranja, kot smo jo
imenovali zadnji čas. Funkcije
službe bodo opravljali po ka-
drovskih službah DO in v
TOZD. Tako bodo skladno z
Zakonom o združenem delu in
smernicami 8. kongresa ZKS
bodoči sodelavci bližje svojim
bodočim organizacijam zdru-
ženega dela.

pripravljene vse zaposliti, kar ni pro-
blem. Gotovo pa sodelavkam po letih
skupnega dela ni lahko iti narazen.
Janko Mlakar je v Spominih zapisal:
„Kjerkoli človek dela, pusti košček
srca.“ Tako nekako bi lahko rekli tudi
o sodelavkah iz naše Službe štipendi-
ranja. Prav je, da jim damo vse pri-
znanje za njihovo dobro opravljeno
delo, še bolj pa za prijaznost, priprav-
ljenost in komunikativnost, kar ni bilo
vedno njihova dolžnost.

FY

Zadnji posnetek „firme v razsulu“, alias Služba štipendiranja, alias Referat za štipendije.

Ob zadnjem obisku v Službi štipen-
diranja so mi tovarišice, ki tam delajo
zaupale: „Smo podjetje v razsulu“. Malo za šalo, malo zares. Vse funkcije,
ki so jih opravljali v Službi štipendi-
ranja bodo odslej opravljali neposred-
ni štipenditorji. Tako bo več prilož-
nosti za srečanja s štipendisti, hkrati
pa bo štipendijska politika bližja občin-
nam in posameznim krajevnim potre-
bam.

Štipendisti se bodo povezali tudi
bolj neposredno z mladinskimi orga-
nizacijami v domačih krajevnih skup-
nostih in z osnovnimi organizacijami
ZSMS po DO. Tako bo v bodoče tudi
prilagojeno delo Kluba štipendistov.

O teh novih nalogah in vodenju
štipendijske politike bomo še pisali,
tudi o delu in formaciji bodočih stro-
kovnih sodelavcev v Iskri. Danes pa bi
pogledali nazaj na delo Službe štipen-
diranja.

To delo je bilo zelo raznoliko in
funkcionalno. Res je bilo „štacioni-
rano“ v Ljubljani, štipendisti pa so
raztreseni po vsej Sloveniji. Vendar je
bil Referat še vedno najbližji večini
štipendistov – saj jih večina študira v
Ljubljani. Poleg tega, da je razdeljeval
štipendije, je bil vedno informativni
center vsem dijakom in študentom.

Tako je vsaka od deklet, zaposlenih
v tej službi, vsakomur povedala, kaj in
kako je s smermi študija, kakšne so
možnosti za pridobitev štipendije, štu-
dentje pa so vse prijave, objave, ob-
vestila in srečanja v Klubu štipendi-
stov organizirali s pomočjo „ma-
mice“, kot so imenovali vodjo službe
Ivico Korenjakovo.

Mali delovni kolektiv petih deklet
in žena se bo čez nekaj tednov razšel
na vse strani. Delovne organizacije so

Štipendisti v Beogradu

Za dan mladosti je Klub štipendistov
Iskre organiziral ogled predstave naših mla-
dincev tovarišu Titu za 86. rojstni dan.

Zgodaj zjutraj smo se s avtobusom
okrašenim z Iskrinimi zastavami, oblečeni v
modre majice z Iskrinim znakom in na-
pisom odpeljali s Trga revolucije proti Beo-
gradu. Zaskrbljenost zaradi napore poti
sta kmalu zamenjala pesem in pripovedo-
vanje šal, ki jih študentom nikoli ne zmanj-
ka.

Zvečer smo si na beograjskem stadionu
ogledali nastop mladincev in pripadnikov
JLA z vse Jugoslavije ter se pridružili čestit-
kam tov. Titu za rojstni dan.

Po vrnitvi v hotel smo s šaljivimi tekmo-
vanji veselo praznovali dan mladosti. Pojesti
po obilni večerji zvrhan krožnik na pol
kuhanih, premočno papriciranih špagetov
brez uporabe rok, pošteno ugrizniti ja-
bolko, ki binglja na vrvi res niso mačje
solze. Toda, kadar te spodbujajo bodoči
Iskraši, bi lahko pohrustal tudi krožnik in
vrvice, si predstavljaj, da so te v živalskem
vrtu zaposlili, kot slona in še marsikaj.

Naslednje jutro so nekateri občudovali
panoramo Beograda, Avalo, skupščino,
dom sindikatov in druge znamenitosti.
Skromnejši so se zadovoljili s trgovinami in
čudovito urejenimi zelenicami v centru
našega glavnega mesta.

Da ne bi pozabili na zatrpne ljubljanske
ulice, smo dobro razporejeni kmalu zasedli
svoje sedeže v avtobusu in se vso pot proti
domu prijetno zabavali. V Čatežu smo se še
enkrat bolj ali manj duhovito predstavili in
se hkrati tudi poslovili prepričani, da se na
naslednji akciji KŠI vidimo v polni zasedbi.

Največ zahvale gre seveda tistim štipen-
distom, ki so z odlično organizacijo omo-
gočili vsem udeležencem pravi oddih med
napornim študijem.

V.T.

Posebna osnovna šola v Kranju je v soboto, 20. maja, dobila ime OŠ Helene
Puharjeve. Ob tej priložnosti so odkrili spominsko ploščo tej znani kranjski
pedagoški svetovalki, ki je umrla 1968. leta in se zapisala med soustanovitelje
prve slovenske vzgojne posvetovalnice v Ljubljani. Šola je v soboto na široko
odprla vrata vsem, ki so si jo želeli ogledati in prisostvovati pouku v razredih in
oddelkih za delovno usposabljanje. Foto: Alojz Boc

VSI SKUPAJ USTVARJAMO...

(Nadaljevanje z 10. strani)

pomena, da delavci te TOZD sodelujejo pri ustvarjanju predloga poslovne politike, oblikovanju predlogov novih programov in novih tržišč. Delovne skupnosti naj bi obšale 3, od katerih ima prva naloge za opravljanje določenih zadev za celotno DO, naloge skupnega pomena, predvsem pa nuditi strokovno pomoč kolegijskemu poslovnemu organu DO. Ostali dve pa bosta opravljali strokovno-administrativna dela za TOZD materialne proizvodnje, ki danes deluje v okviru TOZD TELA in druga za TOZD skupnega pomena.

V nadaljevanju so prisotni še podrobnejše razprave o posameznih poglavjih elabo-

rata: investicijah, organiziranosti, predmetu poslovanja TOZD materialne proizvodnje in TOZD skupnega pomena, razvojni usmeritvi itd. in s kritičnim gledanjem in pripombami ponovno ocenili opravljeno delo.

„Zelo sem zadovoljen s to razpravo,“ je ob zaključku dejal tov. Stane Preskar, v. d. glavnega direktorja.

„Ponovno ugotavljam, da je Elaborat, ki je rezultat velike delovne energije in precejšnjega intelektualnega napora, doživel vso podporo poslovnih delavcev Avtomatike. To je za mene dokaz, da je resnično vzpostavljena enotnost strokovnih delavcev. Prepričan sem, da nam ta enotnost omogoča, da bomo lahko uresničevali programsko usmeritev, s tem pa vse glavne interese delavcev Avtomatike.“

Zakaj tako v TOZD Napajanja

V 22. številki našega glasila smo v uvodniku Polovične resnice že pisali o sestanku uredniškega odbora v TOZD Napajanja v Novem mestu. Povod, da smo se sestali ravno v tej TOZD so bili članki, objavljeni v Dolenjskem listu, Delavski enotnosti in Večeru. Docela novinarsko neodgovorno je v njih prikazana vrsta pojavov v TOZD od prekinitve dela do osebnih dohodkov, nižjih od 2.500 din mesečno. Ker nismo hoteli ostati pri polovičnih resnicah, torej z namenom, da stvari razčistimo in jih postavimo na svoje mesto, smo na sestanek povabili direktorja TOZD Napajanja Marjana Reclja, predsednika Občinskega sindikalnega sveta Janeza Žuniča, predsednika DS Dušana Ravnika, sekretarja ZK Francja Hajnška, predsednika OOS Iva Longarja in nekaj delavcev iz kleparne. Predno bi napisali nekaj več o problematiki okoli osebnih dohodkov, ki je bila povod za tako imenovano prekinitev dela, naj navedemo nekaj okvirnih primerjalnih podatkov o letnem planu in realizaciji proizvodnje v TOZD. V lanskem letu je letni plan znašal 13 milijard. Od tega je bilo realiziranih 11, kar pomeni 1 % pod planom. Tudi v proizvodnji niso bili rezultati najboljši, saj je bilo od planiranih 12 milijard doseženih 11. V planskih pokazateljih je znašal povprečni osebni dohodek 4.790 din. V januarju letošnjega leta so bili proizvodni rezultati kaj pičli, saj je bila le 60 % dosežena planska vrednost. V februarju se je pričela proizvodnja dvigati, tako da je bila v marcu in aprilu planska vrednost dosežena.

Če se povrnemo na naš sestanek, smo že uvodoma ugotovili, da v člankih poprej navedenih glasilov katikateri odgovori ni napisan tako kot so ga interpretirali vprašani. Nikakor najbolj pa je zbedel v oči podatek, da nekaj delavcev v TOZD prejema osebne dohodke v višini 2.300 din, kar je daleč pod republiškim povprečjem. Pri razčlenjevanju vzrokov, ki so privedli do slabših osebnih dohodkov v mesecu januarju in februarju smo ugotovili, da obseg proizvodnje ni bil dober; da na tržišče niso bili plasirani izdelki in s tem ni bil ustvarjen dohodek. Iz tega sledi, da tudi osebni dohodki niso mogli biti dobri. Najnižji osebni dohodek v januarju je bil 2.480,35 din, najvišji 10.485,60 din. Nad 10.000 din sta dobila dva delavca, pod 2.700 din pa je prejel 12 delavcev. Pri tem velja poudariti, da tisti delavci, ki so prejeli pod 3.000 din niso imeli izpolnjenih vseh 182 ur. V mesecu februarju je bil najnižji osebni dohodek 2.550 din, najvišji 10.421,80 din. Pod 3.000 din je prejel 19 delavcev, pod 2.700 din pa 10. Nad 10.000 din je prejel en delavec. Menimo, da ti podatki za oceno povprečnih oziroma najnižjih osebnih dohodkov v TOZD niso primerljivi, ker so bili najnižji osebni dohodki izplačani za nepopolni delovni čas.

Po ugotovitvi stanja, v katerem so se TOZD Napajanja znašli, so iz projekcije gospodarskega načrta, ki je sedaj še v fazi predloga ugotovili kakšna vsota jim še ostaja na razpolago za osebne dohodke, oziroma kakšna bi lahko bila vrednost planske točke, ki je bila v lanskem letu 11. Iz projekcije je bilo razvidno, da bi bila 13, seveda če bi se držali planskih pokazateljev. To je bila osnova predloga, katerega so strokovne službe dale po volilnih enotah v javno razpravo. Po javni razpravi je bil sklican še DS in zbor kolektiva, ki naj bi ta pravila pred sprejemom gospodarskega načrta sprejel tako, da bi bili osebni dohodki z ozirom na to kar načrt predvideva realizirani. Na tem nivoju pa se je vsa stvar zaustavila, ker DS tega predloga ni akceptiral. Posledica tega je bila prekinitev dela oziroma „štrajk“ kot so to zapisala nekatera glasila množičnega obveščanja. V bistvu pa je šlo za to, da je skupina delavcev v kleparki delavnici želela imeti pogovor, kako bo z osebnim dohodkom naprej glede na to, da predlog strokovnih služb ni bil sprejet. Skupini delavcev iz kleparne so se pridružili še delavci iz montaže. Dejstvo je, da se v teh dveh oddelkih zaradi narave dela dela na normo. Norma je visoka kot pravi delavci in tako jo nekateri dosežajo, nekateri pa ne.

Posledica tega je, da se je vrednost točke enim bolj drugim manj večala in, da je prišlo do velike razlike v procentih. Delavci pa so se zavzamejo, da to, da bi tisti z nižjim osebnim dohodkom dobili več, ostali z višjim pa manj, tako da bi bila ta delitev nekje izenačena za vse. Na tem sestanku je bilo prisotnim obrazloženo, kako je s pris-

vajanjem dohodka in na kakšen način do deljevanje osebnih dohodkov kot so ga predlagali sami ne predstavlja nagrajevanja po delu ampak uravnilovko in ga kot takega zato ne moremo obravnavati kot tvoren prispevek. Pri prisvajanju dohodka je glavno izhodišče to, da moramo proizvajati, realizirati dohodek, šele nato se lahko pogovarjamo o osebnem dohodku. Na naslednji izredni seji DS in na zboru delavcev je bil predlog, da postane vrednost planske točke 13 sprejet. Tako so bili osebni dohodki v mesecu marcu že obračunani po novi planski točki in so znašali: najnižji osebni dohodek 3.159,95 din, najvišji 13.418,01 din nad 10.000 din je prejel 15 delavcev. Na seji DS je bil predlagan tudi faktor stimulacije presegevanja proizvodnih obveznosti. V kolikor je presežena za 20 ali več odstotkov je faktor stimulacije 120. Če pa je 10 ali več odstotkov pod planom pa je faktor destimulacije. In predlog, da se uvede kriterij učinkovitosti, ki naj bi bil v razponu od 5–10 %. To pomeni: dodatni predlog stimulaciji oziroma učinkovitosti.

Ko smo pretresali dogodke še malo bolj podrobno smo prišli tudi do spornega referenduma, ki je ponovno prikazal slabo informiranost delavcev TOZD. Koncem lanskega leta so TOZD Napajanja z referendumom sprejeli samoupravni splošni akt o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Pri sprejemanju kataloga del in nalog oziroma sistematizacije delokrogov, kakor so poimenovali ta akt pa se je pri odločanju z referendumom v januarju zataknilo. V tem aktu so bili namreč v eni izmed rubrik navedeni tudi indeksi (količniki) sestavljenosti del. Razlog, da referendum oziroma odločitev ni uspela je prav gotovo v slabi informiranosti o značaju tega akta. Predvsem pa, sprejem kataloga del in nalog glede na določitev samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev v TOZD ne sodi kot odločitev na referendumu, pač pa ga sprejemajo delavci na drug način. Razlog, da so o tem aktu navajali tudi indekse sestavljenosti del najbrž ni utemeljen. Osnove in merila in ovrednotenje takšnih meril sodi izključno v pravilnik o osnovah in merilih za delitev OD in skupno porabo. Navajanje indeksov je bilo verjetno le informativno. Ali je bil razlog neuspeha referenduma v določitvi del in nalog, ki se opravljajo v TOZD ali zaradi navajanja indeksov ni mogoče z gotovostjo trditi.

Prišli smo torej do skupnega imenovalca, do razloga ki pojasnjuje stanje v TOZD Napajanja. In ta razlog je samo eden – zelo slaba informiranost delavcev tako na področju samoupravnega organiziranja, gospodarjenja, planiranja, poslovanja, proizvodnih dosežkih, kadrih itd. Morda je vzrok temu tudi preslaba osveščenost delavca – samoupravljalca, ki gleda na informiranje vse preveč še s strani „meznega“ odnosa. Menimo, da lahko sestanek v TOZD Napajanja ocenimo kot koristen prispevek o izmenjavi mnenj in o spoznanju, da proces osveščanja in preobrazbe ni proces od danes na jutri in da ga lahko temeljito in v skladu z našo družbeno ureditvijo izpeljemo le s pomočjo družbenopolitičnih organizacij v TOZD.

SD

SNEŽNIK
JE RESNIČNO SNEŽNIK

Planinska sekcija Iskre Elektromehanike je v soboto, 20. maja, pripravila enodnevni izlet na Snežnik. Iz Kranja sta odpeljala dva polna avtobusa veselih planincev, v Ljubljani se nam je pridružilo še nekaj članov PD Iskra.

Mimo Vrhnike in Postojne smo se peljali do Ilirske Bistrice in dalje do planinskega doma na Sviščaki. Po krajšem postanku je zares dolga kolona 83 planink in planincev krenila na vrh še močno zasneženega Snežnika. Po dokaj položni poti smo po dveh urah naporne hoje prišli na vrh do postojanke, ki je bila na žalost vseh zaprta. Sončno dopoldne se je spremenilo v kratkotrajno meglo, zato so se nekateri takoj obrnili. Vztrajnejši pa smo počakali in zopet dočakali sonce in lep razgled na okoliške vrhove tega dela hribovite Notranjske. Na povratku – spet malo dežja, ki nam ni mogel skaliti veselja in vedrega razpoloženja, ko smo na Sviščakih v planinskem domu pogasili žejno in z okusno joto napolnili lačne želodce.

Da ne bi prišli prezgodaj domov, smo ob povratku skočili še v Bistro pri Vrhniki in si tam ogledali Tehnični muzej in stalno lovsko razstavo. Mislim, da nikomur ni bilo žal časa za ogled teh znamenitosti, saj so hotele starejše planinke iz Kranja kar malo pokazati delo na starih tkalskih strojih. Pa tudi šoferji kar niso mogli mimo starih avtomobilov, ki lepo očisti razkazujejo svojo staro eleganco. Ura je prehitro minila, saj bi za ogled potrebovali več časa, če bi si želeli podrobno ogledati vse zanimivosti, zbrane v muzeju.

Ob pesmi in veselem klepetu je hitro minila vožnja skozi Ljubljano, kjer smo se poslovili od vedro razpoloženih prijateljev in odbrzeli proti Kranju.

Jože Šparovec

GROSSGLOCKNER

Planinska sekcija Iskre Elektromehanike Kranj organizira v soboto in nedeljo, 17. in 18. junija, vzpon na najvišji vrh sosednje Avstrije – 3798 m visoki Grossglockner. Vzpon spada v okvir priprav za odpravo v Gran Paradiso, zato je za člane odprave obvezen. Udeležijo pa se ga lahko tudi drugi izkušeni planinci.

Odhod je predviden v soboto, 17. junija, ob 7. uri izpred kranjskega hotela Creina, peljali se bomo v dolino Kals. Od tu se bomo povzpeli do koč Adlers Ruhe Hütte (3450 m), kjer bomo prenočili. Naslednji dan bo sledil še vzpon na vrh (1,5 ure) in povratek v dolino. Obvezna je popolna zimska oprema: dereze, cepin, očala... Vodili nas bodo priznani gorski vodniki.

Cena prevoza je 50 din. Prijave in vplačila sprejema Volga Pajk, tajništvo ERO, tel. 28-22, do vključno srede, 14. junija.

Planinski SREČNO!

PRIZADEVNA EKIPA DS SS

Ko sem se pred kratkim mudil v osnovni šoli Helene Puhar v Kranju, sem v telovadnici naletel na naše predstavnice nežnejšega spola, ki so vneto igrale odbojko. Tako je nastal tale skupinski posnetek. Dekleta in žene, ki igrajo v ekipi delovne skupnosti skupne službe, so bile v zadnjem obdobju zelo aktivne. Na prvenstvu Elektromehanike v odbojki so sodelovale le tri ekipe, in sicer iz Tovarne mehanizmov v Lipnici, Prodajne organizacije Ljubljana in ekipa, ki jo danes predstavljamo – DS SS. Prvo mesto je zasedla ekipa DS SS, ki sodeluje tudi v trim ligi pri TKS Kranj, kjer je osvojila tretje mesto. Ekipa Iskre Elektromehanike bo sodelovala tudi na Iskriadi, ki bo letos 23. in 24. junija v Kranju.

Že sedaj bi rad opozoril naše žene in dekleta, da bo jeseni spet organizirana rekreacija za ženske. O kraju in razporedu vas bomo pravočasno obvestili v Informativnem listu in v glasilu Iskra. Ekipi DS SS, ki bo zastopala Elektromehaniko na letošnji Iskriadi, pa že zdaj zaželimo veliko uspeha in čimboljšo uvrstitev!

Tekst in foto:
Alojz BocGREMO NA
KAMNIŠKO SEDLO

Planinska sekcija kluba štipendistov Iskre organizira v četrtek, 15. junija 1978 že tretji popoldanski izlet. Tokrat se bomo povzpeli na Kamniško sedlo. Odhod z osebnimi avtomobili ob 12,15 izpred gostilne Rogovile v Črnučah (predzadnja postaja mestnega avtobusa št. 6). Izlet bo vodil Tone Sazonov. Vabljeni!

Ob izgubi drage mame
ALOJZIJE ČARMAN

se iskreno zahvaljujemo Tovarni napajalnih naprav, Tovarni kondenzatorjev in Skupnim službam Avtomatike za izraze sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti

hčerka Štefka ter sinova
Milan in Stane

V skladu z letnim planom izobraževanja in po sklepu 1. seje Odbora za kadrovske zadeve Iskre Elektromehanike z dne 22. 5. 1978 objavljamo

R A Z P I S

Šolnin za šolsko leto 1978/79 za šolanje ob delu na naslednjih šolah:

Fak. za strojništvo III. st.	3 šolnine
Fak. za elektrotehniko III. st.	7 šolnin
Ekonomska fak. III. st.	1 šolnina
Fak. za naravoslovje in tehnologijo III. st.	1 šolnina
Fak. za strojništvo II. st. – VTŠ strojna II. st.	6 šolnin
Fak. za elektroteh. II. st. – VTŠ elektro II. st.	8 šolnin
VTŠ kemija II. st.	1 šolnina
Ekonomska fak. II. st. – VEKŠ II. st.	7 šolnin
Visoka šola za organizacijo dela II. st. – računal.	10 šolnin
Fak. za strojništvo I. st. – VTŠ strojna I. st.	10 šolnin
Fak. za elektroteh. I. st. – VTŠ elektro I. st.	20 šolnin
Ekonomska fak. I. st. – VEKŠ I. st.	20 šolnin
VTŠ kemija I. st.	2 šolnini
Visoka šola za organizacijo dela I. st. – proizv.-rač.	20 šolnin
VTŠ varnostna I. st.	1 šolnina
TSS – elektro	20 šolnin
TSS – strojna	10 šolnin
Administrativna srednja šola	3 šolnine
Ekonomska srednja šola	15 šolnin
Delovodska šola – strojna	10 šolnin
Delovodska šola – elektro	20 šolnin
Administrativna šola	5 šolnin
Srednja politična šola	2 šolnini
Komercialna srednja šola	2 šolnini
Poklicna šola – elektro	1 šolnina

Plačilo stroškov šolanja in ostale ugodnosti, ki pripadajo po samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu delovne organizacije ISKRA ELEKTROMECHANIKA, bodo komisije za MRD in OD TOZD obravnavale po naslednjih kriterijih:

- strokovni oceni dela na delovnem mestu,
- rezultatih psihološkega pregleda,
- delovni dobi v Iskri.

Prednost pri izbiri bodo imeli kandidati, ki zasedajo delovna mesta, za katera nimajo ustrezne izobrazbe in bi jo z odobrenim šolanjem pridobili.

Vse potrebno v zvezi z vpisom morajo kandidati urediti sami pri ustanovi, ki je organizator šolanja.

Kandidati, ki žele dobiti šolnino, naj prinesejo naslednje dokumente na kadrovske oddelke (soba 6) do vključno 23. junija 1978:

- vlogo (prošnjo) z vsemi osebnimi podatki (datum rojstva, stalno bivališče, TOZD, telefon na delovnem mestu, osebna številka delavca, delovna doba v Iskri),
- zadnje šolsko spričevalo (potrdilo o opravljenih izpitih, če se kandidat že šola),
- strokovna ocena dela na delovnem mestu, podpisana od direktorja TOZD oz. področja.

JLA – TEKSTILNA ŠOLA – ISKRA

Ekipi Iskre in JLA na igrišču OŠ „Simon Jenko“.

Ob praznovanju dneva mladosti – Tito-vega rojstnega dne, so tudi mladi iz Elektromehanike priredili športno srečanje v šahu, kegljanju, plavanju in malem nogometu. Pomerili so se z učenci tekstilne šole in pripadniki JLA.

Doseženi so bili naslednji rezultati:

MALI NOGOMET: ISKRA : JLA 1:9,
JLA : TEKST. ŠOLA 11:1, ISKRA : TEK.

ŠOLA 7:6; KEGLJANJE: JLA – 1.508 podrtih kegljev, ISKRA – 1.418 podrtih kegljev, TEKS. ŠOLA – 1.126 podrtih kegljev; PLAVANJE: 1. TEKSTILNA ŠOLA, 2. ISKRA, 3. JLA; ŠAH: 1. JLA, 2. ISKRA, 3. TEKSTILNA ŠOLA.

Srečanje smo sklenili s plesom in podelitvijo prehodnega pokala, ki so ga osvojili pripadniki JLA.

Marjan RAHNE

Šest vnetih odbojkaric.

Dan Elektromehanike

V petek, 23. junija 1978, ob 17. uri bo v prostorih Gorenjskega sejma v Kranju

PROSLAVA 30-LETNICE PROIZVODNJE ŠTEVCEV IN 32-LETNICE ISKRE – ELEKTROMECHANIKE

Na slavnost so vabljeni jubilariti dela, ki bodo ob tej priložnosti tudi prejeli jubilejne nagrade.